

מאיר העין ח"א

	מלואים - 14 סוף המלואים - 43		שער א' עגו"י
2	ב' חקירות: למה ברא שי"ת את העולם, ומ"ט נברא דווקא באותו העת	ענף א'	
2	היות הספירות בצורת עיגולים ויושר, צמצום אור א"ס, והמשכת הקו, וממנו עיגולים	ענף ב'	
5	חלל צמצום עיגולים ויושר, וכלים באים מהצמצום	מ"ת ¹	
5	עגו"י הם נפש ורוח, ובעיגולים היותר נעלה יותר חיצוני, וכיושר להיפך. הצמצום הוא לצורך הכלים	ענף ג'	
6	עולמות שקדמו לאצילות, א"ק, והיות א"ק כולל עיגולים ויושר דיליה, ומקומם של כל העולמות ביחס לא"ק באו"מ או"פ וכלים, והתלבשותם א' בשני	ענף ד'	
9	י' ספירות, ה' פרצופים, עד היכן מותר לחקור ותירוץ סתירה בזה, כל הי"ס נכללים בשם הוי"ה, הכינויים בזוהר צ"ע על איזה בחינה ידברו	ענף ה'	
			שער ב' עיגולים
10	עגו"י הם נפש ורוח, ויש או"מ ואו"פ ופנימיות הכלי וחיצוניותו	ענף א' ²	
11	א"ק והוא כולל עיגולים ויושר	ענף ב' ³	
11	אורות וכלים, או"מ ואו"פ, וחיצוניות ופנימיות הכלי	ענף ג' ⁴	
			שער ג' סדר אצ"י בקיצור
12	התלבשות כל העולמות זה על זה כולל א"ק	פרק א'	

¹ נלענ"ד שזוהי חזרה על ענפים ב' ג'.

² נראה לכאן שתחילתו היא חזרה על שער א' ענף ג', וסופו כתוב בשער ב' ענף ג', ועי' ביאורים ח"א כב ע"ב שם מודיע שאינו מפרשו שכן הדבר כתוב כבר וכמשנ"ת.

³ נראה לכאן שהוא חזרה על שער א' ענף ד', ועי' ביאורים ח"א כב ע"ב שאינו מפרשו מכיון שהדברים כבר נכתבו לעיל כנ"ל.

⁴ נ"ל שכל מה שמבואר בפרק זה כבר נתבאר בעקודים ב' ג"כ, אמנם אעפ"כ טורח הלש"ו לפרש את שניהם וצ"ע.

מאיר העין ח"א

הסתכלות בדברים העמוקים, והמשכיל על דברינו אלה ימצא טוב טעם ודעת, אם {יא ע"ב} יבינהו.

¹⁶ והנה ענין החקירה הזאת, אשר שואלים, למה בריאת עוה"ז היה בזמן שהיה ולא קודם או אח"כ, ולכן צריך שתדע את אשר נבאר בחיבורינו. והוא כי הנה נודע, כי האור העליון למעלה למעלה עד אין קץ הנקרא א"ס¹⁷, שמו מוכיח עליו, שאין בו שום תפיסה, לא במחשבה ולא בהרהור³, כלל ועיקר, והוא מופשט ומובדל מכל מחשבות. והוא קודם אל כל הנמצאים והנבראים והיצורים והנעשים, ולא היה בו זמן התחלה וראשית, כי תמיד הוא נמצא וקיים לעד, ואין בו ראש וסוף כלל⁴.

והנה¹⁸ מן הא"ס נשתלשל אח"כ מציאות המאור הגדול, הנקרא א"ק לכל הקדומים, כמ"ש בענף ג'. ואח"כ נשתלשלו ממנו האורות הנתיין בא"ק, הנה הם אורות רבים היוצאים מתוכו ומאירין חוצה לו: מהם תלויין ממזוח, ומהם מגולגלתא, ומהם מעיניו, ומהם מאוניו, ומהם מחוטמו, ומהם מפיו, ומהם ממצחו חוצה לו, ומהם סביבות גופו, שהוא בחי' ז' תחתונים שלו. ובסביבותיהם אורות רבים מאירים ונתלים בהם הנקרא עולם הנודים. ואח"כ נשתלשלו ממנו ד' עולמות אבי"ע הידועים ומפורסמים כנזכר בוהר ובתיקונים.

ואמנם אצילות⁵ א"ק הזה ומה כ"ש שאר עולמות שתחתיו כנ"ל, היה להם ראש וסוף, והיה להם זמן התחלת היותן ואצילותן, משא"כ בא"ס הנ"ל. והנה מן העת זמן אשר התחיל התפשטות והשתלשלות האורות והעולמות הנ"ל, מאז התחיל היות הנבראים כולם זה אח"ז, עד שבא הדבר אל המציאות אשר הוא עתה. וכפי סדר ההתפשטות והשתלשלות כסדר הזמנים זה אח"ז, כך נעשה. ולא היה אפשר להקדים או לאחר¹⁹ בריאת עוה"ז, כי כל עולם ועולם נברא אחר בריאת עולם שלמעלה ממנו. וכל העולמות היו נבראים ומתפשטים ומשתלשלים והולכים זה תחת זה בזמנים שונים ומאוחרים זה"ז. עד שהגיע זמן בריאת עוה"ז, ואז נברא בזמן הראוי לו אחר בריאת העולמות העליונים אשר עליו. ודי בזה, כי לא נוכל להרחיב ולהעמיק ביאור זה הענין ככל הצורך ואין וכמה ומת.

שער א ענף ב²⁰

בענין א"ס ב"ה. איך היה התחלת אצילות העולמות הנמצלים ממנו, וגם²¹ חקירה גדולה ומחלוקת עצום נחלקו בו כל המקובלים כולם. כי יש מי שכתב כי הי"ס, הם כסדר י' מדריגות זו אח"ז, וזו למטה מזו. ויש מי שכתב כי סדר עמידתן דרך קיום: ימין ושמאל ואמצע, והם: ג"ס חח"ן זו ע"ג זו בקו ימין, וג"ס בג"ה זו ע"ג זו בקו שמאל, וד"ס כתי"ם זו ע"ג זו בקו האמצע. ורבים יחכמו ויאמרו כי הם בצורת גלגלים, עגולים זה תוך זה, וזה מקיף וסובב לזה⁸.

והנה מי שיסתכל בדברי רשב"י בס' הזוהר והתיקונים וכן בספר הבהיר (לר' נתנאי בן הקנה) ימצא בדבריהם מאמרים שונים ומחולפים נוטים לכאן ולכאן. והמקובלים האחרונים (נבוכו בזה)²² נלאו יותר לחקור²³ ולא יכלו, כי קושיא גדולה וחזקה הולכת {יא ע"ג}

היכל א מן שבעה היכלות, והוא היכל אדם קדמון, ובהיכל זה יש שבעה שערים.

השער הראשון

דרוש עגולים ויושר וכו' חמשה ענפים

שער א ענף א⁵

{יא ע"א} בענין תכלית הכוונה של בריאת העולמות, נבאר עתה ב' חקירות שנתעסקו בהם המקובלים.

החקירה הראשונה, הוא מה שחקרו חכמים ראשונים ואחרונים, לדעת סיבת בריאת העולמות לאיזה סיבה היתה. ונמנו וגמרו וגזרו אומר כי סיבת הדבר היה, לפי שהנה הוא יתברך מוכרח שיהיה שלם בכל פעולותיו וכוחותיו⁶ ובכל שמותיו⁷ של גדולה ומעלה וכבוד, ואם לא היה מוציא פעולותיו וכוחותיו לידי פועל ומעשה, לא היה כביכול⁸ נקרא שלם, לא בפעולותיו ולא בשמותיו וכינויו⁸.

כי הנה השם הגדול, שהוא בן ד' אותיות הוי"ה, נקרא כן על הוראת הווייתו הנצחית וקיומו לעד, היה הוה ויהיה, טרם הבריאה ובזמן קיום הבריאה ואחרי התהפוך⁹ אל מה שהיה. ואם לא נבראו העולמות וכל אשר בהם, לא יוכל ליראות¹⁰ אמיתת הוראת הווייתו יתברך הנצחית, בעבר והוה ועתיד, ולא יהיה נקרא בשם הוי"ה כנ"ל.

וכן שם אדנו"ת נקרא כן על הוראת אדנות, היות לו עבדים והוא אדון עליהם, ואם לא היה לו נבראים¹¹, לא יוכל ליקרא בשם אדון, ועד"ז בשאר שמות כולם.

וכן בענין הכנויים, כגון רחום וחנון ארך אפים, לא יקרא על שם, וזולת בהיות נבראים בעולם שיקראו לו ארך אפים, וכיוצא בזה¹² בשאר הכינויים כולם.

אמנם בהיות העולמות נבראים¹³, אז יצאו פעולותיו וכוחותיו יתברך לידי פועל, ויהיה נקרא שלם בכל מיני פעולותיו וכוחותיו, וגם יהיה שלם בכל השמות וכינויים בלתי שום חסרון כלל ח"ו.

וענין טעם זה נתבאר היטב בס"ה פ' פנחס (דף רנז ע"ב) וז"ל, פקודא תליסר וכי דא ק"ש ואית למנדע דאיהו אקרי חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וכו', אלא קודם דברא עלמא אתקרי בכל אילין דרגין על שם בריין דהוה עתידין להבראות, דאי לאו הויין בריין בעלמא אמאי אתקרי רחום דיין אלא על שם בריין דעתידין וכו'¹⁴. ובפ' בא (דף מב ע"ב) וז"ל, דאי לא אתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמדעון ליה ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו¹⁵.

החקירה ב, היא קרובה אל שאלת "מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור" במס' חגיגה פ' אין דורשין (יא ע"ב)², והנה להיות השאלה זו עמוקה מאד, אשר כמעט מסתכן האדם בהעמיק הסתכלותו בחקירה זו, וענינו כאשר הזכירו חז"ל במשנה הנ"ל, כל המסתכל בד' דברים אלו, ראוי לו שלא בא לעולם, מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור, וכל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם, וע"כ לא נוכל להרחיב ולהעמיק בחקירתם, אמנם נבאר בע"ה ראשי פרקים, כמצ"ן מן החרכים, בלתי

⁵ אדם ישר, שעה"ק ה ע"ד.

⁶ נמחק בשעה"ק ואדם ישר.

⁷ וכינויו (נוסף בשעה"ק).

⁸ אין לומר שנתוסף שלמות בעצמותו ית' ע"י גילוי שמותיו ח"ו וח"ו, שכן כל שם הוא הגבלת כחות של הנקרא בשם. וזה בודאי אינו שייך אצלו ית' ח"ו, אלא רק בפעולותיו ית' (פתי"ש צמצום ב'). והוא למעשה גילוי י' הספירות (פתי"ש צמצום ג'). והיא תוספת ההשלמה המתבארת כאן, וממילא פשוט שאינה אלא לצורך הנבראים, ולא אינה מתהווה אלא על ידי מעשי הנבראים כדי שיהיה להם שכן (ביאורים ח"א א ע"ד).

ראיה לזה שהשמות הם הם הספירות שכן איתא בתיק"ז א ע"א: כד אתכנסו למעבד האי חבורא רשותא אתיהיב לון, ולאליהו עמהון, וכו' יהיב רשו לכל שמהן קדישין, ולכל הויין, ולכל כנויין, ע"כ, וביאר שם הגר"א בדי' לכל שמהן קדישין ז"ל, הן עשרה שמות של הספירות, ע"כ. ועי' בליקוטים שבסוף ספר ביאורי אנגדות להגר"א, שם איתא ועשרת השמות של הספירות הם הגוף, ועשרת מיני הכינויין הם הלבוש. ועי' בתיק"ז הנ"ל שמבאר עוד בחי' הרי היא 'הויין' שהם ההוי"ת בשינוי ניקודין (הרי הם בבחינת הנפש – ועי' לקמן סת"א פרק ה' שהם בחי' הרוח), ואינו נזכר כאן, וצ"ע מ"ט.

⁹ התפשטותה (אדם ישר).

¹⁰ תוכל להראות (שעה"ק ואדם ישר).

¹¹ עבדים (אדם ישר ושעה"ק).

¹² שיקראו לו ארך אפים וכיוצא בזה" נמחק באדם ישר ושעה"ק, ובמקומו איתא "ובהיותו מרחם עליהם נקרא רחום ובהיותו מאריך אפו עליהם נקרא ארך אפים וכן כיוצא וכו'".

¹³ ונבראים (אדם ישר ושעה"ק).

¹⁴ עי' מלואים אות (א). יש להדגיש שכתוב בפרשת פנחס שם וז"ל ובאלין שמהן מאיר עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, ע"כ. אם כן האצילות עמו הוא שמו והוא ושמו חד הוא, וכשמתפללים אל השם על ידי כל השמות הנזכרים הולכת התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם שהוא האצילות (דע"ה ח"א נה ע"ד). פי', שאמנם כלול בגילוי השמות שרואים את הנהגתו הבאה לידי ביטוי על ידי שמות אלו, אמנם יש להדגיש שהשם הוא אינו רק שם של הנהגה מסוימת שלו ית', אלא הוא שם שלו עצמו ית', המתפשט בזה העולם להתגלות בגוון מיוחד זה של אותו השם.

¹⁵ עי' מלואים אות (ב).

¹⁶ גם מופיע בשעה"ק מח ע"ד.

¹⁷ עי' תיק"ז (עו ע"ב) אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר, ומזכר א"ס בתיק"ז הרבה פעמים כתואר לכתר, אבל כוונתו כאן היא לאור א"ס הממלא את החלל כדלקמן ענף ב'.

¹⁸ והנה אח"כ עלה ברצונו הפשוט (שעה"ק).

¹⁹ זמן (נוסף באדם ישר ושעה"ק).

²⁰ אדם ישר. ועי' שעה"ק ו ע"א, וכן בדף ט ע"ג, וכן יב ע"ג, ועי' מבר"ש א ע"א.

²¹ ונבאר תחלה (אדם ישר).

²² נמחק באדם ישר ובשעה"ק.

²³ ולישב הסברא ומאמרי הזוהר החולקים זה על זה.

מאיר העין ח"א

נצבת בולטות, וכן תמונת המשולש וכיוצא בשאר התמונות. וע"כ מוכרח הוא להיות צמצום הא"ס בבחי' עיגול, והסיבה הוא בעבור שהוא בכל מידותיו כנ"ל.

גם בפ' בא (דף מב ע"ב) איתא מנא בעיגולא דאיהו י', ועיין בפ' פקודי (דף רנח) דקאמר כי היכלות ומה שבהם הם עיגולים³⁸. עוד יש סיבה אחרת, והוא בעבור הנאצלים אשר עתיד להאצילים אחר כך בתוך המקום החלל ההוא, הריק ופנוי כנ"ל. והענין הוא, כי בהיות הנאצלים בתמונת העגולים, הנה אזי יהיו כולם קרובים ודבוקים בא"ס הסובב אותם בהשוואה א' גמורה, והאור והשפע הצריך להם יקבלום מן א"ס מכל צדדיהם בשיקול א'. משא"כ אם היו הנאצלים בבחי' מרובע או משולש וכיוצא בשאר תמונות, כי אז היה בהם זוויות בולטות קרובות אל הא"ס יותר משאר צדדיהם ולא היה מקבלים אור א"ס בהשוואה אחת. ובסוף ענף ג' יתבאר טעם למה הוצרך ענין הצמצום הזה ומה ענינו.

(מ"ב ענין הצמצום הזה הוא לגלות שורש הדינין, כדי לתת מדת הדין אח"כ בעולמות, וכח שהוא נקרא בוצינא דקרדינותא, כמו חטי קרדינותא)⁴⁰.

⁴¹ והנה אחר הצמצום הנ"ל, אשר אז נשאר מקום החלל ואויר פנוי וריקני באמצע אור הא"ס ממש כנ"ל, הנה כבר היה⁴² מקום שיוכלו להיות שם הנאצלים והנבראים ויצורים והנעשים. ואז המשיך מן אור א"ס קר⁴³ א' ישר מן האור העגול שלו, מלמעלה למטה, ומשתלשל ויורד תוך החלל ההוא כזה ①. וראש העליון של הקו נמשך מן הא"ס עצמו ונוגע בו, אמנם סיום הקו הזה למטה בסופו אינו נוגע באור א"ס. ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור א"ס למטה. ובמקום⁴⁴ החלל ההוא האציל⁴⁵ וברא ויצר ועשה כל העולמות כולם. וקו זה כעין⁴⁶ צנור דק א', אשר בו מתפשט⁴⁷ ונמשך מימי אור⁴⁸ העליון של א"ס, אל⁴⁹ העולמות אשר במקום האויר והחלל ההוא.

ונבאר עתה קצת ענין חקירת המקובלים לדעת איך יש ראש תוך סוף⁵⁰ בספירות הנ"ל⁵¹. אמנם בהיות כי הקו ההוא, ראשו נוגע באור א"ס מצד העליון, וסופו אינו נמשך למטה עד מקום אור הא"ס הסובב תחת העולמות ואינו דבוק בו, לכך אז יצדק בו ראש וסוף⁵². כי אם דרך ב' הקצוות היה מקבל שפע הא"ס, היו ב' הקצוות בבחי' ראשים שונים זה לזה, ולא היה אז בבחי' מעלה ומטה. וכן אם היה הא"ס נמשך מכל סביבות צדדי המקום החלל ההוא, לא היה לא מעלה ולא מטה, לא פנים ולא אחור, לא מזרח ולא מערב וצפון ודרום. אך בהיות אור א"ס נמשך דרך קו א' וצניור דק⁵³ בלבד, יצדק בו מעלה ומטה, פנים ואחור, מזרח ומערב וכמ"ש בע"ה בענף זה בכלל דברינו⁵⁴.

והנה בהיות אור הא"ס נמשך בבחי' קו ישר תוך החלל הנ"ל, לא נמשך ונתפשט תכף עד למטה, אמנם היה מתפשט לאט לאט⁵⁴. ר"ל כי בתחלה התחיל קו האור להתפשט שם, ותכף בתחלת התפשטותו בסוד קו, נתפשט ונמשך ונעשה כעין גלגל א' עגול מסביב⁵⁵, והעגול הזה היה בלתי דבוק עם אור הא"ס הסובב עליו מכל צדדיו, שאם יתדבק בו יחזור הדבר לכמות שהיה, ויהיה מתבטל באור א"ס, ולא יתראה כחו כלל, ויהיה הכל אור א"ס לבד כבראשונה, לכן העיגול הזה { יב ע"א }

ומסערת עליהם באמרו, מאחר שהא"ס שוה בכל בחי' השוואה גמורה, לא יצדק בו מעלה ומטה פנים ואחור, כי כל הכינונים²⁴ האלו מורים הם היות קצבה וגבול ותחום ומדה באור א"ס העליון ח"ו.

וכן נודע שאור א"ס נוקב ועובר בעובי כל ספי' וספי', ומלאגו כל ספי' וספי' ואסחר לון מלבר לכל ספי' וספי', כנזכר בספר הזוהר פ' בהר (ברע"מ דף קט ע"ב)²⁵ וז"ל, אנת נשמה לנשמה כו', ובפ' פנחס (דף רכ"ה ורכ"ו)²⁷, וכן בהקדמת התיקונים (דף ד ו"א)²⁸ וז"ל, ולעילא על כלא עלת על כל העלות לית אלהא עליה ולא תחותיה ולא לד' סטרי עלמא, והוא ממלא כל עלמין ואסחר לון מכל סטרא כו'.

וא"כ מאחר שכל הי"ס קרובות בהשוואה אל הא"ס, וכולם מקבלים ממנו אור בעצמו, א"כ מה הפרש בין זה לזה, ובמה תתעלה כל ספי' מחברתה כיון שמדרגות כולם שונים כנ"ל (מבו"ש ש"א ח"א פ"ד)²⁹. והנה האמת הוא שאלו ואלו דברי אלהים חיים, וכולם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת. אמנם ההפרש שבין ב' הסברות הנ"ל, אם הם כסדרן י' מדרגות זו למעלה מזו, אם הם בדרך קוים, זה הענין יתבאר לקמן בעז"ה בענין עולם הנקודים, איך קודם תיקונם, היו כסדרן זה למעלה מזה, אבל אחר התיקון היו כסברא האחרת, והיו כפי ציור ג' קוים כנ"ל.

ואמנם ההפרש שיש בין ב' הסברות, אם הם בדרך קוים או בעגולים זה תוך זה, נבאר בעז"ה בענף זה. ושים לבך בדברים שיתבארו עתה ומהם תשכיל כל מוצא דבר, כי ב' הסברות נכוחות ואמיתיות, כי ב' בחי' היו בענין הי"ס. א', הוא בחי' היותם עגולים, בציור י' עגולים זה תוך זה. וגם היה בהם בחי' אחרת, והוא היותם י"ס ביושר, דרך ג' קוים כמראה אדם, בעל ראש וזרועות ושוקיים וגוף ורגלים, כמו שאכתוב היטב כולו בענפים בעז"ה לקמן. וזהו ביאורם.

דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות, ולא היה שום מקום פנוי בבחי' אויר ריקני וחלל, אלא הכל היה ממלא מן אור א"ס פשוט ההוא³⁰. ולא היה לו בחי' ראש ולא בחי' סוף, אלא הכל היה אור א' פשוט, שוה בהשוואה א', והוא הנק' אור א"ס.

וכאשר עלה ברצונו הפשוט³¹ לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים, להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכנוייו, אשר זאת היה סיבה בריאת העולמות, כמבואר אצלינו בענף הא', בחקירה הראשונה, והנה אז צמצם את עצמו א"ס³² בנקודה האמצעית אשר ב³³, באמצע אורו ממש (אמר מאיר בערכינו אמר הרב זה וק"ל)³⁴. וצמצם האור ההוא ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית, ואז נשאר מקום פנוי, ואויר וחלל ריקני, מנקודה³⁵ האמצעית ממש, כזה ③³⁶.

והנה הצמצום הזה היה בהשוואה א' בסביבות הנקודה האמצעית ריקנית ההוא, באופן שמקום החלל ההוא היה עגול מכל סביבותיו בהשוואה גמורה, ולא היה בתמונת מרובע בעל זוויות נצבת, לפי שגם א"ס צמצם עצמו בבחי' עגול בהשוואה א' מכל צדדים³⁷.

והסיבה היתה לפי שחיון שאור הא"ס שוה בהשוואה גמורה, הוכרח גם כן שיצמצם עצמו בהשוואה א' מכל הצדדים, ולא שיצמצם עצמו מצד א' יותר משאר הצדדים. ונודע בחכמת השיעור שאין תמונה כ"כ שוה כמו תמונת העיגול, משא"כ בתמונת מרובע, בעל { יא ע"ד } זוויות

²⁴ הפנים (נ"א כנויים) (אדם ישר), הכנויים (שעה"ק).

²⁵ עי' מלואים אות (ז).

²⁶ עי' מלואים אות (ח).

²⁷ וז"ל: איהו סובב על כל עלמין ולית סובב לון מכל סטרא עילא ותתא ולד' סיטרין בר מיניה.

²⁸ עי' מלואים אות (ט).

²⁹ כנ"ל (מבו"ש ש"א ח"א פ"ד) (נמחק באדם ישר).

³⁰ נמחק באדם ישר.

³¹ עלה ברצונו היא עברית של סליק ברעותיה. ועי' מלואים אות (י).

³² צמצם הא"ס את עצמו (אדם ישר ושעה"ק).

³³ עי' ס"י (פ"ד מ"ד): שבע כפולות בל"ד כפ"ת מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקודש מכוון באמצע והוא נושא את כולם.

³⁴ המוסגר נמחק באדם ישר.

³⁵ בנקודה (שעה"ק, אדם ישר ומבו"ש).

³⁶ אמנם באדם ישר הנקודה שביצור כאן ליתא והמצוייר שם הוא כזה, ובמבו"ש ושעה"ק הציור הוא כזה.

³⁷ לפי שגם א"ס צמצם עצמו בבחי' עגול בהשוואה א' מכל צדדים" נמחק בשעה"ק ומבו"ש, ובמקומו איתא "מאחר שהא"ס בהשוואה, גם הצמצום בהשוואה ולא מרובע".

³⁸ גם בפ' בא (דף מב ע"ב) איתא מנא בעיגולא דאיהו י', ועיין בפ' פקודי (דף רנח) דקאמר כי היכלות ומה שבהם הם עיגולים (נמחק באדם ישר ושעה"ק).

³⁹ בתמונת (שעה"ק).

⁴⁰ כ"ז באדם ישר אינו. ועי' מלואים אות (יא).

⁴¹ עי' מלואים אות (יב).

⁴² נעשה (שעה"ק).

⁴³ עי' מלואים אות (יג).

⁴⁴ במקום (אדם ישר ושעה"ק).

⁴⁵ והאציל (אדם ישר), ואז האציל (שעה"ק).

⁴⁶ כמין (אדם ישר).

⁴⁷ נמשכים (אדם ישר ושעה"ק).

⁴⁸ עי' אמ"ר בשער ס"ל פרק ה.

⁴⁹ הסובב אל כל (שעה"ק).

⁵⁰ ראש סוף (אדם ישר), מעלה מטה (נוסף בשעה"ק).

⁵¹ עי' מלואים אות (יד).

⁵² יצדק בקו הזה ראש וסוף מעלה ומטה ימין ושמאל (שעה"ק).

⁵³ וצניור דק (נמחק באדם ישר).

⁵⁴ מעט מעט (נ"א לאט לאט) (אדם ישר).

⁵⁵ נוסף בהגוב"י מכת"י, כי מצא שם בחי' עיגולים מהרשימו שנשאר בחלל ולכן נמשך גם הוא בסוד עיגולים בתחלה כדי להחיותם.

מאיר העין ח"א

דבוק עם הא"ס יותר מכולם, ולכן משובח⁷⁰. אמנם גלגל ה' הנקרא חכמה יש הפסק בינו ובין הא"ס, והוא גלגל הכתר, לכן מעלתו למטה ממעלת הכתר. וכן גלגל הכינה הוא רחוק מן הא"ס שיעור ב' עיגולים, ומעלתו למטה ממעלת החכמה. ועד"כ כל עיגול ועיגול מכל העולמות כולם אשר בתוך החלל, כל הקרוב אל אור א"ס יותר מחבירו, הוא עליון מאד ומשובח מחבירו. עד שנמצא כי העוה"ז הארצי החומרי, הוא נקודה האמצעי, תיכונה תוך כל העיגולים כולם, בתוך כל המקום החלל ואור הפנוי הנ"ל, וגם הוא מרוחק מן הא"ס הרחקה גמורה יותר מכל העולמות כולם. וע"כ הוא כ"כ גשמי וחומרי בתכלית הגשמיות, עם היותו נקודה אמצעית בתוך כל העיגולים, והבין זה היטב.

ועוד יש סיבה ב', היא קרובה אל הנ"ל. כי הנה נתבאר איך הקו הנמשך מן הא"ס היה מתפשט ואח"כ מתעגל, ומתפשט יותר למטה ומתעגל, עד סיום תכלית כל העיגולים. ועיגול המתהווה ראשון במקום ראשית הקו, הנה הוא מעולה ומשובח מכל העיגולים אשר תחתיו, כי הנה הוא נמשך מראש הקו. ועוד, כי הנה הוא מקבל הארה בהיותו במקום גבוה יותר מכולם, וזה העיגול העליון שבכולם יהיה נק' מעלה, והעיגול היותר פנימי, הוא אמצעי ותיכון שבכולם, אשר הוא תחתון שבכולם, אשר הוא מקבל האור מתחתית הקו ההוא, יהיה נק' מטה.

ובענף ג' בענין יו"ד עיגולים דעולם הנקודים (מבו"ש ש"ב ח"ג פ"ד), יתבאר איך גם בחי"י"ס של העיגולים יש בהם בחי' קוים ממש, עם היותם עיגולים, מלבד בחי' הי"ס של היושר הנעשה בציוור מראה אדם ע"ש. ושם תכלית דרוש העיגולים, ושם יתבאר לך, איך גם ב"י"ס העיגולים, יצדק בהם ימין ושמאל ואמצע, עם היותן כרמיון עיגולים זה תוך זה.

והנה גם בבחי' ב', של יושר, שהוא בציוור אדם, יצדק שם מעלה ומטה⁷¹, פנים ואחור. כי פשוט הוא, שהקרוב אל ראשית הקו יהיה ראש, ושלמטה ממנו יהיה גוף, ושלמטה ממנו יהיה רגלים, וכיוצא בשאר פרטי פרטות. ובענף ג' יתבאר ג"כ בענין יו"ד עיגולים דא"ק ע"ש.

והנה ענין זה שנבאר בענף זה, איך כל העולמות הם בבחי' עיגולים זה תוך זה, כגלדי בצלים, והוא בחי' א' נרמו בוהור בהרבה מקומות, ובפרט בפרשת ויקרא (דף ט ע"ב ודף י ע"א)⁷², איך אפילו הרקיעים והארצות כגלדי בצלים זה תוך זה, ע"ש. וכן בפרשת בראשית (דף יט ע"ב)⁷³ וז"ל, כולא אצטריך קוב"ה למברי עלמא בהו ולא תתקנא עלמא בהו, וכלא מוחא לגאו וכמה קליפין חפייין למוחא וכל עלמא כגוונא כו' כולא איהו דא לגו מן דא ודא לגו מן דא כו'.

והרי מוכרח איך כל העולמות זה סובב לזה וזה סובב לזה. ואע"פ שמשם נראה להיפך, שהיותר פנימית הוא מוח והחופף עליו הוא זה מדבר בערכו, אנחנו שוכני ארץ התחתונה, אשר היותר קרוב אלינו הוא הנק' קליפה הסובבת בערכינו אל המוח אשר לפנינו ממנו, והוא גלגל הסובב עליו, ואח"כ עוד גלגל אחר היותר פנימי ממנו בערכו, והוא המוח אל הגלגל האחר. וכן עד"ז, עד אשר נמצא, כי הא"ס לפניו מכל הנאצלים, והוא מוח פנימי לכולם, וכל הנאצלים קליפין ולבושין אליו, והגלגל היותר קרוב⁷⁴ אלינו, הוא החיצון שבכולם, ונק' קליפה על כולם. האמנם בבחי' העולמות בעצמם אינו כך, אלא הפנימי שבכולם הוא הקליפה, והסובב על כולם הוא המוח.

גם במאמר זה יובן הבחי' ה' הנק' ציוור אדם ביושר שכולל כמה עולמות כנו' בס"ה (פ' תולדות דף קלד ע"ב)⁷⁵, וכמה דב"נ איהו אתפלג לכמה שייפין וכולהו קיימין דרגין על דרגין מתתקנין אילין על אילין וכולהו חד גופא הנ"ע עלמא. {יב ע"ג}

סמוך אל עיגול הא"ס ובלתי מתדבק בו. וכל עיקר התקשרות ודבוקות העגול הנאצל ההוא עם א"ס המאציל, הוא ע"י הקו ההוא הנ"ל, אשר דרך בו יורד ונמשך אור מן א"ס ומשפיע בעיגול ההוא. והא"ס סובב ומקיף עליו מכל צדדיו, כי גם הוא בבחי' עגול סביב עליו ורחוק ממנו כנ"ל, כי הוא⁵⁶ מוכרח שהארה⁵⁷ א"ס בנאצלים תהיה דרך קו ההוא לבד, כי אם היה האור נמשך להם דרך⁵⁸ גם מכל סביבותיהם⁵⁹, היו הנאצלים בבחינת המאציל עצמו⁶⁰, בלתי גבול וקצבה.

ולא עוד, אלא אפילו גם הקו ההוא דק מאד ולא בהתרחבות גדול, כדי שיהיה האור הנמשך אל הנאצלים במדה וקצבה, אשר לסיבה זו נקרא הנאצלים י' מדות וי' ספירות¹⁰, להורות שיש להם מדה וקצבה ומספר קצוב, משא"כ בא"ס. וכמ"ש בס"ה פ' פנחס (רנז ע"ב)⁶¹ פקודא תליסר דא ק"ש כו' אבל דלא אית ליה מדה ולא שם ידיע כגוונא דספירין כו' דכל ספי' אית לה שם ידיע ומדה וגבול ותחום⁶². ובהיות הקו דק, ימשך להם שפע כדי צרכם בלבד, בערך היותם נאצלים ולא יותר מדאי, בערך היותם מאצילים. והנה העגול הזה הראשון, היותר דבוק עם הא"ס, הוא הנקרא כתר דא"ק⁶³. ואחר כך נתפשט עוד הקו הזה, ונמשך מעט מעט וחזר להתעגל ונעשה עגול ב' תוך עיגול הא', וזה נק' עיגול החכמה דא"ק⁶⁴. עוד מתפשט יותר למטה וחזר להתעגל, ונעשה עיגול ג' תוך העיגול ה' ונק' עיגול בינה דא"ק⁶⁵. ועד"ז היה הולך ומתפשט ומתעגל עד עגול י' הנק' עיגול מלכות דא"ק⁶⁶. הרי נתבאר ענין הי"ס שנאצלו בסוד י' עיגולים זה תוך זה.

וכ"ז הוא בחי' עשר ספירות הכוללות דרך סתם כל בחי' העולמות כולם, אמנם מבואר ופשוט הוא, שכמה מיני עולמות נאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו, אלף אלפים ורובא רבואות, וכולם כא' הם תוך המקום החלל הנ"ל, ואין דבר חוצה לו. והנה כל עולם ועולם, יש בו י"ס פרטית, וכל ספי' וספי' פרטית שבכל עולם ועולם כלול מ' ספי' פרטי פרטית, וכולם הם בצורת עיגולים זה תוך זה, וזה לפניו מזה, עד אין קץ ומספר, וכולם כגלדי בצלים⁶⁷ זה תוך זה, ע"י תמונת הגלגלים כזכור בספרי תוכנים.

והנה הבחי' המתברת כל העיגולים יחד, הוא ענין קו הדק הזה, המתפשט מן הא"ס ועובר ויורד ונמשך מעיגול אל עיגול, עד סיום תכלית כולם כנ"ל. ודרך הקו הזה, נמשך האור והשפע הצריך לכל א' וא' מהם, והרי נתבאר בחי' העיגולים של הי"ס.

ועתה נבאר בחי' ה' שיש ב"י"ס, הלא הוא בחי' אור היושר, כרמיון ג' קוים, כצורת אדם העליון. והנה דרך הקו הנ"ל, המתפשט מלמעלה למטה, אשר ממנו מתפשטים העיגולים הנ"ל, גם הקו ההוא מתפשט ביושר, מלמעלה למטה, מראש גג העליון של עיגול העליון מכולם, עד למטה, מתחתית סיום כל העיגולים ממש, מלמעלה למטה כלול מ"ס, בסוד⁶⁸ צלם אדם ישר, בעל קומה זקופה, כלול מרמ"ח אברים, מצטיירים בציוור ג' קוים, ימין ושמאל ואמצע, כלול מ"ס בכללות. וכל ספי' וספי' מהם נפרטת לי"ס עד אין קץ, ע"ד הנ"ל בענין הי"ס שהם בדרך העיגולים. והנה בחי' זאת ה' נקרא צלם אלהים⁶⁹, ועליה רמו הכתוב באומרו (בראשית א כו) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים. וכמעט כל ס' הזוהר והתיקונים, רוב דבריהם כולם מתעסקים בבחי' ב' הזאת בלבד, כמ"ש היטב במ"א.

והרי בזה יתקיימו ב' הסברות הנ"ל, כי יש ב' בחי', דרך עיגולים ודרך קוים, ושניהם כא' טובים, דברי אלהים חיים. ובוזה יתישבו לך כמה מאמרים הנראים כחלוקים זה עם זה בענין סדר ומצב הי"ס, גם יתבאר לך החקירה הנ"ל, איך יהיה ראש וסוף מעלה ומטה בענין הי"ס. והנה הוא מבואר בכל ב' בחי' אלו, הא' בחי' הי"ס בציוור עגולים זה תוך זה, {יב ע"ב} וזו פשוט הוא, שעיגול הסובב על כולם, שהוא גלגל הכתר, הנה הוא

⁵⁶ הנה (אדם ישר).

⁵⁷ שהארת (אדם ישר).

⁵⁸ נמחק באדם ישר.

⁵⁹ מה שנמשך להם היא הארה בלבד ולא אור ממש (דהיינו לא גילוי דק וך כהשורש עצמו, אלא הארה מצומצמת ומעובה של השורש). והוא מכיוון שאור א"ס המקיף הוא רק בבחי' ההנהגה הנעלמה, שמנהיג עתה את העולמות כולם להכוונה התכליתית להחזיר את הכל אליו (ביאורים ח"א י ע"א). הארה זו היא בבחי' הרג את הנקבה' הנזכרת בגמ' ב"ב עד ע"ב, ועי' עניינו בבהג"א על ספד"צ (יב ע"ב ד"ה והן וז"ן), ולכן היא הארה בעלמא ולא אור ממש (כללים ח"א פב ע"ב).

⁶⁰ באומרו "המאציל" כוונתו לאור א"ס המקיף.

⁶¹ עי' מלואים אות (א).

⁶² עי' מלואים אות (טו).

⁶³ "דא"ק" נמחק באדם ישר ושעה"ק.

⁶⁴ "דא"ק" נמחק באדם ישר ושעה"ק.

⁶⁵ "דא"ק" נמחק באדם ישר ושעה"ק.

⁶⁶ "דא"ק" נמחק באדם ישר ושעה"ק.

⁶⁷ עי' זהר ח"ג ט ע"ב.

⁶⁸ "כלול מ"ס, בסוד" נמחק באדם ישר, ובמקומו איתא "בציוור".

⁶⁹ עי' זהר ח"א יד ע"א: מאן דאתתקן בהו איהו הוי בצלם אלהים מה אלהים אתיחדא ביה שמה קדישא אף הוא אתיחד ביה שמה קדישא כדקא יאות. ועי' ספר הבהיר אות פב: אברים שבע ב' באדם דכתיב (בראשית ט ו) כי בצלם אלהים עשה את האדם, ועי' ח"ג קב ע"ב שצלם אלקים היא בחי' נוק' כלפי צלמו.

⁷⁰ מכולם (נוסף באדם ישר, שעה"ק, ולש"ו).

⁷¹ ימין ושמאל ואמצע (שעה"ק).

⁷² עי' מלואים אות (טז).

⁷³ עי' מלואים אות (יז).

⁷⁴ נגלה (לש"ו).

⁷⁵ עי' מלואים אות (יח).

מאיר העין ח"א

כל העגולים הנ"ל בצירור הזה. ואין אנו עסוקים כלל בבחי' עגולים, רק בבחי' יושר לבד, ולקמן אבאר בע"ה עוד מציאות העגולים והיושר מה עניינם.

והנה ע"י הצמצום הזה הנ"ל, אשר⁸⁴ נעשה האדם הנ"ל, היה בו בחי' עצמות וכלים, כי צמצום האור⁸⁵ גורם מציאות הוויות הכלים, כמ"ש לקמן בע"ה. ואין לנו רשות לדבר יותר במקום גבוה כזה, והמשכיל יבין ראשית דבר מאחריתו, כמ"ש בע"ה בדרושים אחרים הבאים לפנינו, ואמנם אינו כלי ממש, אלא שבערך האור שבתוכו, נק' כלי, אמנם הוא זך ובהיר בתכלית הזכוכך והדקות והבהירות.

והנה הא"ק הנה מבריה מן הקצה אל הקצה, מן קצה העליון עד קצה התחתון (פי' ולא עד בכלל)⁸⁶ בכל חלל האצילות הנ"ל. ובוהו האדם נכללין⁸⁷ כל העולמות כמ"ש בע"ה, אבל בבחי' פנימית ועצמותו של אדם זה, אין אנו רשות לדבר בו ולהתעסק כלל⁸⁸, אמנם נתעסק ונדבר במה שנאצל ממנו. והוא, כי הנה להיות אור א"ס גדול מאד, לכן לא היו יכולין לקבל⁸⁹, אם לא באמצעות הא"ק הזה, ואפי' מזה הא"ק, לא היו יכולין לקבלו⁹⁰, אם לא אחר יציאת האור חוצה לו דרך הנקבים והחלונות שבו, שהם אוזן חוטם פה עינים כמ"ש בע"ה.

שער א ענף ג'י

עוד צריכים אנו להודיעך בענין אלו הב' בחי' שהם עגולים והיושר בצירור אדם, כי הנה יש באדם התחתון ה' בחי' אורות (שהם הנרנח"י) והם (ה' מעלות) זו למעלה מזו⁹¹. והם סוד ה' פעמים ברכי נפשי את וכו' כנו' במסכת ברכות פ"ק (י ע"א)⁹², שהם כנגד ה' בחי' שיש לנשמה. והם נרנח"י, שהם ה' מדרגות זו למעלה מזו, כמ"ש במ"א בענין אורות הפה דא"ק הנק' עקודים, ע"ש⁹³.

והנה בחי' הי"ס דעגולים, כולם יש בהם כל הבחי' הנ"ל, שהם אורות וכלים, והאור נחלק לאר"פ ואו"מ, והכלי נחלק לחיצוניות ופנימיות. וכן בחי' י"ס דיושר בצירור אדם, יש בו כל הבחי' האלו בעצמם ג"כ. אמנם החילוק שיש בין העגולים להיושר הוא, כי י"ס דעגולים הם בחי' האור הנק' נפש, ויש בהם אור פנימי ואו"מ, פנימי וחיצון, שיש⁹⁴ לה בחי' י"ס של כלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצוניות. וגם יש י"ס של אורות, לכל אור יש בו אר"פ ואו"מ⁹⁵.

אבל הי"ס דיושר הם בחי' האור הנק' רוח, שהוא מדרגה גבוהה על מדרגת הנפש כנודע. גם הם כלולים מאו"פ ואו"מ, גם יש להם י"ס דכלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצוניות⁹⁶. ופשיטא הוא שבחי' הנפש נאצלה תחלה, ואח"כ נאצל הרוח, שהוא מדרגה יותר עליונה. כנודע באדם התחתון, שבתחלה קונה נפש, ואח"כ זכה יתיר יהיבין ליה רוח כנו', בזהוה משפטים (דף צד ע"ב) וז"ל, ת"ח ב"נ כד איתיליד יהיבין ליה נפשא וכו'⁹⁷. וכן היה באדם העליון, שבתחלה נאצלו ונתגלו בחינת העגולים, שהם בחי' מדרגות הנפש והכלים שלהם, ואח"כ נאצלו בחי' ב', דיושר, בצירור אדם, שהם מדרגות אורות רוח והכלים שלהם. כנודע כי הרוח נק' אדם⁹⁸, והבן זה מאד. ודבר זה היה בכל העולמות כולם, כי בכל בחי' ובחי' מהם בתחילה נאצל הי"ס שלהם בבחי' העגולים של הבחי' ההוא, ואח"כ נאצלו הי"ס דיושר של הבחי' ההיא.

אמנם הפרש בין הכלים של הנפש והכלים של הרוח כבר נודע, כי אבר הכבד הוא משכן להאור הנק' נפש⁹⁸, וסימן לדבר כי הדם שהוא כבד שמלא דם הוא הנפש⁹⁹, ואבר הלב { יג ע"א }

ובענף ד' נבאר איך כל הבחי' מצטיירין בצירור אדם, והם דא לגו מן דא ודא לגו מן דא, עתיק לגו מן א"א, וא"א לגו מן אבא ואמא, ואו"א לגו וכו' ע"ס כח המדרגות. ושם יובן היטב כפי [נ"א בחי']⁷⁶ היותן דא לגו מן דא, דא מוחא ודא קליפה, ע"ש היטב. הרי נתבאר ענין ב' בחי' שיש בי"ס, א' בחי' עיגולים וא' בחי' יושר כמראה אדם.

⁷⁷מהדורא תנינא

הקדמה אחת כוללת מן הא"ס עד הזעיר אנפין. דע, כי תחלת הכל היה כל המציאות אור פשוט, ונקרא אור א"ס ב"ה, ולא היה שום חלל ושום אויר פנוי, אלא הכל היה אור א"ס.

וכשעלה ברצונו⁷⁸ להאציל הנאצלים ולברוא הנבראים, לסיבה נודעת, והוא ליקרא רחום וחנון וכיוצא, ואם אין בעולם מי שיקבל רחמיו ממנו, איך יקרא רחום, וכן עדי' שאר הכנויים. הנה צמצם עצמו באמצע האור שלו, בנקודת המרכז האמצעי אל הסביבות והצדדים, ונשאר חלל בנתיים. וזה היה צמצום הראשון של המאציל העליון, וזה המקום, חלל עגול בשוה מכל צדדין, עד שנמצא עולם האצילות וכל העולמות נתונים תוך עגול זה, ואור א"ס מקיפו בשוה.

והנה כאשר צמצם עצמו, אז דרך צד א' מן החלל, המשיך דרך קו א' ישר דק, כעין צנור, אור א' הנמשך מן הא"ס אל תוך החלל וממלא אותו. אבל נשאר מקום פנוי בין האור שבתוך החלל ובין אור הא"ס המקיף את החלל, שאל"כ יחזור הדבר לכמות שהיה, ותחזור ותתחבר האור הזה שבתוך החלל עם הא"ס כבראשונה יחד. וע"כ לא נתפשט ונמשך האור רחב⁷⁹ אל תוך החלל, רק דרך קו א' דק לבד, ודרך קו הזה נמשך ויורד אור א"ס אל תוך החלל העגול, שהוא הנאצל, וע"כ מתדבק המאציל בנאצל יחד⁸⁰. ולא עוד אלא, אע"פ שכל האצילות עגול והא"ס מקיפו מכל צדדיו בשוה, עכ"ז אותו המקום הנשאר דבוק בו ממש, ונמשך ממנו ראש הקו הזה, נק' ראש האצילות העליונה, וכל מה שנמשך ונתפשט למטה, נקרא תחתית האצילות. וע"כ נמצא שיש בחי' מעלה ומטה באצילות, דאל"כ לא היה בחי' ראש ורגלים מעלה ומטה באצילות.

והנה האור הזה המתפשט תוך החלל הזה, הנה הוא נחלק לב' בחי': הא', הוא שכל האורות שבתוך החלל הזה, מוכרח הוא שיהיה בבחי' עגולים אלו תוך אלו, והמשל בזה אור ספירת הכתר עיגול א', ובתוך עיגול זה עגול חכמה, וכיוצא בזה, עד תשלום י' עגולים, שהם י"ס דא"ק, ואח"כ י' עגולים אחרים והם י"ס דעתיק, ואח"כ בתוכם י' עגולים אחרים⁸¹ והם י"ס דא"א, ואח"כ בתוכם י' עגולים אחרים, והם י"ס דאבא אלו תוך אלו, עד סיום כל פרטי אצילות. וכל עגול מאלו, יש אור מקיף אליו כמוהו, ג"כ עגול אחר כמוהו, נמצא שיש אור פנימי ואור מקיף וכולם בבחי' עגולים.

והבחי' הב', הוא כי הנה באמצע כל האצילות העגול הזה, מתפשט דרך קו ישר, בחי' אור דוגמת העגול ממש, רק שהוא ביושר, ויש בו בחי' א"א ואו"א וזו"ן וכולם ביושר, ולבחי' זו קראו בתורה את האדם בצלמו בצלם אלהים כמ"ש (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו', כי הוא קו ישר ומתפשט בדרך קיים, וכמעט כל ס"ה והתיקונים אינם מדברים אלא בזה היושר כמ"ש בע"ה.

ודע כי יש בזה האצילות מיני עולמות לאין קץ ואין עתה ביאורם, אבל נתחיל עתה לבאר עוד⁸² פרט אחד, הכולל כל מציאות החלל הזה, וממנו מתפשטים כל העולמות כמ"ש בע"ה, והוא בחי' מציאות א"ק לכל הקדומים⁸³, הנז' בס' הזוהר ותיקונים, ואחריו נמשך סדר כל המדרגות כולם.

דע כי בזה החלל נאצל א"ק לכל הקדומים, ויש בו מציאות י"ס, והם ממלאין כל החלל הזה. אמנם בתחלה יצאו י"ס דרך עגול אלו תוך אלו, ואח"כ בתוך העיגולים, נמשך דרך יושר, כצירור אדם { יב ע"ד } א' באורך

⁷⁶ בפירוש (אדם ישר).

⁷⁷ אוצ"ח, דרושים.

⁷⁸ במחשבה (דרושים).

⁷⁹ הזה (אוצ"ח הוצאת אהבת שלום), ברוחב (אוצ"ח הוצאת החיים והשלום).

⁸⁰ ע"י לעיל הערה 60.

⁸¹ שהם י"ס דא"ק, ואח"כ י' עגולים אחרים והם י"ס דעתיק, ואח"כ בתוכם י' עגולים אחרים (נמחק באוצ"ח דרושים ושעה"ק).

⁸² נמחק באוצ"ח דרושים ושעה"ק.

⁸³ ע"י תיקו"ז קלב ע"ב, הוב"ד במלואים (לא), וכן קלח ע"א הוב"ד במלואים אות (לב), וקנו ע"א הוב"ד במלואים אות (לג), ועיי"ש בגר"א ולמעשה זה תרגום של אדם הראשון, וצ"ע בדבר.

⁸⁴ כאשר (אדם ישר).

⁸⁵ ומיעוטו נוסף בשעה"ק.

⁸⁶ המוסגר נמחק באוצ"ח.

⁸⁷ ונתלין ונאחזין (נוסף בשעה"ק).

⁸⁸ "רשות לדבר בו ולהתעסק כלל" נמחק באוצ"ח, ובמקומו איתא "רשאים להתבונן כלל".

⁸⁹ לקבלו (אוצ"ח).

⁹⁰ לקבל אורו (שעה"ק).

⁹¹ אדם ישר, וע"י שעה"ק ז ע"ד י ע"א.

⁹² (שהם הנרנח"י) והם (ה' מעלות) זו למעלה מזו (נמחק באדם ישר).

⁹³ והנה עדי' הוא בי"ס אדם העליון ית' כי יש בהם חמש מדרגות אלו (נוסף בשעה"ק).

⁹⁴ פנימי וחיצון שיש" נמחק באדם ישר, ובמקומו איתא "ויש".

⁹⁵ וגם יש י"ס של אורות לכל אור יש בו או"פ ואו"מ (נמחק באדם ישר).

⁹⁶ בחי' רוח (נוסף בשעה"ק).

⁹⁷ ע"י מלואים אות (כד).

⁹⁸ ע"י זהר ח"ב קנ"ג ע"א.

⁹⁹ וסימן לדבר כי הדם שהוא כבד שמלא דם הוא הנפש (נמחק באדם ישר).

מאיר העין ח"א

אחר שכתבנו בענפים הקודמים לזה בדרך קצרה ודרך כלל ענין הי"ס בכל מקום שהם, איך יש בהם כמה וכמה בחי', נדבר בענף זה בקיצור ג"כ בחי' מדרגות העולמות אשר נבראו תוך מקום החלל הריקני הנ"ל, שאין דבר חוץ לו מן המקום הזה, וכל העולמות כולם הם תוך המקום הזה. ואל יעלה בדעתך, כי הי"ס הנקרא אצלנו בספר הזהר, י"ס דאצילות, אל תטעה לחשוב שהם יותר ראשונים וגבוהים מכל מה שנאצלו, כי כמה עולמות קדמו עליהם, ולרוב העלמם לא שלחו בהם יד להזכירם בספר הזהר, אלא ברמז נפלא, כאשר עיניך לנוכח יביטו ג' מאמרים מס' התיקונים בענין א"ק לכל הקדומים, כמ"ש בע"ה בענף זה.

וכאשר כתוב בספר הזהר פ' בראשית (דף כג ע"א¹⁰⁹), וגם בתיקונים דף קלד (קנט ע"ב)¹¹⁰ וז"ל, ת"ח כמה עולמות¹¹¹ אינן סתימין דאינון מתלבשין ומתרכבין בספיראן כו'. וגם מאמר א' הובא בפ' נח (דף סה ע"א)¹¹², גם בפ' פקודי (דף רכו ע"א¹¹³ ודף רס"ח ע"ב¹¹⁴) וז"ל, אר"ש ארימת ידי בצלו לעילא כו' ומרזא דמחשבה עילאה ולתתא¹¹⁵ כולוה איקרו א"ס כו'. ואם תשים עינייך שכלך לדייק היטב כל המלות המיותרות והכפולים והרמזים הנרמזים אל המבין במאמרים הנ"ל, תפליא ותשתומם בראותך כמה מדרגות על מדרגות לאין קץ ומספר קדמו להי"ס הנקרא אצלנו בשם י"ס האצילות. והמעייין בחיבורינו זה, אם יזכה ידע ויבין ויעמוד על מתכונתם, וכמ"ש בענף זה בסוף. והנה הגאונים¹¹⁶ הסתירו כמתק לשונם וקראום עשר צחצחות על¹¹⁷ [גבין]¹¹⁸ כתר עליון, וכיוצא בדברים אלו. ועם היות כי אין קצבה אל העולמות שבמקום הזה, כי הם אלפים ורובבות, עכ"ז נבאר קצת מה שיש בידינו יכולת לבאר במקום הזה דרך קצרה.

ובראשונה נתחיל לבאר פרט א' אשר הוא כולל ותופס כל מקום החלל הזה, אשר מן פרט זה מתפשטים כל העולמות כולם, ובר נתלים ונאחזים, וממנו הם יוצאים ונתגלים בחוץ, כמ"ש בע"ה. אמנם הפרט הזה הוא נק' בשם א"ק לכל הקדומים, אשר הוא קודם לכל הנמצאים כמ"ש בע"ה. ולרוב מעלות הא"ק, לרוב גודל מעלתו והעלמו, לא שלחו בו יד להתעסק בספר הזהר, כי אם בקצת מקומות מועטים, ואף גם זה היה בדרך העלם גדול ואזכיר קצתם, בתיקונים סוף תיקון י"ט (דף מא ע"ב קלב ע"ב) וז"ל, א"ל אי הכי אשתמודע דאית א"ק לכל הקדומים ואית אדם אחר כו'¹¹⁹. גם ריש תיקון ע' (דף קי"ט קלה ע"א) וז"ל, אמון מופלא רקם וצייר ציורא בהיכליה דא"ק לכל הקדומים דאית אדם כו'¹²⁰. גם בתיקונים הנ"ל (דף קל"ב קנו ע"א) וז"ל, אשכחנא ברזא דמתניתין בסתרא דסתרין טמירא דטמירין דאדם דבריאה דאיהו קדמון לכל הקדומים¹²¹.

ונתחיל לבאר הענין. דע, כי האורות הראשונים אשר נאצלו תוך המקום ההוא, דרך הקו היושר המתפשט מן הא"ס הסובב את הכל כנו' בענף ב', הם בחי' הי"ס, אשר חיבור כללותם נק' א"ק לכל הקדומים הנ"ל. והנה י"ס דאדם קדמון, הכוללים כל בחי' הנז' בענף ב' ג', הלא הם אלו, כי בתחילה יצאו ונתגלו י"ס אלו בבחי' עיגולים, שהם בחי' נפש דא"ק הזה. ויש להם בחי' י' כלים בצורת עיגולים, ובכל כלי מהם, יש פנימיות וחיצוניות. והכל הוא בחי' כלים.

ובתוך כל כלי מהם, יש בתוכו עצמות או"פ הנקרא נפש, מתלבש בתוכו ממש. ועוד יש בחי' או"מ סביבו, וגם הוא בחי' נפש, והכל בבחי' עיגולים. והעיגול החיצון שבכולם, אשר כל שאר העיגולים בתוכו, הוא דבוק וקרוב אל הא"ס, וא"ס סובב עליו ומקיף סביבו. והעיגול הזה החיצון מכולם הוא המעולה והגדול שבכולם כנו' { יג ע"ג }

משכן לרוח, ואבר המוח משכן להאור הנקרא נשמה¹³, ואין זה מקום ביאור לדברים אלו. והנה עם הקדמה שהקדמנו לך בענף זה יתבאר כל א' וא' במקומו הראוי לו באורך ובפרטות.

הכלל עולה, כי התחלת האצילות בזה האופן הנז', כי תחלה נאצלו י"ס בבחי' עגולים והם י' כלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצון, ובתוך הי' כלים אלו, נתלבשו י"ס עצמות האורות הנק' נפש. ועוד יש י' אורות מקיפים על הכלים מבחוץ, וגם הם בחינת נפש, אלא שנקרא אורות מקיפים מבחוץ, והאחרים נקראים אורות פנימית¹⁰⁰, והכל הוא בבחי' עגולים, כי אור פנימי הוא כעין גלגל, והוא מתלבש תוך כלי א' מעוגל גם הוא, ועל הכלי הזה, יש אור מקיף עליו בעיגול, כדמיון הגלגל סביב לו. וכל הי"ס דעגולים הם עד"ז, כתמונת הגלגלים והרקיעים הנק' אופנים, והם הרקיעים שעלינו בעוה"ז השפל.

ואח"כ נאצלו י"ס בבחינת יושר כמראה אדם, והם יותר מעולים במעלה מן העגולים, כי הם בחי' רוח, והם י' כלים בצורה אדם א', כולל כל י' כלים. ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצוניות, ובתוך הכלים האלה מתלבשים י"ס בבחי' י"ס¹⁰¹ העצמות אורות הנק' רוח, ועוד יש י' אורות אחרים המקיפים על הכלים מבחוץ, וגם הם מבחי' י"ס¹⁰² רוח, והכל הוא בדרך יושר עשוי כמראה אדם הנ"ל.

ועד"ז בכל העולמות הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים, אשר נתקנו תוך המקום החלל והאור הפנימי כנ"ל, כי במקום הזה נתהוו כל העולמות כולם, אין דבר חוצה לו. ואור א"ס מקיף וסובב עליהם ומאיר לכל העולמות אשר בתוך המקום הזה, מכל צדדיהם בהשוואה א', מלבד מה שמאיר בהם עיקר הארה האמיתית גדולה וממשיית¹⁰³, דרך קו המתפשט ממנו, ונמשך בתוך כל העולמות האלו כנ"ל. וכל עולם ועולם מהם, וכל פרט ופרט שבכל עולם ועולם, יש בו בחי' הנ"ל, שהם העגולים והיושר. והעגולים הם בבחי' א', כי המעולה מחבירו, סובב ומקיף על חבירו, והעגולים היותר פנימים תוכניים¹⁰⁴ מכולם, הם היותר גרועים מכולם, הלא המה הרקיעים והגלגלים הסובבים על עולם השפל, שהם נתונים תוך כל העגולים באמצע כולם. אבל היושר הוא להפך, כי היותר פנימי הוא עליון ומעולה מכולם, וחיצון שבכולם הוא יותר גרוע מכולם, ויושר זה מלביש לזה, וזה לזה, עד שהגרוע שבכולם, הוא מלביש לכולם, והבן כל זה היטב.

¹⁰⁵ והנה אחר שהצגנו לך הקדמות הנ"ל, תוכל להבין עתה ענין סיבת צורך הצמצום, אשר צמצם הא"ס את עצמו באמצעות האור שלו, להניח מקום חלל וריק כנ"ל בענף ב'. והענין הוא, כדי לעשות בחי' כלים, כי ע"י צמצום האור ומעוטו, יש אפשרות אל הכלי להתהוות ולהתגלות¹⁰⁶. ובהתרבות האור, יתבטל הכלי ממעוטו כחו לקבל האור הרב והגדול, כמו שיתבאר בענין ז' מלכי אדום, והם הנקרא עולם הנקודים, איך מלכו ומתו, ע"ש היטב, איך היה בחי' בריאת והיות הכלים, כי בתחלה צריך צמצום האור ומעוטו, ועי"כ תגלה היות הכלי. ואחר שכבר נתגלה ונתהווה, אז חזר האור להמשך בו, ויכול הכלי להתקיים ולא ליבטל.

וכן היה כאן, כי צמצם בראשונה את האור ונתהוו הכלים, ואח"כ חזר והמשיך הקו ההוא להאיר בהם. ובהו יתבאר טעם למה א"ס צמצם עצמו וסילק האור הרב ההוא מן המקום ההוא לגמרי, ואח"כ החזירו במדה ובמשקל דרך הקו ההוא. והיה יכול להניח אותו בחי' הקו ההוא במקומו, ויסלק שאר האור הגדול בלבד, כיון שהוא עתיד להחזירו, אבל הטעם היה לסיבה הנ"ל, כי לא יכלו להתהוות הכלים עד שיסתלק האור לגמרי, ואחר שנתהוו הכלים, חזר והמשיך האור (דרך הקו)¹⁰⁷ במדה ובמשקל, כפי שיעור המספיק להם, להאירם להחיותן, באופן שיוכלו לסבול ויתקיימו ולא יתבטלו, ודי בזה. { יג ע"ב }

שער א ענף ד¹⁰⁸

¹¹¹ עילות (אדם ישר, וכן שעה"ק).
¹¹² עי' מלואים אות (כו).
¹¹³ עי' מלואים אות (כט).
¹¹⁴ עי' מלואים אות (ל).
¹¹⁵ דלתתא (לש"ו בגליון הע"ח), צ"ל "ולעילא" וכן הגיה גר"א בתז"ח [יח ע"ד] (לש"ו בסוף הע"ח).
¹¹⁶ הראשונים.
¹¹⁷ שעל (שעה"ק ואדם ישר).
¹¹⁸ נמחק בביאורים.
¹¹⁹ עי' מלואים אות (לא).
¹²⁰ עי' מלואים אות (לב).
¹²¹ עי' מלואים אות (לג).

¹⁰⁰ פנימיים (אדם ישר).
¹⁰¹ מבחי' (אדם ישר).
¹⁰² בחינת (אדם ישר).
¹⁰³ "גדולה וממשיית" נמחק בשעה"ק, ובמקומו איתא "העיקרית", ובלש"ו "הגדולה שממשיך".
¹⁰⁴ ותיכונים (אדם ישר).
¹⁰⁵ מבר' ש א ע"ד.
¹⁰⁶ נב. במבר' ש פרק א' ב' אמר הכלים של א"ק ע"ש וכ"ה כאן לעיל (לש"ו).
¹⁰⁷ נמחק באדם ישר.
¹⁰⁸ אדם ישר, ועי' שעה"ק ח ע"ב.
¹⁰⁹ עי' מלואים אות (כה).
¹¹⁰ עי' מלואים אות (כו).

מאיר העין ח"א

מהטיבור דא"ק הזה עד סיום רגליו, שהמקום הזה נקרא¹³² כללות נה"י דא"ק.

וזהו סדרן, כי בתחלה יצאו י' עגולים דנקודות, ונתעגלו סביב הכלים דנה"י דא"ק, בבחי' היושר שלו, ובתוך הכלים מתלבש או"פ שלהם כנ"ל. ואלו העיגולים דנקודות, שהם בחי' נפש, הם סובבים על הכלים ואו"פ של נה"י דיושר דא"ק. ואלו העיגולים של הנקודים, כבר נתבאר לעיל, שהם כוללים או"פ דנפש וכלים¹³³ ואו"מ על הכלים, וכללות זה נקרא עגולים דנקודים. ועל אלו הנקודים [נ"א העיגולים] עוד או"מ¹³⁴ מבחי' דיושר דא"ק, ועל או"מ דיושר דא"ק, סובבים הי' עיגולים דא"ק עצמו, הכוללים או"פ וכלים ואו"מ שלהם כנודע¹³⁵.

וזה היה בתחלה, אמנם כאשר נאצלו, אח"כ גם הי"ס דיושר דעולם הנקודים, שהוא בחי' רוח, אז רוח שלהם הלבשו¹³⁶ הי"ס דיושר דנקודים, הכוללים או"פ וכלים ואו"מ דיושר, ע"ג הכלים ואו"פ דיושר דנה"י דא"ק. ועל היושר דנקודים הלבשו¹³⁷ אותם העיגולים עצמן שלהם, ועל העיגולים דנקודים¹³⁸, או"מ דיושר דא"ק. ועליהם היו העיגולים דא"ק עצמו.

והנה יתבאר למטה בחיבורינו זה, בענין עולם הנקודים, איך ז' מלכיים¹³⁹ אדום שמלכו ומתו ואח"כ נתקנו, וכאשר נתקנו, נעשו מהם בחי' ד' עולמות אבי"ע. וכל עולם מהם כולל ו' פרצופים כוללים, לבד מפרצופים אחרים פרטים, שהם נעשים ענפים היוצאים מאלו ה' פרצופים, ואלו הם: עתיק, וא"א, ואו"א, וזו"ן.

¹⁴⁰ ונתבאר עתה בקיצור מצבן ומעמדם, ונתחיל מלמעלה למטה, הנה הא"ס הוא סובב ומקיף ע"ג י' עגולים דא"ק, בכל ג' מיני בחי', או"פ דנפש, וכלים דנפש, ואו"מ דנפש, וכולם בצורת עיגולים כנ"ל. וכיוצא בזה בשאר כל העיגולים שבשאר הפרטים, ולא נצטרך להזכיר ענין זה בכל המקומות. וי' עיגולים דא"ק, הם מקיפין וסובבין על או"מ דיושר דא"ק עצמו. ואו"מ דיושר דא"ק ע"ג י' עיגולים דעתיק, וי' עיגולים דעתיק סובבים על אור מקיף דיושר דעתיק עצמו. ואו"מ דיושר דע"י מקיפים על י' עיגולים דא"א, וי' עיגולים דא"א מקיפים על או"מ דיושר דא"א. ואו"מ דיושר דא"א מקיף על י' עיגולים דאבא, וי' עיגולים דאבא מקיף על או"מ דיושר דאבא עצמו. ואו"מ דיושר דאבא מקיף על י' עיגולים דאימא, וי' עיגולים דאימא סובבים על או"מ דיושר דאימא עצמה. ואור מקיף דיושר דאימא מקיף על י' עיגולים דז"א, וי' עיגולים דז"א מקיפים על או"מ דיושר דז"א עצמו. ואו"מ דיושר דז"א מקיף על י' עיגולים דנוקבא, וי' עיגולים דנוקבא מקיפין על או"מ דיושר דנוקבא עצמה. ואו"מ דיושר דנוקבא דז"א דאצילות מקיף על י' עיגולים דבריאה, וגם היא נחלקת לכל הפרטים הנ"ל. וי' עיגולים דבריאה סובבים על או"מ דיושר דבריאה עצמה. ואו"מ דיושר דבריאה מקיף על י' עיגולים דיצירה, הנחלק גם הוא לכל הפרטים הנ"ל. וי' עיגולים דיצירה על או"מ דיושר דיצירה עצמה. ואו"מ דיושר דיצירה על עיגולי העשיה הנחלקת גם היא לכל הפרטים הנ"ל. ועיגולי עשיה על או"מ דיושר דעשיה עצמה.

והנה נשלמו דרך כללות, כל בחי' העיגולים והאורות המקיפים דיושר של כל העולמות אלו כולם מלמעלה למטה, ומכאן ולהלאה (נבאר) יצאו¹⁴¹ בחי' הכלים ואו"פ שלהם דיושר, של כל העולמות אשר בחי' אלו הם הפוכים מן הנ"ל, לפי שאלו כל מי שהוא { יד ע"א }

בענף ג', והוא בחי' עיגול כתר דא"ק. ותוך עיגול זה, מתעגל עיגול ב' הנקרא עיגול חכמה דא"ק, וכן עד"ז י' עיגולים זה תוך זה, עד עיגול הי' הפנימי שבתוך כולם, והוא נקרא עיגול דמלכות דא"ק. נמצא כי אלו הי' עיגולים דא"ק, הם מקיפים כל החלל הזה, בתוך הא"ס, קרובים אליו, והא"ס מקיף עליהם סביב.

ואמנם באמצע¹²² י' עגולים אלו, נשאר מקום חלל, אור פנוי, לצורך שאר הנאצלים ושאר העולמות, אשר גם הם בחי' עיגולים זה תוך זה, כנ"ל בענף ג'. וכבר נתבאר ג"כ שם מציאות היות הכלים, איך היתה, כי ע"י צמצום שצמצם הא"ס עצמו¹²³, נתמעט האור ונתגלו הכלים. ואח"כ חזר האור להתפשט תוך הכלים ההם דא"ק. ובזה אל תטעה חלילה, כי בא"ק יש בחי' כלים ממש ח"ו, כי הנה בחי' כלים, לא נתגלו רק מן עולם הנקודים ואילך, כמ"ש בע"ה, ומה שאנו מכנים אותם בשם כלים, הוא בערך האור והעצמות אשר בתוכם. ואמנם הכלים בעצמן, הם אור זך בתכלית הזכות, ודקות והזהר, ואל תטעה עוד בענין זה.

והנה* אחר שנתגלו ויצאו בראשונה אלו הי"ס דא"ק, בחי' נפש [בתמונת עגולים], עוד יצאו י"ס אחרות בבחי' רוח דא"ק הזה, בבחי' יושר, כמראה אדם, בעל קומה זקופה, כלול מרמ"ח אברים, בצירוף קומה, ראש וזרועות וכפות ידיים¹²⁴ גוף ורגלים, והוא מתחיל להמשך מן הא"ס המקיף דרך קו הנ"ל¹²⁵, ומשם ולמטה בצירוף אדם כנ"ל, כולל ג' קוים, ימין ושמאל ואמצע, ובהם נכללים י"ס יושר שבו כנ"ל בענף ב'.

*מהרה"י¹²⁶ ז"ל. צ"ע בדרוש העולמות, אם יוצאין העיגולים ע"ב ס"ג מ"ה בין בין בכללות ובין בפרטות כל א' מהם, או אם הוא בקצתן לבד, שהוא בב"ן דכללות, וכן בב"ן דפרטות כל א' מהם, או אם הוא גם בס"ג דכללות וגם בס"ג דפרטות, יען כי ס"ג וב"ן הם נקבות בסוד (יירמיה לא כא) נקבה תסובב גבר¹²⁷.

והנה אע"פ שראשית קו הזה, שהוא צורת יושר דא"ק, מתחיל להתפשט מן הא"ס, ובוקע ונכנס בין כל העגולים מצד גגותיהם העליונים, אל תחשוב כי כן הקו הזה נמשך ונתפשט למטה עד סיום כל העגולים, מצד תחתיהם המתעגלים מתחת רגלי א"ק דיושר. אמנם שעור התפשטותו אינו רק עד התחלת קרקעית העיגולים דעתיק יומין, שהוא בחי' פרצוף כתר דעולם האצילות, כמ"ש במקומו, אשר העיגולים הנ"ל דעתיק יומין מתעגלים תחת רגלי היושר דא"ק¹²⁸ עצמו בלבד כמ"ש¹²⁹.

והנה נתבאר איך א"ק הזה ממלא בעיגול ויושר שלו את כל מקום החלל והאור הפנוי שבתוך הא"ס כנ"ל, אמנם נשאר מקום פנוי בין או"מ של אור יושר שבו אל הכלים ואו"פ דיושר שבו¹³⁰, ושם נתהוו ונאצלו כל העולמות אשר כולם נתלים ונאחזים בזה הא"ק, וממנו יצאו כנ"ל.

והנה אבאר לך עתה דרך קיצור מופלג כללות כל העולמות אשר במקום החלל הזה, שבין או"מ דיושר של א"ק ובין הכלים שלו דיושר כנ"ל. והנה ענין זה נתבאר במ"א { יג ע"ד } באריכות גדול, כל דבר ודבר בפני עצמו, ושם במקומו יתבאר לך, איך מבחי' היושר דא"ק, יצאו ונתגלו אורות רבים, אשר כללותיהם הם האורות הבוקעים ויוצאים מן האזנים שבו ולחוצן, אח"כ יוצאים אורות החוטים, ואח"כ אורות הפה הנק' עקודים. וכל אלו האורות הם בדרך יושר לבד, ואין להם בחי' עיגול כלל¹⁴.

ואח"כ יצאו אורות עינים דא"ק הזה¹³¹, ואלו נקרא עולם הנקודים, ויש בהם ב' בחי' עיגולים ויושר. ומקום מצבן ומעמדם, הן

¹²² פ' באמצע כל. { }

¹²³ בעצמו (נ"א את עצמו) (אדם ישר).

¹²⁴ וכפות ידיים (נמחק באדם ישר ובשעה"ק).

¹²⁵ דהיינו יושר דא"ק הנמשך מן הא"ס. ומש"כ 'ומשם', דהיינו שמהקו, שהוא א', התחילו ג' קוים. ועי' לש"י ביאורים ח"א י ע"ד, שרק הקצה התחתון דהקו הוא שמתלבש בא"ק.

¹²⁶ צמח (נ"א מהרה"י) (אדם ישר).

¹²⁷ עי' תיקול' ח ע"א: חיזו תמינאה כן מראה הנגה סביב דא שכנינא תתאה דאתמר בה נקבה תסובב גבר (יירמיה לא כא) ובגין דא כן מראה הנגה סביב אש נגה.

בהגור'א: תסובב גבר - ר"ל שהיא מסובבת היסוד, ולכן נאמר סביב, ר"ל סביב הקשה.

¹²⁸ דע"י (אדם ישר ושעה"ק).

¹²⁹ כמו שנבאר, ונציייר ציורו שהוא זה עגולי א"ק עגולי עתיק עגולי א"א יושר אדם קדמון (אדם ישר).

¹³⁰ דהיינו דלמטה מהפרטא הרי הוא מקום הנה"י שבו, שם מתחיל להתהוות מקום פנוי בין אור מקיף לכלים ואור פנימי. והנה נה"י חשיב לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב) שכן הוא לצורך התחתונים, וכדי שאותו התחתון יתהווה במדרגה הראויה לאצילות ולא במדרגת א"ק צריך שלא יהיה לו שפע מהאור המקיף מקרוב ולכן התרחק ממנו. איברא, מאותו ריחוק מקום גופא משפיע אותו

או"מ דא"ק על כל העולמות שנתלים ונאחזים בנה"י שבו להעלותם לעתיד לדרגת א"ק עצמו. אמנם למעלה מהפרטא דא"ק אין עולמות מלבדו, ולכן אין מקום פנוי בין או"מ לכלים ואור פנימי (ביאורים ח"א טו ע"ג).

¹³¹ לשון זה נותן מקום לטעות ולהבין כאילו שנקודות אלו שיצאו מהם עולם הנקודות הם אורות העינים, ועי' שער אח"ף פרק א' מש"כ דאליבא דאמת אורות העיניים גבוהים מאורות אח"ף, ואילו הנקודות דכאן אינם הארה כדוך אורות אח"ף אלא בבחינת פליטה בעלמא שיצאו דרך העיניים.

¹³² בדרך (נוסף בשעה"ק).

¹³³ דנפש (נוסף בשעה"ק).

¹³⁴ "אלו הנקודים [נ"א העיגולים] עוד או"מ" נמחק באדם ישר ושעה"ק, ובמקומו איתא "עיגולים דנקודים עומד או"מ".

¹³⁵ והכל בחי' נפש (נוסף בשעה"ק).

¹³⁶ "אז רוח שלהם הלבשו" נמחק באדם ישר ובלש"ו, ובמקומו איתא "שלהם אז הלבשו", ובשעה"ק נוסף "היה באופן אחר כ"ו".

¹³⁷ אח"כ (נוסף בשעה"ק).

¹³⁸ מקיף (נוסף בשעה"ק).

¹³⁹ "בענין עולם הנקודים כו" נמחק בדם ישר ובלש"ו, ובמקומו איתא "איך ענין עולם הנקודות הם ז' מלכיים וכו'".

¹⁴⁰ שעה"ק יא ע"ד.

¹⁴¹ (נבאר) יצאו" נמחק באדם ישר ושעה"ק, ובמקומו איתא "יבואר".

מאיר העין ח"א

סיום רגלי א"ק הישר כנ"ל, שהוא ממש עד חצאי עיגולי עתיק יומין הסובבים תחת רגליו, עד שם מסתיימין רגלי הישר דא"ק.

כי אם נאמר שרגלי א"ק הם מגיעים ומתפשטים עד למטה בתוך עיגולי עצמו, עד סיומם וסופם, נמצא שחוזר ומתדבק עם עיגול הא"ס¹⁵², בחצי התחתון אשר תחת רגלי א"ק¹⁵³. ואם כך הוא, נמצא כי הא"ס יאיר בו משם ולמטה דרך קו הישר, ולא יהיה בחי מעלה ומטה, משפיעים ומקבלים, וע"כ לא נמשך ראש¹⁵³ הקו למטה כנ"ל בענף ב'.

והנה הכלל העולה בקיצור הוא זה, כי רגלי א"ק דיושר, הנה הם מתפשטים ונמשכים עד חציים התחתונים של עיגולים דע"י מצד מטה, באופן, כי עיגולי ע"י מקיפים סביב¹⁵⁴ רגלי יושר דא"ק. אמנם כל שאר הרגלים דיושר, כגון רגלי עתיק, ורגלי א"א, ורגלי ז"א, ורגלי נוקבא, כולם מסתיימים בהשוואה א', והוא עד חצאי התחתונים של עיגולי א"א מצד מטה¹⁵⁵. באופן, כי עיגולי א"א, הם מקיפים וסובבים מתחת כל רגלי הנ"ל כולם.

אמנם יש בחי פרצופים שאינם גבוהים קומתם, כגון או"א ששיעור קומתם מהגרון דא"א עד הטיבור של א"א בלבד, וכן פרצוף לאה שהיא מתחלת מהדעת דז"א עד החזה שלו, כמ"ש במקומו, ואלו הפרצופים אין רגליהם נוטים עד רגלי א"א, כי הם קצרי קומה, וכל אחד יתבאר במקומו בפרטות.

והנה פעם אחרת שמעתי ממו"ר זלה"ה בענין דרוש תיקון אריך אנפין, איך נולד ויצא ויגן מב' פרקין תתאין דרגלי עתיק יומין, ושם ביארנו, איך ב' פרקין תתאין הנקרא עקביים דע"י, הם מתפשטים יותר למטה מרגלי א"א, והם נכנסים בגבול עולם הבריאה, כנזכר שם. ואפשר לומר כי לא היה כך, אלא קודם תיקון אצילות, ואחר התיקון לא הוצרך לזה, שחזר העתיק לאסוף רגליו למעלה, בהשוואה אחת עם רגלי א"א, וצ"ע.

עוד דבר א' לא נתבאר לנו, בעניני עיגולי א"ק וביושר שלו, איך הם מתחברים יחד. אמנם בענין ע"י, נתבאר במקומו, כי אלו י' עיגולים שלו, כולם נמשכים ומתפשטים סביב¹⁵⁶ ג' ראשונות לבד דיושר שלו ע"ש¹⁵⁷, ואולי כך יהיה בעניני עיגולי אדם קדמון, וצ"ע. {יד ע"ג}

גרוע במעלה מחבירו, מלביש את חבירו המעולה ממנו ומקיף אותו, כנ"ל בענף ג'.

וזה סדרן: או"מ דיושר דעשיה מקיף על הכלים ואו"פ דיושר דעשיה עצמה, ולא יצטרך לכפול זה בכ"מ, לפי שנתבאר לעיל, כי או"פ דיושר לעולם קשור ודבוק עם הכלים דיושר שלהם עצמם, והוא בתוכם ממש. וכלים ואו"פ דיושר דעשיה על כלים ואו"פ דיושר דיצירה. וכלים ואור פנימי דיושר דיצירה על כלים ואו"פ דיושר דבריאה¹⁴². וכלים ואו"פ דיושר דבריאה על כלים ואו"פ דיושר דנוקבא דז"א דאצילות¹⁴³. וכלים ואו"פ דיושר דנוקבא על כלים ואו"פ דיושר דז"א. וכלים ואו"פ דיושר דז"א על כלים ואו"פ דיושר דאימא. וכלים ואו"פ דיושר דאימא על כלים ואו"פ דיושר דאבא. וכלים ואו"פ דיושר דאבא¹⁴⁴ על כלים ואו"פ דיושר דא"א. וכלים ואו"פ דיושר דא"א על כלים ואו"פ דיושר דעתיק. וכלים ואו"פ דיושר דעתיק על כלים ואו"פ דיושר דנה"י דא"ק¹⁴⁵. וכלים ואו"פ דיושר דנה"י דא"ק על או"פ היוצא מאור א"ס המתלבש בתוכו, דרך קו הישר המתפשט מן הא"ס, להאיר ולהחיות כל העולמות כולם, כנ"ל¹⁴⁶.

והרי נתבאר היטב סדר התלבשות העולמות, וראית בעיניך איך א"ס מתעלה בתוך כל העולמות¹⁴⁷, והמקבל ממנו תחילה הוא א"ק, ואחר כך עתיק¹⁴⁸, עד שנמצא, כי כלים דיושר דעשיה, הם יותר חיצוניים ורחוקים מאוד מן אור א"ס הפנימי בתכלית הריחוק, שאין ריחוק גדול ממנו, וכן בערך א"ס הסובב מבחוץ על כל העולמות. נמצאו כלים דעשיה רחוק ממנו בתכלית הריחוק, שאין רחוק ממנו. לכן הכלים דיושר דעשיה, הם היותר גרועים במעלה, יותר מכל העולמות כולם. ושם בעולם העשיה נתהווה עולם השפל החומרי בתכלית הגסות והעביות שאין כמוהו. נמצא כי כדור הארץ, שאנו עומדים בו, הנה הוא הנקודה האמצעית שבכל העולמות כולם¹⁴⁹, כעין גרעין התמרה שהוא באמצע האוכל, והאוכל מקיפו מכל צדדיו.

וזהו בערכנו, אנחנו בני אדם היושבים בו, אבל בערך א"ס הסובב הכל, אדרבה עולם העשיה הוא הקליפה החופפת על כולם, וכל מה שנתקרב אל הא"ס¹⁵⁰, הוא יותר פנימי, עד שנמצא י' עגולים דא"ק קרובים אל הא"ס יותר מכל העולמות, וכן בבחי' אור א"ס הפנימי. נמצא כי עולם העשיה הוא קליפה לכל העולמות, וכל מה שמתקרב אל הא"ס הפנימי, הוא היותר פנימי, עד שנמצא י"ס דיושר דא"ק, הם פנימים מכולם, הם מקבלים אור א"ס הפנימי ממש, תחילת הכל.

והנה אחר שביארנו דרושי העגולים והיושר בקצרה בסדר התלבשות כל העולמות, צריכים לנו לבאר עתה, עד {יד ע"ב} היכן הגיע התפשטות רגלי א"ק (נ"א האדם) הישר¹⁵¹ שבכל עולם ועולם, כאשר התחלנו לבאר ענין זה בתחילת ענף זה.

והנה מוכרח הוא, כי קו הישר יהיה דבוק ממש בא"ס הסובב, וממנו מתפשט ויורד ומתלבש תוך פנימיות א"ק כנ"ל. ונמשך ומתפשט עד

נה"י דא"ר דא"ק, שמהם נשפע עיקר האצילות (ביאורים ח"א יז ע"ב. וכן ע"י כל העניין באריכות בספר הכללים ח"א דף כ עד כד). וע"י ביאורים ח"ב צ ע"ג שנה"י דא"ק אינם באמת כי אם עביות דנה"י דא"ק הנשאר למטה מהטבור, שכן עיקר א"ק הוא רק עד הטבור.

¹⁴⁶ ואמנם נתבאר לעיל כי גם העגולים יש בהם כלים ואור פנימי ואור מקיף. ולא נתבאר לי ענינם, אם כל עגול יש בו כלי באור פנימי, ואמנם האור המקיף שלו, הוא סמוך לו ומקיף עליו, או אם יהיו האור הפנימי והמקיף מרוחקים זה מזה ע"ד שנתבאר באור פנימי ואור מקיף של בחי' קו יושר (שעה"ק).

¹⁴⁷ מתעלם בתוך כל העולמות (אדם ישר) מתעלה בכל העולמות (שעה"ק).
¹⁴⁸ וכו' (נוסף באדם ישר).

¹⁴⁹ עד שנמצא כי הארץ החומרית הזו שהיא לבוש החיצון של העשיה היא פנימית מכל העולמות וכו' (שעה"ק יב ע"א).

¹⁵⁰ הסובב (נוסף באדם ישר).

¹⁵¹ א"ק (נ"א האדם) הישר נמחק באדם ישר, שעה"ק וביאורים, ובמקומו איתא "אדם הישר".

¹⁵² כלומר, אם הא"ק היה נדבק בעיגולי עצמו, לא היה בא"ק בחינות מעלה ומטה וממילא היה חוזר לא"ס. נמצינו למדים שא"ק הוא ממש דוגמת קו הא"ס שאף הוא אינו מגיע עד סוף העיגולים שלו, ומהאי טעמא (ביאורים ח"א יח ע"ב, וכן הוא בדע"ה ח"א מ ע"ב).

¹⁵³ רגל (שעה"ק).

¹⁵⁴ מתחת (שעה"ק).

¹⁵⁵ ע"י מלואים אות (ט).

¹⁵⁶ סביב" נמחק בשעה"ק, ובמקומו איתא "משיעור גובה".

¹⁵⁷ ואינם מתחברים כלל עם ז"ת שבו כנזכר שם במקומו (נוסף בשעה"ק).

¹⁴² מבואר שכל הארת אורות העליונים כולם כאחד מתלבשים בבחינה התחתונה מהם שנשמתו. דהיינו, שהאורות הפנימיים דיושר דכל האצילות בריאה ויצירה מתלבשים בתוך הכלים ואו"פ דיושר דעשיה. וקשה, דלקמן כותב הרב (שער המוחין פרקים ה' ו"ב) שכל מה שמתלבש מהעליון בתחתון ועומד בו העליון מבפנים והתחתון מבחוץ הוא רק בכלים דתחתון, שהכלים דתחתון עומדים מוחין לאורות והכלים דעליון המתלבשים בו, אבל האור והנשמה דהתחתון הוא מבפנים לכולם.

ובביאור העניין יש להקדים, שישנם ב' מיני האורות המתפשטים מכל העליונים בתחתון: (א) ההארה השייכת לעיקר עצמות התחתון, שכן הוא נעשה לעצם מעצמו, (ב) תוספת מוחין של התחתון אשר על ידה עולה התחתון מעילוי לעילוי למעלה ממדריגתו.

ועתה מבואר שפיר, שכן מה שכתוב בשער המוחין דהאורות העליונים נכנסים בין הכלים שבעשיה העומדים חוצה לו בין האור הפנימי דהתחתון העומד פנימה לכולם קאי על הבחי' הראשונה, אמנם כאן ש"כ דאורות העליונים מתלבשים בתוך הנשמה דהתחתון והוא עומד מחוצה להם אינו מדבר כי אם על תוספת המוחין והגדלות (ביאורים ח"א יז ע"א).

¹⁴³ ע"י הקד"ש יז ע"ג שהוכיח מכאן שמה שמבואר שבי"ע הם עולמות נפרדים, אינו נוגע אלא למציאותם גופה, אבל פנימיותם אינה נבדלת מאור א"ס.

¹⁴⁴ דאימא, וכלים ואו"פ דיושר דאימא על כלים ואו"פ דיושר דאבא, וכלים ואו"פ דיושר דאבא נמחק בשעה"ק, ובמקומו איתא "דא"ר וכלים ואו"פ דא"ר"א על כלים ואו"פ דיושר דא"ר וכו'".

¹⁴⁵ אורות עתיק דאצילות מלבישים את נה"י דא"ק ולא למעלה מזה, שכן במקום ההוא היה הצמצום, ולכן רק שם יש מקום להתגלות של עולמות אחרים. אמנם זאת יש לדעת, נה"י דא"ק נחלקת לב' חלקים: (א) הארת נה"י דא"ר דא"ק העומדת במדריגת א"ק ומתפשטת באצילות לבחי' לבוש אור א"ס שבו, (ב) הארת

מאיר העין ח"א

נא לימים ראשונים, אמר שהם מחסד ואילך, אבל למעלה משם אין שאלה בג"ר¹⁹. גם אמרו בתיקונים תיקון כ"ב דף ס"ב (עו ע"ב) כתר עליון דא איהו שלימו דנ' שערי בינה ודא איהו דלא איתיהב למשה, דעליה נאמר נתיב לא ידעו עיט, ועליה אמרו"ל (חגיגה יג ע"א) במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות, במה שהורשית התבונן²⁰. ובריש האי תיקון כ"ב (עא ע"א) קאמר הנסתרות דא אינון אר"א וכר²¹, הרי כי בג"ר אסור לדרוש ולחקור בהם, כאשר תמצא בפסק הגאון ר' יצחק דלטאש בתחלת ספר הזהר, עי"ש בישוב זה המאמר, וכאלה רבים.

והרי בכל ספר הזהר, ובפרט בב' האדרות ובתיקונים, הפליא לדבר בג"ר, ואיך בהקדמת הזהר אמר בהיפך, שאפי' החקירה במלכות אחרונה, עליה אתמר משארוז"ל, מה פשפשת ומה ידעת וכו'.

אבל הענין הוא כך, ומוכח במ"ש בענף ד' ענין א"ק, ואיך כל העולמות הם ענפים ומסתעפים ממנו, עד שנמצא, כי עולם האצילות אינו רק לבוש א"נ נה"י דא"ק, שהם בחי' רגליו לבד. וכבר ידעת כי עולם העשיה הוא נגד המלכות²² [דא"ק]¹⁶⁶, אשר מקומה היה¹⁶⁷ אב"א עם ז"א, בתנה"מ¹⁶⁸ שלו לבד. נמצא כי עולם האצילות אינו [אלא]¹⁶⁹ (אפי') בערך עולם עשיה, שהוא מלכות דא"ק. נמצא כי כל עסקינו בספר הזהר בעולם האצילות, אפי' בג"ר, אינו [רק] (אפי') בחי' עולם עשיה דא"ק¹⁷⁰, שהוא מלכות דא"ק, אבל בג"ר דא"ק¹⁷¹ אסור לעשות כן¹⁷², ואפי' במלכות דא"ק, שהוא בחי' עשיה.

עוד צריך שנקדים לך הקדמה א', והוא כי כל הי"ס, הכוללות כל עולם ועולם, הנה בכללות יחד כולם כא' בחי' הוי"ה א', בכל מקום שהוא, בין בכללות בין בפרטות כנ"ל, יוצא מכל אות ואות מהם הוי"ה א'¹⁷³. והנה קיצו של יו"ד שבאות' הוי"ה הוא ספי' כתר, ויו"ד עצמה הוא בחי' חכמה¹⁷⁴, וה' ראשונה בינה, והו' הוא הת"ת²³, כולל ו' ספירן, אשר כללותם נקרא בשם ז"א, כמ"ש במקומו בע"ה, והה' אחרונה מל', הנקרא אצילינו נוק' דז"א. וכ"ז הוא בדרך הוי"ה הכוללת הה' פרצופים יחד כנ"ל. וכן אם נחלק הי"ס בכל פרצוף ופרצוף, תהיה גם הוי"ה שבפרצוף ההוא בפרטות ע"ד הכללות, כי קיצו של יו"ד הוא הכתר, שהוא גלגלתא שבפרצוף ההוא, וי' חכמה, וה' בינה שבפרצוף, והם ב' מוחין ימין ושמאל, וו' הוא עיקר הגוף, ו"ק שבפרצוף ההוא, וה' אחרונה הוא מלכות שבאותו פרצוף.

עוד צריך להקדים בחי' אחרת קרובה אל הנ"ל, והוא כי מכל אות ואות משם הוי"ה¹⁷⁵ יוצא הוי"ה א', ואיך חילוק ביניהם, רק באופן מלוייהן וזהו עניינם, כי י' שהוא רומז באבא, שהוא ספי' הנק' חכמה, יש בו הוי"ה א' במילוי יודיין²⁴ והוא גימ' ע"ב¹⁷⁶, והה' נרמזת באימא שהיא הספי' הנקרא בינה, יש בה הוי"ה במילוי יודיין ואלף, כזה: יו"ד ה"ו ו"ו ה"ל¹⁷⁷, והוא גימ' ס"ג. והו' שהוא רומזת בז"א, שהם ו"ס, אשר מחסד עד יסוד, יש בה הוי"ה א' במלוי אלפיין, והוא גי' מ"ה¹⁷⁸. וה' אחרונה, שהיא רומזת במל', נוק' דז"א, יש בה הוי"ה א' במילוי ההיין, והוא גי' ב"ן¹⁷⁹. ועד"ז ג"כ בפרטות כל פרצוף ופרצוף שבה' פרצופים הנ"ל, אשר בכל א' מהם יש הוי"ה בפרטות כנ"ל, יש בה שם הוי"ה דע"ב בחכמת פרצוף ההוא, והוי"ה דס"ג בבית פרצוף¹⁸¹ ההוא, והוי"ה א' דמ"ה בז"א (בו"ק)¹⁸² שבפרצוף ההוא, והוי"ה דב"ן בנוקבא דז"א שבפרצוף ההוא. וכמו שכל ספי' וספי' נפרטת ליי"ס, ומיי"ס ליי"ס עד אין קץ ותכלית כנ"ל, כך הוא חילוק מילוי (פרטי)¹⁸³ ההוי"ת שהם מתרבים ומתחלקים עד אין {טו ע"א}

וז"ל שער הקדמות דף ה' ע"א¹⁵⁸:

ואמנם דבר גלוי הוא, כי אין למעלה גוף ולא כח גוף חלילה, וכל הדמיונות והציורים אלו, לא מפני שהם כך, חס ושלום, אמנם לשכך את האוון, לכשיוכל האדם להבין העליונים הרוחניים, בלתי נתפסים ונרשמים בשכל האנושי, לכן ניתן רשות לדבר בבחי' ציורים ולמיונים, כאשר הוא פשוט בכל ספרי הזוהר. וגם בפסוקי התורה עצמה, כולם כאחד עונים ואומרים בדבר הזה, כמו שאמר הכתוב, עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ (&), עיני ה' אל צדיקים (&), וישמע ה' (&), וירח ה' (&), וידבר ה' (&), וכאלה רבות. וגדולה מכולם מ"ש הכתוב (בראשית א כו) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה וגו'. ואם התורה עצמה דברה כך, גם אנחנו נוכל לדבר כלשון הזה, עם היות שפשוט הוא, שאין שם למעלה אלא אורות דקים בתכלית הרוחניות, בלתי נתפשים שם כלל, וכמו שאמר הכתוב (דברים טו) כי לא ראיתם כל תמונה, וכאלה רבות. ואמנם יש עוד דרך אחרת כדי להמשיל ולצייר בה הדברים העליונים, והם בחינת כתיבת צורת אותיות, כי כל אות ואות מורה על אור פרטי עליון, וגם תמונה זו, דבר פשוט הוא כי אין למעלה, לא אות ולא נקודה, וגם זה דבר ששל וציור לשכך את האוון כנוכר, ולכן נבאר עתה הקימה הזכר על דרך ציור האותיות גם כן, ובבחי' ציורים אלו הן ציור האדם והן ציור אותיות, שתיהן מוכרחים להבין ענין האורות העליונים, כאשר תראה ספרי הזוהר בנוים על שתי בחי' הציורים האלה¹⁵⁹, עכ"ל.

שער א ענף ה'60

רצוני בענף זה להקדים קצת הקדמות אל כל הבא למלאות את ידו ולהתעסק בחכמה זאת. והוא, כי כבר ביארנו לעיל, כי פרצוף אדם כלול מרמ"ח אברים¹⁶¹, בי"ס פרטיות שבו, באופן זה, כי כתר הוא גולגלתא, וחב"ד הם ג' מוחין, וחג"ת הם ב' דרועין וגופא, ונה"י ב' שוקין¹⁶² ואמה, ומלכות היא נקבה שלו.

אמנם אם תרצה לחלק ולפרט אלו הי"ס הכלליות בפרטים רבים, הנה אינם נחלקות רק לה' בחי' לבד, אשר כל בחי' מהם הוא פרצוף א' שלם כמראה אדם. וזה סדרן: הנה הכתר הוא פרצוף א' שלם מיי"ס ונקרא א"א, וחכמה הוא ג"כ פרצוף א' מיי"ס ונקרא אבא, ובינה היא ג"כ פרצוף א' מיי"ס ונקרא אמא¹⁶⁴, והו"ק מחסד עד היסוד הוא פרצוף א' מיי"ס ונקרא ז"א, וספירה עשירית שהיא מלכות, היא פרצוף א' מיי"ס, ונקרא נוקבא דז"א. עוד צ"ל כי בחי' המלכות שבכל פרצוף ופרצוף, מאלו הה' פרצופים, הוא באופן זה, כי מלכות אשר בפרצוף זכר, כגון אבא וז"א, הנה המלכות שבו, הוא בחי' עטרה שעל הצדיק¹⁶³ הנקרא יסוד, בסוד (משלי י) ברכות לראש צדיק, הנזכר בס"פ ויצא (דף קסב ע"א) וז"ל, ר' ייסא זוטא הוה שכ"ח קמיה דר"ש א"ל מהו דכתיב ברכות לראש צדיק לצדיק מבעי ליה וכו'¹⁷¹. ואם הוא מלכות בפרצוף נוקבא, כגון אימא ונוקבא דז"א, הנה המלכות שבה הוא ג"כ בחי' עטרת היסוד שבה, כי היסוד שבה הוא הרחם, והעטרה שבה הוא בחי' בשר התפוח שעליה, הנקרא בדברי חז"ל שפולי מעיים, בענייני סימני איילונות, כנודע (נדה סג ע"א). ואמנם ספירת המלכות הכוללת¹⁶⁴, שהוא פרצוף אחרון שבחמשה פרצופים הנקרא נוקבא דז"א, הנה היא (נקבה גמורה)¹⁶⁵ בפרצוף גמור כאשר כל הפרצופים, וזכור זה.

ונתרך קושיא חזקה וגדולה שנתקשו בה חכמים גדולים ולא ירדו לסוף עמקה, כי בהקדמת הזוהר (דף א ע"ב) אמרו שם על פ' (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו', כי בכתר {יד ע"ד} ובחכמה לית תמן שאלה כלל, ומבינה ואילך קיימא לשאלה, אבל איהו בארץ סתים ולא אתגלייא כלל, כיון דמטי עד מלכות הנקרא מ"ה מה פשפשת ומה ידעת, הא כולא סתים כדבקדמיתא¹⁸. ובמקומות אחרים ע"פ (דברים ד לב) כי שאל

¹⁵⁸ בדפוס שלנו נמצא בדף ה ע"ב.

¹⁵⁹ בשעה"ק נוסף "ובחינת ציור האותיות אעשנה כמו הקדמה אחרת וזו היא", וממשיך במש"כ בענף ה' ד"ה עוד צריך.

¹⁶⁰ אדם ישר, שעה"ק ה ע"א.

¹⁶¹ וש"ס ה' גידין (נוסף בשעה"ק).

¹⁶² עי' זהר ח"א כו ע"ב, שמוזכר זוועות ושוקים.

¹⁶³ "שעל הצדיק" נמחק בשעה"ק, ובמקומו איתא "שבפי גיד האמה".

¹⁶⁴ הכללית (אדם ישר ושעה"ק).

¹⁶⁵ אדם ישר גורס את המוסגר.

¹⁶⁶ המוסגר נמחק באדם ישר.

¹⁶⁷ היא (אדם ישר).

¹⁶⁸ בנה"י (אדם ישר ושעה"ק).

¹⁶⁹ אפילו (אדם ישר וביאורים).

¹⁷⁰ איננו רק בחינת עולם העשיה בערך אדם קדמון (שעה"ק). אינו אפילו בחי' עולם עשיה דא"ק (אדם ישר). ומכאן עד סוף הפיסקה לא נמצא באדם ישר.

¹⁷¹ לדרוש ולית שום שאלה כלל (נוסף בהגוב"י).

¹⁷² מכאן עד סוף השורה ליתא בכת"י (הגוב"י).

¹⁷³ בין בכללות בין בפרטות כנ"ל יוצא מכל אות ואות מהם הוי"ה א' (נמחק באדם ישר ובשעה"ק).

¹⁷⁴ עי' מלואים אות (לט).

¹⁷⁵ בכל מקום שהיא (נוסף באדם ישר ושעה"ק).

¹⁷⁶ במילוי יודיין כזה יו"ד ה"י ו"ו ה"י (נוסף בשעה"ק).

¹⁷⁷ עי' תד"ח יב ע"א, יד ע"ג.

¹⁷⁸ כזה: יו"ד ה"א ו"ו ה"א (נוסף בשעה"ק).

¹⁷⁹ עי' תיקר"ז ל ע"א.

¹⁸⁰ כזה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה (נוסף בשעה"ק).

¹⁸¹ בבית פרצוף (שעה"ק).

¹⁸² "בז"א בו"ק" נמחק באדם ישר ושעה"ק, ובמקומו איתא "בשם ספירות חג"ת נה"י". ובביאורים, ולש"ו ("בז"א) בו"ק".

¹⁸³ ליתא באדם ישר ובשעה"ק.

מאיר העין ח"א

השער השני - השתלשלות הי"ס תוך¹⁹² העיגולים¹⁹³ וכו' ג' ענפים¹⁹⁴

שער ב ענף א¹⁹⁵

השתלשלות הי"ס דרך עיגולים עניינם הוא, שכבר נודע שהחלק התחתון שבהם¹⁹⁶ מדריגות הנשמה, שהיא הנפש כנודע, ממנה נתפשטו הי"ס דעיגולים בראשונה, דרך הקו והצנור מפאת הא"ס. כדמיון אדם תחתון החומרי, שבתחלה יש לו בחי' נפש, ואח"כ זוכה וקונה בחי' רוח, אח"כ מדריגת נשמה וכו'¹⁹⁷, והסדר הזה היה למעלה ג"כ, כי בראשונה נאצלו י"ס דעיגולים, בבחי' כלים ובבחי' עצמות ורוחניות שבתוכם מבחי' מדריגות נפש לבד, ואח"כ חזרו ונאצלו בחי' הי"ס דרך קו היושר כמראה אדם כנ"ל, וגם הם כוללים י"ס בבחי' 198 כלים ועצמות הרוחניות שבתוכם, בבחי' מדרגה יותר עליונה, הוא הנקרא מדרגת רוח, שהוא למעלה ממדרגת הנפש. ונמצא שבחי' י"ס דעיגולים הם מדרגת נפש עם הכלים המיוחסים להם, ובחי' י"ס דיושר כמראה אדם שנאצלו אח"כ, הוא מדרגת הרוח עם הכלים המיוחסים להם. והנה בחי' הכלים הנ"ל כבר נודע¹⁹⁹, שאבר הכבד הוא משכן הנפש, והלב משכן הרוח, והמוח משכן הנשמה, ואין כאן מקום ביאור פרטים אלו.

עוד צריך להודיע כללים אחרים הלא הם אלו, דע כי בחי' עצמות ורוחניות אשר מתלבש תוך הכלים הנ"ל, הלא הוא הנוכח תמיד אצלנו בחיבורינו זה בחי' אורות נעלמים. והנה האורות האלו הם ב' בחי': א', נקרא או"פ המתלבש תוך הכלים. והב', נקרא או"מ וסובב עליו שמרוב גודל הארתו, אין הכלי יכול להלבישו ולקבל כחו בתוכו, ונשאר אור ההוא מקיף וסובב עליו מבחוץ.

ואין לך שום אור בעולם שאינו כולל ב' בחי' אלו, שהוא או"פ ואו"מ. וכמו כן בחי' הכלים, אין לך שום כלי בעולם שאין לו ב' בחי' ע"ד הנ"ל, הלא הוא בחי' פנימיות הכלי, ששם התדבקות והתלבשות או"פ זה בתוכו. ועוד יש לו בחי' חיצונית הכלי, אשר עליו מבחוץ סובב ומקיף או"מ הנ"ל. נמצא דרך קצרה, האור שהוא בחי' עצמות הרוחניות מתחלק לב' מדרגות, והם או"פ ומקיף, וע"ז²⁰⁰ בחי' הכלים גם הוא מתחלק לב' מדרגות, והם פנימיות הכלים וחיצונית הכלים, וכבר נתבאר כללים אלו.

הכלל העולה, שמתחלת הכל נאצלו הי"ס דרך עיגולים, הלא הם מתחלקים וכוללים בחי' י"ס דכלים מעוגלים בציור עיגולים. ובכל כלי מהם יש פנימיות וחיצונית. ובתוך הכלים האלו מתלבשים י"ס רוחניות, הנקרא אורות של בחי' הנפש. ועוד י' אורות מקיפים עליהם, באופן שכל אור מהם יש בו או"פ ואו"מ והכל הוא דרך עיגולים. כי או"פ הוא עגול כעין גלגל, והוא מלוכב תוך כלי א', מעוגל גם הוא, ועל כלי זה או"מ עליו, וגם הוא עגול כדמיון גלגל סובב, וכן כל י"ס דעיגולים עד"ז, כדמיון הרקיעים והגלגלים כנודע.

אח"כ נאצלו הי"ס דיושר כמראה אדם ישר, והם יותר מעולים מהם. וגם הם כוללים בחי' י"ס דכלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצונית, ובתוך אלו הכלים מתלבשים י"ס רוחניים ונקראים אורות של בחי' רוח. ובכל אור מהם יש בחי' או"מ על הכלי {טו ע"ג}

קץ, כפי חילוק פרטיות הספי' עד אין קץ.

והנה אחר שהקדמנו לך כל ההקדמות האלו, צריכים אנו לעורר אל המעיין, הבא לעיין בס"ה, שימצא מאמרים רבים שונים ורחוקים זה מזה בתכלית הריחוק, ואם לא יהיה לו הקדמות אלה, יסתר מעיונו¹⁸⁴, כי לא ידע להבחין באיזה מציאות (בחי') הוא מדבר המאמר אשר הוא בו, ולא ידע להבחין באיזה בחי' הוא מדבר המאמר ההוא. אם הוא בא"ק עצמו ואם בכל אותן האורות שיצאו והאירו ממנו, אם בבחי' אורות האוון, אם בבחי' אורות החוטם, אם בבחי' אורות הפה, הנקרא עקודים, ואם בבחי' אורות העין הנקרא עולם הנקודים, שהוא עולם האצילות טרם תקונם, ואם בבחי' אורות המצח, שהוא בחי' עולם האצילות אחר שנתקן, ואם בעולם הבריאה, ואם בעולם היצירה, ואם בעולם העשיה.

וכ"ז דרך כללות, והנה יש עוד להבחין בדרך פרטות אם מדבר בפרצוף עתיק שבכל עולם מהם, או בפרצוף א"א, או באבא, או באימא, או בז"א¹⁸⁵, או בנוק¹⁸⁶, או ביש"ס, או בתבונה, או ביעקב, או בלאה.

עוד צריך להבחין פרטי פרטים אם מדבר ב"ס דעיגולים או ב"ס דיושר, ואם במקיף ואם באו"פ, ואם בעצמות או בכלים.

וגדולה מכולם צריך להבחין כי אופני הי"ס ומצבן ומעמדן חסרונם ומילואם עצמו מספר, אם בעת שנאצלו, אם בעת קיטרוג הלבנה, אם בעת בריאת אדה"ר, ואם בעת שחטא שנשתנו כל העולמות, אם בדור המדבר, אם בבית ראשון ואם בעת חורבנו, ואם בבית שני ואם בעת חורבנו. גדולה מכולם אם בחול, אם בשבת או ביו"ט, אם ביום ואם בלילה.

ולא עוד אלא שבכל שעה ושעה משתנים העולמות, ואין שעה זו דומה לשעה זו. ומי שמסתכל בענין חילוך המזלות וכווכבים ושינוי מצבן ומעמדן, ואין ברגע אחד הם באופן אחר, והנולד בו יקרה לו מאורעות שונות מהנולד ברגע שקדם לזה, ומזה יסתכל ויבין בעולמות העליונים שאין להם קץ ומספר.

ואם תפקח עיני שכלך תדע ותשכיל זו ממוצא דבר, כי אין שכל בלב אדם לעמוד ע"כ פרטים¹⁸⁷, וע"ז אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ושלמה המלך ע"ה שכתוב בו (מלכים א' ה יא) ויחכם מכל אדם, אמר (קהלת ז כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. ולך וראה מ"ש בספר התיקונים תיקון כ"ב דף ס"ה (עב ע"ב) במ"ש, קם ר"ש ואמר סבא סבא כו' ולבושין דאיהו לביש בצפרא לא לביש ברמשא ולבושא דלביש ביומא דא לא לביש ביומא תניינא²⁵. ובוזה תבין איך משתנה מעמד ומצב העולמות, שהם הלבושין של א"ס, לכמה שינויין בכל עת ורגע, וכפי השינויין ההם כך נשתנו בחי' המאמרים של ספר הזהר, וכולם דברי אלהים חיים.

גם תמצא מוזכרים¹⁸⁸ בחי' הויו"ת במילויים שונים, או במלוי ע"ב או במלוי ס"ג או מ"ה או ב"ן כנזכר בהקדמת התיקונים שלא נדפסו, וכן בסוף תיקון י"ג וכן בתיקון ע"ט, וכיצא בתיקון¹⁸⁹ אלו¹⁹⁰, כי שם נזכר מילוי של אלו ההויו"ת. וצריך שתדע באיזה בחי' מתעסק מאמר ההוא, כדי שתדע אותה הויו"ת, באיזה מקום היא רומזת¹⁹¹.

והנה בהיותך מעמיק ומעיין ועומד על בירוים של דברים אלו, אז אפשר שתוכל להבין מאמרים אלו, אם יהיה אלהים עמך, בהיותך תמים לו, כי לא ימנע טוב להולכים בתמים.

עוד ראיתי לעוררך על ענין אחד, הלא צריך לדעת כי רוב מאמרי הזוהר וכמעט כולם, אינם מדברים מענין הי"ס של העיגולים, רק בבחי' יושר כמראה אדם, וענין זה כולל בכל {טו ע"ב} העולמות, הן בהיותו מתעסק בא"ק, או בעתיק, או בא"א, או באו"א, או בזו"ן דאצילות, או בשאר עולמות ב"ע, ואם יהיו דברים אלו נוכח פניך, ואל יליזו מעיניך, אם תרוץ לא תכשל, ואז תלך לבטח דרכך.

¹⁸⁴ נוחם יסתר מעיניו (אדם ישר). נוחם יסתר מעיניו ואזלת יד שכלו להבינם ויבנה עליהם במות טלואות בלות בעקודים נקודים וטלואו' טלאי על גבי טלאי כאשר הוא מצוי ונמצא דבר זה אצל המתחכמים בספר הזהר בעיון שכלם האנושי וסיבת טעותם (שעה"ק).

¹⁸⁵ הנקרא ישראל.

¹⁸⁶ הנקרא רחל. כך הגיה הרש"ש ז"ל ועיין דב"ש דף ל"ב ע"א.

¹⁸⁷ על כל הפרטים (אדם ישר).

¹⁸⁸ בספר הזהר והתיקונים (נוסף בשעה"ק).

¹⁸⁹ במקומות (אדם ישר).

¹⁹⁰ נמוחק בלש"ו.

¹⁹¹ אשר בזה תבין איך עם היות שסדר ההויו"ת הם ע"ב ואח"כ ס"ג ואח"כ מ"ה ואח"כ ב"ן עם ע"ז יש בחינת ב"ן גדולה מבחי' ע"ב וכן כיוצא בזה (נוסף בשעה"ק).

¹⁹² דרך העיגולים בקצרה.

¹⁹³ נקרא בקה"י "שער העיגולים".

¹⁹⁴ כל הכתוב בהענפים האלו כפולים, ויש בהם מעט שינוי ויתבאר בהענפים

הקודמים.

¹⁹⁵ מקהילת יעקב.

¹⁹⁶ שבחמש (קה"י, לש"ו).

¹⁹⁷ עי' מלואים אות (כד).

¹⁹⁸ י"ס בבחי' נמוחק בקה"י, ובמקומו איתא "ב' בחינות שהם". י"ס בבחי' נמוחק בלש"ו, ובמקומו איתא "ב' בחינות".

¹⁹⁹ עי' זהר ח"ב קנג ע"א.

²⁰⁰ ועד"ז (קה"י ולש"ו).

מאיר העין ח"א

והנה אלו הי"ס דעגולים דא"ק הזה הם ממלאים כל {טו ע"ד} מקום החלל הנ"ל²¹⁶ שבתוך אמצעות הא"ס כנזכר בענף א', והנה הם מקיפים כל החלל הזה. אמנם נשאר באמצע אלו העיגולים מקום חלל ופנוי לצורך שאר הנאצלים, שהם ג"כ בצורת עיגולים זה בתוך זה. והם בחי' אורות הנמשכים מן העינים דא"ק זה, מבחי' היושר שבו שהוא כמראה אדם כמ"ש בעז"ה, והם הנק' עולם הנקודים אשר גם בהם יש ציור עיגולים זה בתוך זה²¹⁷. וכולם עומדים תוך אלו י' עיגולים דא"ק, באופן שי' עיגולים דא"ק הם מתעגלים ומקיפים וסובבים כל שאר עיגולים אשר בכל העולמות, וכל שאר העיגולים הם מוקפים תוך אלו, כי כל עיגול המשובח מחבירו הוא מקיף את חבירו וסובב אותו, והיותר תחתון במעלה מחבירו הוא יותר פנימי והוא מסובב מחבירו, עד שנמצא היותר פנימי מכולם הוא גרוע מכולם.

והם בחי' הרקיעים והגלגלים של עולם העשיה, שהם י' גלגלי הרקיע הנזכר בהקדמת התיקון²¹⁸, והם נקראים אופנים, אשר הם הרקיעים הסובבים עלינו בעולם השפל ובעולם החומרי הזה. ומבואר הוא שמאחר שהם יותר פנימים ותוכניים שבכל העיגולים, א"כ פשוט הוא שיהיו יותר תחתונים מהם כגלגלי בצלים זה בזה²¹⁹, שהגלגל החיצון העליון מכולם הוא יותר גדול, ועד"ז הם נכללים ומתלבשים זה בתוך זה. ובענין הי' עיגולים דעולם הנקודים יתבאר בע"ה ענין דרוש העיגולים בפרטות, ובמקום הזה לא נוכל לבאר בפרטות רק בכללות ובקיצור גדול וע"ש.

ואחר שיצאו י' עיגולי א"ק הזה שהם בחי' נפש שבו עוד נתגלו ויצאו בא"ק זה י"ס שהם בחי' י"ס אחרות ביושר בציור אדם בעל רמ"ח איברים בראש וזרועות ושוקיים כו', והם בחי' רוח שבו, והוא נמשך ונתפשט ביושר מלמעלה למטה, מראש גג העליון של עיגול עליון שבכל י' עיגולים עד קרוב אל סיום תחתית י' עיגולים אלו שלו.*
*וצ"ע²²⁰ דלעיל אמר רגלי א"ק דיושר מגיעים למטה עד חצי עיגולי עתיק וכאן אמר עד סיום תחתית י' עיגולים שלו.

שער ב ענף ג'²²¹

אחר שנתבאר לעיל היות בכל העולם²²² כולם ב' בחי' : א', בחי' הי"ס בצורת גלגלים עגולים. וא', בחי' י"ס בצורת אדם ישר בקומה זקופה וישרה, נבאר עתה בקצור קצת פרטים ובחי' אחרות שיש בהם. הנה נתבאר בס"ה פ' בא (דף מ"ב ע"ב ברע"מ)²²³ וז"ל, אבל לבתר דעביד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עילאה נחית תמן ואתקרי בהאי דיוקנא כו' נקרא אל אלהים ואי איתבר אומנא אלין מאנין דתקין יהדרון מיא למקוריה כו' ולבתר עביד מאנא רברבא²²⁴ והוא קרי לגרמיה בה מבין כו', וכבר הארכנו בזה בענף ב' ע"ש היטב.

הרי מפורש היות י"ס בצורת אדם בעל רמ"ח איברים הנקרא כלים, ובתוכם העצמות של האורות הנקרא נשמת אדם, והכל כדמיון אדם התחתון שיש בו גוף ונשמה, כך אדם העליון כלול מי"ס שהם עצמות וכלים. והנה ענין בחי' העצמות הזה הם בחי' אורות פנימיים המאירים תוך הכלים, כדמיון הנשמה אשר תוך הגוף של האדם ומאירה בו, כמ"ש (משלי כ כו) ה' נשמת אדם. וזכור כלל זה כי בכל מקום שתמצא בחבורינו זה לשון אורות הכוונה על הנשמה הפנימית שבו²²⁵, ולא על הכלים עצמן, ואל תשכח ענין זה כי לא נוכל להזכירו בכל פעם.

ואחר שביארנו ענין ב' בחי' הנ"ל שהם אורות וכלים, צ"ל עוד פרטים {טז ע"א}

מבחוץ סביביו, ובחי' או"פ מתלבש תוך הכלי הנ"ל והכל בדרך ישר²⁰¹. והנה הקדמה שהקדמתי לך בענף הזה, הלא היא כוללת לכל הנאצלים והנבראים ונוצרים ונעשים שבכל העולמות.

שער ב ענף ב'²⁰²

אחר שנתבאר לך דרך כללות ענין י"ס, בכל מקום שהם, איך מתחלקים לכמה בחי', נתחיל לבאר בענף זה, בחי' מדרגות העולמות אשר בתוך החלל הנ"ל, וסדרן איך הם.

דע שהנה האורות ראשונים אשר נאצלו דרך קו הדק וצינור הנ"ל, וכל בחי' מה שנאצלו בזה המקום החלל, הם כמה אלפים ורבות מיני עולמות, ואין אנו עתה בביאורם, שהזמן לא יספיק לפרט את כולם. אמנם עתה נבאר פרט א', אשר הוא כולל את כל החלל הזה, אשר ממנו מתפשטים כל העולם²⁰³ הנ"ל.

האור הא', קודם לכל אשר נתפשט מן הא"ס הסובב את הכל, הם י"ס אשר בחינת כללותם נקרא א"ק לכל הקדומים. וענין א"ק זה נרמז ברמזים נעלמים בס"ה ובתקונים, ולרוב העלמתו ולגודל מעלתו, לא שלחו בו יד להתעסק בו בגלוי, כי אם בהעלם נמרץ, ולא הוזכר אלא בדרך רמז והעלם גדול ברוב מקומות, ואנו נזכיר קצתם.

הלא אחד מהם הוא בספר התיקונים תי' י"ט (דף מה קלב ע"ב) וז"ל, אי הכי אשתמודע דאית א"ק לכל הקדומים²⁰⁴, ובתיקון ע' (דף קלב קנה ע"ב), אשכחנא במתני' בסתרא דסתרין טמירא דטמירין דאדם דבריא דאיהו א"ק לכל הקדומים דאית אדם וכו'²⁰⁵, ובתיקון ע' (דף קיט קלה ע"א)²⁰⁶ וז"ל, אמון מופלא רקם וצייר ציורא בהיכלא דא"ק לכל הקדומים דאית אדם ואית אדם וכו'.

ואל יעלה בדעתך שי"ס הנק' אצלינו י"ס דאצילות הם יותר גבוהים וראשונים במעלה מכל מה שנאצל, כי כמה וכמה עולמות לאין קץ קדמו אליהם, ולרוב העלמם אל הוזכרו בס"ה אלא ברמז נפלא כאשר עיניך תחזנה משרים ג' מאמרים הנ"ל. וכאלה רבים כאשר כתבו כמה מאמרים רבים בסוף פ' פקודי (דף רכו ע"א ורסט רח ע"ב)²⁰⁷, ופ' נח (דף סג סה ע"א)²⁰⁸ וז"ל, אר"ש ארימת ידי בצלו לעילא דכד רעותא עילאה לעילא כו' ומרזא דמחשבה עילאה ולתתא²⁰⁹ כלהו איקרו א"ס. גם בפ' בראשית (דף כג ע"א)²¹⁰, והובא ג"כ בתיקון (תיקון ע' דף קלד קנט ע"ב)²¹¹ וז"ל, ת"ח כמה עלות אינון סתימין דאינון מתלבשין ומתרכבין בספיראן כו'.

ואם תפקח עיני שכלך לדייק כל מלות ורמזים הנחמדים הנרמזים למבין במאמרים הנ"ל, תפלא ותשתומם בראותך כמה מדרגות על מדרגות לאין קץ ומספר, קדמו לאלו י"ס הנקרא אצלינו י"ס דאצילות. והמעייין בחבורינו אלה אם יזכה יבחיך וידע ויעמוד על תכונתם. גם בפרשת בראשית (דף יט ע"ב)²¹² וז"ל, וכלא אצטריך קב"ה למברי בעלמא ולתקנא עלמא בהו וכולהו מוחא מלאגא וכמה קליפין כו', ובזה תבין מ"ש למעלה איך כל העולמות זה תוך זה וזה חופף לזה וא"ס סובב על כולם כנ"ל, ולא אוכל להאריך בזה.

ואחזור לבאר ענין הנ"ל. הנה הי"ס הראשונים שנאצלו טרם כל הנאצלים, הם י"ס הנקרא א"ק לכל הקדומים, וי"ס אלו יש בהם י"ס²¹³ כלים בצורת עגולים, ובכל כלי מהם יש פנימיות וחיצוניות, והכל נקרא כלים כנ"ל בענף א'.

ובתוך כלי²¹⁴ הנ"ל יש בו י' אורות פנימיות מתלבשים תוך י' כלים, ועוד י' אורות אחרים מקיפים סביב י' עיגולי הכלים הנ"ל. והכלי העליון הסובב על כל ט' כלים, הוא הנקרא כתר דא"ק, וכלי הב' אשר בתוכו, הסובב על הכלים הנשארים, נק' חכמה דא"ק, וכן עד"ז עד כלי העשירי הפנימיות²¹⁵ שבכולם היא נקרא מלכות דא"ק, וכולם בצורת עגולים זה בתוך זה כנ"ל.

²⁰¹ כמראה אדם (נוסף בקה"י ולש"ו).

²⁰² מ"ב מקהילת יעקב.

²⁰³ העולמות (קה"י).

²⁰⁴ עי' מלואים אות (לא).

²⁰⁵ עי' מלואים אות (לג).

²⁰⁶ עי' מלואים אות (לב).

²⁰⁷ עי' מלואים אות (ל).

²⁰⁸ עי' מלואים אות (כז).

²⁰⁹ דלתתא (לש"ו).

²¹⁰ עי' מלואים אות (כה).

²¹¹ עי' מלואים אות (כו).

²¹² עי' מלואים אות (יז).

²¹³ בחי' עשר (קה"י).

²¹⁴ עשר כלים (קה"י).

²¹⁵ הפנימי (קה"י).

²¹⁶ אשר בתוכו ואמצעות.

²¹⁷ וכן כל שאר הנאצלים אחרי עולם הנקודים, הנה גם הם יש בהם ציור עיגולים

זה תוך זה.

@ 218

²¹⁹ תוך זה (קה"י).

²²⁰ הגהה זו לא נמצאת בקה"י.

²²¹ אדם ישר, שעה"ק ז ע"ג.

²²² העולמות (אדם ישר, וכן שעה"ק).

²²³ עי' מלואים אות (ב).

²²⁴ וכו' (נוסף באדם ישר).

²²⁵ שבי' ספירות (אדם ישר, שעה"ק).

מאיר העין ח"א

נקרא פנימיות, כי כן נאמר שבחיצון אין בו דעת כלל, ובכ' דהיינו אמצעי יש בו דעת אלא שהוא דעת חציו²⁴⁰, ובפנימי שהוא הג', יש בו דעת הפנימי שלם, וכן נאמר כי מוחין דעיבור ויניקה להם²⁴¹ אלהים, ונמשכים מב' חצוניות דא"א²⁴², אך המוחין גדולות, הם מפנימיות דא"א²⁴³.

עוד יש סיבה אחרת גדולה, והוא כי הנה או"מ מבחוץ חשקו ורצונו וחפצו להתדבק ולהתקרב עם האו"פ ולהאיר לו, והנה אם חיצוניות הכלי, לא היה זך מאד, לא היה יכול או"מ לעבור ולבקוע וליכנס באו"פ להאיר לו, והיה האו"פ בלתי מקבל הארה הזאת הגדולה, לכן הוצרך להיות חצי עובי הכותל מצד חיצון יותר זך מפנימי, ועי"כ יוכל האו"מ עם היותו בלתי מתדבק בו לעבור ולבקוע וליכנס עד חצי עובי של הכותל מצד חוץ. ואו"פ²⁴⁴ להיותו מצומצם תוך הכלי בכח, יכול לעבור חצי עובי של הכותל מצד הפנימי ולהאיר בו חצי עובי הפנימי אע"פ שאינו זך כ"כ כמו החיצוני, ואז מתדבקים יחד או"פ ואו"מ ומאיר או"מ באו"פ, וגם הכלי עצמו מקבל הארה משניהם ומזדכך מאד. אמנם, אם אנו רואים בחוש הראות שהפנימי הוא יותר זך כנ"ל, הטעם הוא כי או"פ, אע"פ שהוא קטן מאוד²⁴⁵ מאו"מ, עכ"ז להיותו מצומצם ומוגבל בכח תוך הכלי ההוא, מאיר הארה גדולה ושלימה בפנימיות הכלי. משא"כ באו"מ אע"פ שהוא גדול מאד, כיון שהוא בלתי דבוק בחיצוניות הכלי וגם הוא²⁴⁶ אינו מצומצם ומוגבל בתוכו בכח, לכן איננו מאיר בו בשלימות הארה שלימה, ועי"כ יראה שפנימיות הכלי יותר זך מחיצוניותו ויתבאר זה לקמן בהארת פה דא"ק.

שער השלישי - מ"ב סדר אצילות בקיצור מופלג למהרה"ו

שער ג פרק א'²⁴⁷

ראשונה, הוא הא"ס ב"ה מקיף את כל העולמות, וגם הוא מוקף מהם²⁴⁸ ומתלבש בתוכם עד סוף עולם האצילות, ואינו נוגע ודבוק זולתי בעולם אצילות לבד ולא בבי"ע²⁴⁹, ולכן משם ולמטה ישנה מהותם ויקראו בי"ע, אך בחי' המקיף דבוק ונוגע בכל הד' אבי"ע. ותחלה משתלשל ממנו באמצעותו, א"ק, הנזכר בתיקונים תיקון ע' (דף קל"ב)²⁵⁰, ובבחי' היותו שניות²⁵¹ לא"ס, נק' אדם דבריאה, עם שהוא קודם אצילות. גם נרמז אדם זה בפ' פקודי (דף רסח²⁵²) במאמר אר"ש ארימית ידי בצלותין לעילא כו', שית²⁵³ היכלין כו' כולהו איקרון א"ס עכ"ל, כי זה האדם כלול מי"ס וכולן נקרא²⁵⁴ א"ס בערך עולם האצילות שלמטה הימנו.

וזה הא"ק נחלק לאלפים ולרמבנות עולמות, ותחלת התחלקותו הם ד' עולמות, הנקרא ראה שמיעה ריחא דיבור, הנזכר בתיקונים תי' ע' (דף קכא קמא ע"א).²⁵⁵ ומהם מתחלקים עולמות לאין קץ, וכל אלו הבחי' נרמזו במאמר פקודי הנו"ל למבין. וזה האדם נרמז בקוצו של יו"ד דשם הוי"ה, כי הוא בחי' הכתר של כללות העולמות, ואור א"ס בכח התלבשותו בחכמה דא"ק זה האציל תחתיו עולם האצילות, וז"ס (תהלים קד כד) כולם בחכמה { טז ע"ג }

אחרים דרך קצרה. והוא* כי בחי' האורות, שהם עצמות הנשמה הפנימית שבתוך הכלים כנ"ל, הנה אלו האורות מתחלקים לב' בחי', והם או"פ ואו"מ. והענין הוא, כי הנה האור המחיה והמאירה בתוך הי"ס הנקרא כלים, הנה יש בו בחי' המתלבשת תוך הכלים, כדמיון נשמה הנכנסת תוך אברי הגוף, ומתלבשת תוך אברי האדם, ומחיה אותם ומאיר בהם בפנימיותם, וזה יקרא או"פ, אמנם אור זה ממועט להיותו יכול להתצמצם ולהתלבש תוך הכלים.

ויש בחי' ב', אור גדול ממנו, אשר אין כח בכלים לסובלו ולהגבילו תוך פנימיותם, ונשאר בבחי' או"מ עליהם מבחוץ, ומאיר להם בהיותו אור מקיף עליהם. וגם ענין זה, הוא באדם התחתון, כמ"ש במקומו בע"ה, כי אין לך שום אור שבכל העולמות כולם, שאין בו ב' בחי' אלו, שהם בחי' או"פ קטן ואו"מ גדול, זה בפנימיות הכלי, וזה מקיף סביב מבחוץ לכלי.

והנה כמו שבחלק האור יש בו ב' בחי', כן בחלק הכלים יש בהם ב' בחי' כיוצא באלו, כי אין לך שום כלי בעולם, שאין בו ב' בחי', והם בחי' פנימיות הכלי, אשר שם התלבשות והתדבקות האו"פ בו בעצמו בתוכו, ועוד יש בחי' ב' חיצוניות הכלי, אשר עליו מבחוץ סובב ומקיף אור הנ"ל. *מהרה"ו ז"ל. צ"ע, או"מ דיושר (נ"א ואור ישר) מה עניינו ומה שורשו, אם מן הזכר אם מן הנקבה הכללית וכן הפרטית (נ"א הכוללים וכן בפרטים). ויש מקיף יושר ויש מקיף חוזר (נ"א ישר ומקיף חוזר), ומה עניינו וכן ענין או"פ מה עניינו, וצ"ע.

והנה* כמ"ש שאו"מ גדול מאו"פ, כן חיצון הכלי יותר מעולה מפנימיות הכלי. ואע"פ שבחוש הראות אנו רואין שפנימיות הכלי הוא יותר זך ומעולה מחיצוניות הכלי, הענין הוא באופן שנבאר עתה. דע, כי הנה האור כולו שוה²²⁶, וכאשר נכנס ונתלבש תוך הכלי, אין הכלי יכול לסובלו כולו, אז²²⁷ בחי' אור שלא יוכל ליכנס²²⁸ בפנים, נשאר בחוץ בבחי' או"מ²²⁹ עליו. ואז ב' אורות אלו מאירים בכלי, כי או"פ מאיר²³⁰ חצי עובי כותל מצד הפנימי, ואו"מ מאיר²³¹ חצי עובי הכותל מצד החיצון, ועי"כ ב' אורות אלו, מאיר ומזדכך הכותל של הכלי מבית ומחוץ.

והנה האו"פ להיותו מצומצם ובדוחק תוך הכלי ומתדבק בו היטב, הנה הוא נכנס²³² ובוקע בחצי כותל של הכלי מצד פנימיותו ונבלע בו ועובר בתוכו, ועי"כ מזדכך הכלי ונעשה זך. אבל אור החיצון²³³ להיותו רחוק ובלתי דבוק בכלי, ובפרט שאינו מצומצם²³⁴, אינו בוקע בכותל הכלי מצד חיצוניותו לעבור ונכנס²³⁵ בתוכו ולהאיר בו ולזככו. ולתקן הענין הזה הוצרך להיות חיצוניות הכלי יותר מעולה וזך, וגם האור המאיר בו, הוא אור המקיף שהוא יותר גדול ומעולה מן או"פ, ועי"כ יוכל לקבל²³⁶ חיצוניות { טז ע"ב } הכלי הארה גדולה, אעפ"י שאינו דבוק בחוץ באוה"מ, ויהיה מקבל כ"כ הארה מן או"מ, עם היותו רחוק ממנו, כהארת או"פ בפנימיות הכלי בהיותם יחד דבוקים. ועי"ז ישתוו פנימיות הכלי, שהוא יותר גרוע, עם או"פ הגרוע, ויאיר זה בזה היטב מאד, להיותם דבוקים, אעפ"י שהם גרועים, וכן חיצוניות הכלי, שהוא יותר מעולה²³⁶ בהיותו מאיר בו גם²³⁷ אוה"מ המעולה, יאיר בו היטב מאד עם היותם רחוקים זה מזה.

*מהרה"ו²³⁸ ז"ל ענין חיצוניות ופנימיות (בכ"מ הוא כינוי בספ"י) כתוב בפ"י, כי חיצוניות הוא בשר גוף אדם ועצמות וגולגולת וכו', ופנימיות הוא בחי' המוחין המתפשטים בתוך כל הגוף, כנודע, כי גם במוחין יש י"ס כנזכר במ"א, שהם הפנימיות. גם נאמר, כי בכלים הראשונים שהם אחור ואמצע²³⁹, שניהם נקרא חיצוניות, והפנימי לבד

²²⁶ אר"פ ואו"מ בשרשם הם אור א', שלאחר שירדו ממקורן ונתפשטו הם מתחלקים זה מזה כל אחד לפום מדריגתו אליה ירד (ביאורים ח"ב ה ע"א). ועי' הקד"ש יט ע"א שמשום שבשרשם הם א' חשקם תמיד הוא לידבק זה בזה ולשלוח הארות א' לשני.

²²⁷ נשאר ממנו קצת (נוסף בשעה"ק).

²²⁸ להישאר (שעה"ק, לש"ו).

²²⁹ היא בחי' חיה ועין בספ"ג משער העקודים מ"ב.

²³⁰ בוקע (שעה"ק).

²³¹ בוקע (שעה"ק).

²³² בכח (נוסף באדם ישר, וכן שעה"ק).

²³³ המקיף (אדם ישר, וכן בשעה"ק).

²³⁴ בתוכו בחוץ (נוסף בשעה"ק).

²³⁵ וליכנס (אדם ישר ולש"ו).

²³⁶ ועי"כ יקבל (אדם ישר, וכן בשעה"ק).

²³⁷ נמחק בשעה"ק.

²³⁸ צמח (נ"א מהרה"ו) (אדם ישר).

²³⁹ אלו (נוסף בלש"ו).

²⁴⁰ חיצון (אדם ישר).

²⁴¹ הם (אדם ישר ולש"ו).

²⁴² דא"א (לש"ו).

²⁴³ עיין בשער העקודים פ"ב מהיכן נעשה חיצוניות הכלים.

²⁴⁴ עם היותו גרוע מן המקיף (נוסף בשעה"ק).

²⁴⁵ "קטן מאד" נמחק באדם ישר ובשעה"ק, ובמקומו איתא "יותר קטן".

²⁴⁶ חופף עליו בנחת (נוסף בשעה"ק).

²⁴⁷ אדם ישר.

²⁴⁸ בסוד קו (אדם ישר).

²⁴⁹ עי' מלואים אות. @.

²⁵⁰ עי' מלואים אות (לג).

²⁵¹ שני (אדם ישר).

²⁵² עי' מלואים אות (ל).

²⁵³ ט' (אדם ישר ולש"ו).

²⁵⁴ נקראים (אדם ישר).

מאיר העין ח"א

האמנם²⁶⁵ רגלי כולן שוין עד סוף האצילות, רגלי עתיק ורגלי א"א ורגלי או"א²⁶⁶ ורגלי זו"ן כולן שוין²⁶⁷. אכן יתפרדו בראשם, זה למעלה מזה, באופן כי יהיו כולם מלובשים זה מלבוש לזה וזה מלבוש לזה. והעתיק, שהוא מל' דא"ק, ובתוכו חכמה דא"ק, בסוד (משלי ג' ט) ה' בחכמה יסד ארץ (ע' לקמן שער לב פרק ד), ובתוכו הא"ס עצמו, כל ג' אלו מתלבשים תוך האצילות.

וזה נרמז באדרא האזינו (דף רפח ע"א) וז"ל כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מיניה מתיקוני, ואינון נהורין מיניה מנהרין ומתלהטין ואזלין ומתפשטים לכל עיבר כבוצינא דמתפשטין מיניה נהורין לכל עיבר, ואינון נהורין דמתפשטין כד יקרבו לנמדע לון לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי. כך הוא ע"ק בוצינא עילאה סתימא דכל סתימין, ולא אשתכחא בר אינון נהורין דאתפשטין דמתגליין²⁶⁸ וטמירין, ואינון איקרונ שמא קדישא, ובג"ד כלא חד.

באופן, כי אין ניכר מכל א' מהם, כי אם הראשים, אכן גופם מתלבשים אלו תוך אלו, ואינם ניכרים רק בחי' ראשיהם, לכן יכנום באדרא האזינו בבחי' הראשים, ודי למבין.

עשית²⁵⁵. וחכמה הנ"ל נתלבשה במלכות דא"ק, וזה המלכות ירדה ונתלבשה, בסוד זו"ס²⁵⁶ שלה, תוך י"ס דעולם האצילות, והיה זה כדי לקשר א"ק בעולם האצילות, ועד"ז בכל עולם ועולם, כמו"ש בע"ה.

וראש זו המלכות, שהם ג"ר שבה, נשארו במקומם, וז"ת שהם גופא דילה של²⁵⁷ ז' ימי בראשית, הם נתלבושו בי"ס דאצילות, וזה הבחי' נקרא עתיק יומין, שהם ז' ימים העתיקין²⁵⁸, מן מלכות דא"ק. והז"ת נחלקים ל"ס, כי ראשונה כלולה מג', על דרך היכל ק"ק שכולל ג' (ע' לקמן שער כה ספ"ד). וזה העתיק נעשה נשמה לא"א, שהוא כתר דאצילות, וגם הוא מתפשט בט"ס אחרות דאצי', ואור א"ס²⁵⁹ תוך (א"ק דא"ק)²⁶⁰ תוך העתיק, וא"א מלביש לז"ת לזה העתיק²⁶¹, וחור"ב דאצילות מלבישים לא"א, הז"ת שלו לבדו (בהתפשטותם בז"א)²⁶² על דרך הנ"ל, ונקראו או"א. וז"א, הוא ו"ס דאצילות, מלביש לאו"א, את ז"ת שלהן, וכל קצה הוא צורת ו', הם ו"ק, ו' פעמים ו' גימ' אל"ה, ובהם מתלבש הבינה הנקרא מ"י, ונעשה אלהים, מ"י בר"א אל"ה²⁶³ (ישעיה מ כו). ונוקבא דז"א הוא המלכות דאצילות מלבשת להז"א ז"ת שלו, בסוד (ירמיה לא כא) נקבה תסובב גבר²⁶⁴, ובעת הזווג שוה היא אליו פכ"פ (ע' שער כ פרק ט), ודי בזה.

הרי כשנעריך בדיעה יתירה, נמצא היות כל קומת מלכות, שיעור ספי' א' לבד בערך כללות כל עולם האצילות, וז"א יהיה ו"ק של כללות, עם שהוא בעצמו י"ס, ואו"א גבוהים ממנו, וראש הכתר גבוה מעליהם.

²⁵⁵ נ"ב כי האצילות לגבי א"ק כעשיה לגבי העולם (הגוב"י).

²⁵⁶ י"ס (אדם ישר).

²⁵⁷ נמחק באדם ישר וכן בביאורים.

²⁵⁸ עתיקים (אדם ישר).

²⁵⁹ בערך האצילות שלמטה ממנו.

²⁶⁰ תוך (א"ק דא"ק) (נמחק באדם ישר).

²⁶¹ וא"א מלביש לז"ת לזה העתיק (נמחק באדם ישר).

²⁶² המוסגר נמחק באדם ישר.

²⁶³ עי' מלואים אות (לד).

²⁶⁴ עי' לעיל הערה 127.

²⁶⁵ אמנם (אדם ישר).

²⁶⁶ ורגלי או"א מוסגר באדם ישר.

²⁶⁷ למטה (נוסף באדם ישר).

²⁶⁸ ומתגליין (אדם ישר).

(א) עי' זהר ח"ג רנח ע"א? : פקודא תליסר ק"ש ואית למנדע²⁶⁹ דאיהו אתקרי חכם בכל [מיני חכמות ומבין בכל] מיני תבונות (עד אין סוף) וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך [בכל] (על כל) מיני מלכות עד אין סוף עד [אין] כתר²⁷⁰ ובכל אלן דרגין בחד אקרי רחמן ובחד אקרי דיין והכי (אוקמוה) בכמה דרגין עד אין סוף אי הכי שנוי אית בין רחמן²⁷¹ לדיין :

אלא קודם דברא עלמא אתקרי הוא בכל אלן דרגין על שם בריין דהו עתידין להבראות²⁷² דאי לאו (בכל) בריין דעלמא אמאי אתקרי רחום דין אל על שם בריין דעתידין²⁷³ :

ובג"ד כל שמהן אינון כנויין דיליה על שם עובדין דיליה²⁷⁴ כגוונא דא ברא נשמתא בדיוקנא דיליה דאתקריאת [על] (של) שם פעולות דילה בכל אבר ואבר דגופא [ד]אתקרי עלמא זעירא (ו)כגוונא דמארי עלמא אתנהיג בכל בריין ובכל דרא כפום עובדוי וכך נשמתא כפום עובדוי דכל אבר ואבר ההוא אבר דעביד ביה פקודא אתקרי נשמתא לגביה²⁷⁵ חמלה וחסדא חנא ורחמי ובההוא אבר דעביד ביה עבירה אתקרי נשמתא לגביה²⁷⁶ דינא וחימה וכעס אבל לבר מן גופא למאן תהא חמלה או אכזריות :

אוף הכי מארי עלמא קדם דברא ועלמא וברא [עלמא ו]בריין דיליה למאן אתקרי רחום וחנון או דין אל על שמהן דיליה אינון כנויין ולא אתקרי בהון אל על שם בריין דעלמא ובג"ד כד מארי דרא [אינון טבין איהו אתקרי לגבייהו יהו"ה במדת רחמים וכד אמרי דרא] אינון חייבין אתקרי אדנ"י במדת הדין לכל דרא ולכל ב"נ כפום מדה דיליה אבל לאו דאית ליה מדה ולא שם ידיע :

כגוונא [דספיראן] (דספירה) דכל ספירה אית ל(י)ה שם ידיע²⁷⁷ ומדה וגבול ותחום ובאלין שמהן מארי עלמא²⁷⁸ איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא ומה רכון עלמין לית ליה שם ידיע ולא אתר ידיע אל על כל סטרא שולטנותיה אוף הכי לית לה לנשמתא שם ידיע ולא אתר ידיע בכל גופא אל על כל סטר

²⁶⁹ כתר עלאה הוא בערך המאציל רק כערך השחרות לערך הלבנונית, וכערך הגוף לגבי הנשמה וכו"ל, וכן הוא ידוע ג"כ מתפילת אליהו. וע' עוד ברע"מ (פ' בא מב ע"ב, ופ' פינחס רנז ע"ב ורנח ע"א) ובתז"ח (טו ע"ג ע"ד) וכן בכ"מ בזוה"ק, כי אין ערך וחקר לרוממות המאציל על האצילות אלא שמתייחד עם האצילות ביחוד עצום עד שנעשה חד עמו, אבל אין ערך וחקר לרוממותו עליהם, וא"כ הרי אין מקום לתשובתו בענין החקירה הנז' כלל וכלל (כללים ח"א לג ע"ג), עי' ח"ב במב ע"ב (ביאורים ח"א א ע"א).

²⁷⁰ אין חקר (נוסף בדפ"ו).

²⁷¹ רחמין (דפ"ו).

²⁷² והוא כל הגילויים שבאצילות שנתגלה בהם לפי הסדר שראה רצונו לייסד בהם את כל המציאות דב"ע (הקדו"ש ה ע"ג), כל גילוי שמותיו ית"ש הוא רק ע"י פעולותיו וכמ"ש בשמו"ר (פרק ג סימן ו') שאמר הקב"ה למשרבע"ה שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא וע' זוה"ק ויקרא דף י' ו"א ופ' פינחס דף רנ"ז ע"ב (כללים ח"ב קג ע"ד).

²⁷³ דאילו לא שהמציא את העולמות ב"ע, הרי היה כל גילוייו שבאצילות ללא צורך (הקדו"ש ה ע"ג).

²⁷⁴ כל השמות שבאצילות שהם גילוייו הם רק בשביל הבי"ע וע"פ מה שראוי להם (הקדו"ש ה ע"ג).

²⁷⁵ לגבי (דפ"ו).

²⁷⁶ לגבי (דפ"ו).

²⁷⁷ דע"ה ח"א נז ע"א בתחילה, דע"ה ח"א עז ע"ג מספר פעמים, דע"ה ח"ב מט ע"ב ד"ה אמנם, המאציל ית"ש עם הנאצלים, הנה אין קץ לרוממותו עליהם, כי הם בערכו בבחי' גבול ומדה ושיעור בכל עניניהם וכמ"ש ברע"מ (פינחס רנז ע"ב), וא"כ הרי הוא אינו מסוגם כלל, ולכן אמרו בתיקונים (תיקון ע דף קנט ע"ב) כתר עלאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח, איהו אוכם קדם עלת העלות. וכן בתיקון ס"ט (קלג ע"ב) (כללים ח"א לג ע"ב), אצילת הי"ס הנה היה כדי להתגלה על ידיהם בבחי' גבול ומדה, וכמ"ש הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) מזה"ק פנחס (רנז ע"ב), דכל ספי' אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום כו' ע"ש, וכן אמר עוד הרב בדרושי אבי"ע (ריש פרק ב) כי הי"ס הם עשר מדות, כי יש בהם גבול ומדה כו'. [והכוונה בכ"ז הוא כי יש בהם הכח דגבול ומדה להוציא על ידיהם כל מציאות הגבוליים אשר בהבי"ע, וע' בזה בדברי רבינו עזריאל בספר דרך אמונה בתחילתו בסי' ג']. וכ"ז הנה היה ע"י שהיה יציאתם זה למטה מזה, ויצא כל ספי' מחברתה למטה ממנה ומתחתיה. והרי מפסיק העליונה בינה לבין המאציל ית"ש שהוא האור דא"ס, ועי"ז יש אפשרות שיצא כל תחתון בכח גבול ומדה ובמדרגתה הראויה לה לכל א' בפנ"ע (כללים ח"א עד ע"ב), כל ההתהוות דהעולמות ב"ע הרי הם בגבול ומדה ועל זה התגלה באצילות כדי לפעול בגבול ומדה כי כל הספי' דאציל' הנה הם השרשים לכל תוצאות דגבול ומדה (כללים ח"ב צט ע"א), האצילות שהוא השורש לגילוייו ית"ש אשר בגבול ומדה (כללים ח"ב קכב ע"ג), א"ק ואצילות הנה היה להם ראש וסוף (ביאורים ח"א ב ע"ד), אינם ח"ו כבחי' גבול ומדה שאנו תופסים ומשיגים, כי אין שום השגה לשום נברא בהספי' מאומה, ומשום שהרי הם למעלה מכל הבריאה כולה, וכמו שהארכנו בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' ובכ"מ, אך עכ"ז הנה הם עכ"פ השורש דהגבול ומדה אשר בהבריאה, ומצדם אנו מכנים כל בחי' הפרצופים וכל עניניהם, והוא משום כי הם השרשים לזה אשר בהבריאה (ביאורים ח"א ל ע"ב).

²⁷⁸ הרי לנו שעצמותו גופה שוכן באצילות (הקדו"ש ו ע"ב), האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם (דע"ה ח"א נה ע"ד), הם מעתה כולם אחד ע"י יחודו בהם, כי מתחילה היו בסוד רשות הרבים, ועתה הם בסוד רשות היחיד שהוא יחידו של עולם ברוך הוא כי אתפשט בהון ואתלבש בהון ודר בהון כנשמה בתוך הגוף, וכמ"ש ברע"מ (פינחס רנז ע"ב) ולא סר ולא יסור יחודו מהם לנצח, ועי"ז הוה כל האצילות אלהות גמור על ידו לעולם, אמנם מצד הנאצלים עצמן זולת יחודו בהם הם אינם אלהות כלל (דע"ה ח"ב ל ע"א).

מאיר העין ח"א

שולטנותיה²⁷⁹ ולית אבר פנוי מנה :

ובג"ד לית (ליה) לרשמא לה בחד אתר [דאי לאו הא] (ואי לא) חסר שולטנותא בשאר אברים ולא לאתקרי לה בשמא חד [און] בתרין או בג' למימר [דאיהי תְּכַמָּה וּמְבִינָה] ודאיהי חכמה מבינה ואית לה דעת ולא יתיר דאי עביד הכי הא חסר לה משאר דרגין כ"ש למארי עלמא דלית לרשמא ליה באתר ידיע או לאתקרי [ליה] בשמהן או לשנאה ליה [בהון] או²⁸⁰ לשלטה ליה כגון דרגא דמרכבתא דאתמר בה קדושה לך ישלשו דכל דרגין דכל מרכבות דיליה אינון משלשים כגון האבות הן הן המרכבה דאינון דמות אריה שור נשר דאינון מרכבה לאדם דאתמר עליה (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם ומסטרא דנוקבא אינון שלטין על אדם ונוקבא (ד)איהי מרכבה לגבייהו²⁸¹ ובג"ד אתמר [עלה] קדושה לך ישלשו :

ואוף הכי אתוון דאינון אנפין דחיון משאולשין כגוונא דא יה"ו הו"י וה"י ה' רביעאה קדושה לך ישלשו איהי שלמים דכלהו לאשלמא [בכלהון] (בהו) שם יהו"ה אבל למאריה דכלא לית [לשלשא] (לשלטאה) ביה בשמהן ולא באתוון אלא איהו אתקרי בכל שמהן ולית ליה שם ידיע וכל שם ושם אסהיד עליה דאיהו אדון כל עלמין אסהיד עליה אדנ"י [ולית דידיעין] דאית ב"נ דירית ג' מאה ועשר עלמין הה"ד (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש כפום דרגא דיליה דאתקרי יש מאין ודא חכמה עלאה :

תרגום : מצוה שלש עשרה [היא] קריאת שמע, ויש לדעת שהוא נקרא חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך בכל מיני מלכות עד אין סוף עד (כתר) אין חקר, ובכל אלו הדרגות, באחת נקרא רחמן, ובאחת נקרא דיין, וכך בכמה דרגות עד אין סוף. אם כך, יש שינוי בין רחמן לדיין.

אלא קודם שברא העולם נקרא הוא בכל אלו הדרגות על שם בריות שהיו עתידות להבראות, שאם לא בריות העולם, מדוע נקרא רחום דיין, אלא על שם הבריות העתידות.

ומפני זה כל השמות הם כנויים שלו, על שם המעשים שלו, כדוגמא זה ברא הנשמה בדמות שלו שנקראת על שם פעולות שלה, בכל אבר ואבר של הגוף שנקרא עולם קטן. כדוגמא שאדון העולם נוהג בכל הבריות ובכל דור כפי מעשיו, כך הנשמה כפי מעשיו של כל אבר ואבר. אותו האבר שעושה בו מצוה נקראת הנשמה לגביו חמלה וחסד ורחמים. ובאותו אבר שעושה בו עבירה נקראת הנשמה לגביו דין וחמה וכעס. אבל לחוץ מן הגוף, למי תהיה חמלה או אכזריות. כמו כן כאן, אדון העולם, קדם שברא את העולם וברא בריותיו, למי נקרא רחום וחנון או דיין, אלא כל השמות שלו הם כנויים, ולא נקרא בהם אלא על שם בריות העולם, ומפני זה כאשר בעלי הדור הם טובים, הוא נקרא אצלם יהו"ה במדת הרחמים, וכאשר בעלי הדור הם רשעים נקרא אדנ"י במדת הדין, לכל דור ולכל אדם כפי מדתו. אבל אין לו מדה ולא שם ידוע.

כדוגמת הספירות, שכל ספירה יש לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ובאלו השמות אדון העולם הוא מתפשט ומולך בהם ונקרא בהם ונתכסה בהם, וגר בהם כנשמה אצל אברי הגוף. ומה רבון העולמים אין לו שם ידוע ולא מקום ידוע, אלא בכל צד שלטונו, כמו כן כאן אין לה לנשמה שם ידוע ולא מקום ידוע בכל הגוף, אלא בכל צד שלטונה, ואין אבר פנוי ממנה.

ומפני זה אין לציירולציין { } אותה במקום אחד, שאם לא, הרי חסר השלטון בשאר האברים. ואין לקרא לה בשם אחד או בשנים או בשלשה לומר שהיא חכמה מבינה ויש לה דעת ולא יותר, שאם עושה כך הרי חסר לה משאר דרגות. כל שכן לאדון העולם, שאין לצייר { } אותו במקום ידוע או לקרא לו בשמות או לשנות ולהכפיל { } לו בהם או (לשלש) להשליט לו, כמו דרגת המרכבה, שנאמר בה "קדושה לך ישלשו", שכל הדרגות של כל המרכבות שלו הן משולשות, כמו האבות הן הן המרכבה, שהם דמות אריה שור נשר, שהם מרכבה לאדם שנאמר עליו "ודמות פניהם פני אדם". ומצד הנקבה הם שולטים על אדם, והנקבה היא מרכבה לגביהם, ומפני זה נאמר עליה "קדושה לך ישלשו".

וכמו כן כאן האותיות שהן פני החיות משלשות, כזה יה"ו הו"י וה"י ה' רביעית "קדושה לך ישלשו" היא שלמים של כולם, להשלים בכלם שם יהו"ה, אבל לאדון הכל אין לשלש בו בשמות ולא באותיות, אלא הוא נקרא בכל השמות ואין לו שם ידוע, וכל שם ושם מעיד עליו שהוא אדון כל העולמות, "אדני" מעיד עליו. ואין יודעים שיש אדם שיוורש שלש מאות ועשרה עולמות, זהו שכתוב "להנחיל אוהבי יש", כפי הדרגה שלו שנקראת "יש מאין", וזו חכמה עליונה.

(ב) עי' זהר ח"ב מב ע"א : ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיוני ואשוה דהא קדם דברא²⁸² אקודשא בריך הוא דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי²⁸³ בלא צורה ודמיון ומאן (נ"א ואית)

²⁷⁹ שולטנותה (דפ"ו).

²⁸⁰ (ס"א לשלשא) (נוסף בדפ"ו).

²⁸¹ הם מ"ד ומ"ן, כמ"ש בב"ר (פ"ג סי' יג) המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות, וכן הוא בזוה"ק (בראשית כט ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יד) (ורע"מ פינחס רנז ע"ב) (כללים ח"א מ ע"ג).

²⁸² קודם האצילות (אור יקר).

²⁸³ אותה הבחינה אינה מושגת אלא אל עצמותו והוא ידוע את עצמו ולא לזולתו (אור יקר).

מאיר העין ח"א

דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא²⁸⁴ אסור למעבד ליה²⁸⁵ צורה²⁸⁶ ודיוקנא בעלמא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם:

אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה²⁸⁷ נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה²⁸⁸ בגין ודישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה (דאשתמודעון ליה בדמות דיליה) וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה בגין ודישתמודעון (דאשתמודעון) ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחס"ד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל²⁸⁹ בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו:

ווי ליה מאן דישוה ליה²⁹⁰ ולשום (בשום) מדה ואפילו מאלין מדות דיליה כל שכן לבני האדם (איוב ד יט) אשר בעפר יסודם דכלים ונפסדים אלא דמיונא דיליה כפום שלטנותיה על ההוא מדה ואפילו על כל בריין וולעילא מההיא מדה וכדו (ולית לעילא מההיא מדה כד²⁹¹) אסתליק מינה לית ליה מדה ולא דמיון ולא צורה:

תרגום: ולכן הוא יאמר, אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם "אל מי תדמיוני ואשוה". שהרי, קודם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וציייר צורה, היה הוא יחידי בלי צורה ודמיון. ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה, שהוא מחוץ לדמות, אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם, לא באות ה' ולא באות י', ואפילו בשם הקדוש, ולא בשום אות ונקודה בעולם. וזהו "כי לא ראיתם כל תמונה", מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם.

אבל אחר שעשה דמות זה של המרכבה של אדם עליון, ירד לשם ונקרא באותו דמות, יהו"ה, כדי שיכירו אותו במדות שלו, בכל מדה ומדה. וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה, כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה, איך יתנהג העולם, בחס"ד ובדין, כפי מעשי בני האדם. שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות, איך ידעו אותו, ואיך יתקיים "מלא כל הארץ כבודו".

אוי למי שישוה אותו לשום מדה, ואפילו מעשר המדות הללו שלו, כל שכן לבני האדם אשר בעפר יסודם, שפלים ונפסדים. אלא הדמיון שלו (הוא) כפי שלטונו על אותה המדה, ואפילו על כל הבריות, ולמעלה מאותה מדה. וכשמסתלק ממנה, אין לו מדה ולא דמיון ולא צורה.

(ג) דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא, [ר"ל קודם שהמציא את האצילות], הוה הוא יחידי בלא צורה ודמיון ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא, [ר"ל כשמדברים מעצמותו ית"ש אשר למעלה מאצילות], אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא כו', אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, [ר"ל אחר שהאציל את האצילות שהוא המציאות דהשם הוי"ה, וכל השמות הקדושים כולם המסתעפים ממנו], נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה, [שנקרא מעתה הוא עצמו בהשם הזה, כי ע"י שנחית תמן והתייחד בהם ונעשה חד עמהם. הנה נתגלה ומתראה הוא עצמו ע"י האצילות בהשם הזה], בגין דישתמודעון ליה, [כדי להתגלה ולהודע עי"ז למטה]. וע"ש כל הענין, וכן בתפילת אליהו ובהקדמת תיקונים (ז' ע"ב) (הקדו"ש טל ע"ג).

והנה כן הוא החיוב במכש"כ לדעת ולהבין כי כל אלו הגילויים כולם, שהם כל שמותיו יתברך, וכל העניינים אשר אנו מדברים באצילות כולו, הנה נמנע ואסור הוא לייחסם כמו כן בא"ס עצמו קודם שנתגלה, וכן בבחי' א"ס אשר למעלה מגלויו. והגם שהוא באמת כלא חד, כי א"ס גופה הוא עצמו אשר נתגלה בכל השמות ובכל האצילות כולו, אך למעלה מהאצילות הנה אסור לייחס אותן העניינים בו, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא כו' (שהוא קודם שהאציל את כל האצילות, ע' פרדס שער עצמות וכלים פ"ח) הוה הוא יחידי בלא צורה ודמיון, ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא (מי שעוסק בו קודם האצילות ולמעלה מהאצילות) אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא, ולא בשום אות ונקודה בעלמא, והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה, מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהוא אחר שהאציל האצילות), נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהוה כו' ע"ש. וע' עוד בהקדמת תיקונים (דף ז' ע"ב) שמבואר שם כי כשם דכל מאן דמצייר דיוקנא דבי"ע באצילות הנה הוא בכלל מ"ש (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ"ש ג"כ באד"ר קכ"ז סע"ב) כן הוא ג"כ מי שמצייר הדיוקן דאצילות בא"ס עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג"כ בכלל אותו הארור רח"ל. והרי לנו מכ"ז חיוב ההבדל אשר אנו מחויבים לדעת ולהבין בין כל דרגא ודרגא אשר גם באצילות גופה, ומכש"כ מהאצילות ולמעלה, הגם שהוא כבאמת כולו חד וכמו שיתבאר למטה בדברינו בעה"י (דע"ה ח"א נד ע"א), ע' עוד ברע"מ (פ' בא מב ע"ב, ופ' פינחס רנז ע"ב ורנח ע"א) ובתז"ח (טו ע"ג ע"ד) (כללים ח"א לג ע"ג).

²⁸⁴ רוצה לומר מי שירצה להשיג אלהותו בבחינתו קודם האצילות דהיינו אין סוף (אור יקר).

²⁸⁵ עי' לקמן אות (ג).

²⁸⁶ שאין שם לא חכמה ולא [בינה?], ולזה נאמר שלא ידעה, וגדר שנדעהו, שלא נדעהו, וההשגה שם הוא השגה ששיגי האדם שלא ידע, והיינו אומר לא ראיתם כל תמונה כלומר השגתם באמתות שלא יצדק בו שתאמר שהשגתם שום השגה, וזהו שאמר מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם אמנם השגתם באמתות חיוב מציאותו אמנם לא השגתם מהו (אור יקר).

²⁸⁷ ר"ל ספי' שבכללם נק' אדם והן מרכבה לא"ס (יהל אור). עי' לקמן אות (ד).

²⁸⁸ עי' לקמן אות (ה).

²⁸⁹ הוא חוט הא"ס המבריה בתוך כל העולמות (רמ"ז),

²⁹⁰ ר"ל לא"ס (יהל אור).

²⁹¹ ר"ל למעלה מהמדה שמדמה בה כד אסתלק אל [א"ל, ר"ל אין לו – לש"ו] מדה ותמונה לגרמיה (יהל אור).

מאיר העין ח"א

אמנם ענין אור שכינתו ית"ש השוכן בכולם, הנה הוא ג"כ בגילויים שונים, והוא לפי ענין פעולתו ית"ש בהם. כי בעולמות דא"ס אשר למעלה מאצילות כמ"ש בעגו"י (ריש ענף ד), הנה שם הוא אור שכינתו ית"ש התפשטות אור המלכות דא"ס עצמו בלי מסך כלל, והוא אור שכינתו ית"ש השוכן בהם לבחי' נשמה לנשמה. אך באצילות, הנה שם הוא שכינתו ית"ש דאור א"ס רק ע"י א"ק וכמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ג), אמנם הוא כי ע"י א"ק הנה מתלבש אור א"ס עצמו ג"כ בכל אצילות כולו, והוא אור שכינתו ית"ש דאור א"ס השוכן בכל האצילות כולו בבחי' נשמה לנשמה, ומתייחד בכל אצילות להיות חד עמהם, ועי"ז הנה נעשה כל אצילות ג"כ אלהו"ת גמור. ואינו נעשה אצילות כולו א"ס גמור גם אחר יחודו בה להעשות חד עמו, משום שיחודו שם הנה הוא רק ע"י א"ק וע"י הפסק הפרסא שבו, אך נעשה אצילות כולו אלהו"ת גמור שהוא יציאתו מפעולות דבלתי גבול לפעולות הגבול ומדה, כי זהו ענין דתואר אלהו"ת, וכל השמות כולם שהם רק על פעולות דגבול ומדה, כי אור א"ס עצמו אין לו תפיסה בשום שם כלל וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דאסור למעבד ליה צורה ודיוקנא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא כו', ע"ש וכנודע. וכל השמות הנה הם כולם רק על פי פעולותיו ית"ש, וכמ"ש לפי מעשי אני נקרא וכנ"ל, וכל פעולותיו ית"ש אשר במציאות העולמות כולם ובקיומם ובהנהגתם, הם כולם בגבול ומדה, וזהו כל תואר אלהו"ת וכל השמות כולם על פעולותיו אשר בהעולמות ביע"ע, והם גילוייו אשר נתגלה לזה באצילות, כי ע"י התלבשו ויחודו באצילות, הנה יצא ונתגלה מבילתי גבול לגבול, שהוא מתואר דא"ס לתואר אלהו"ת וכל השמות כולם, ונתגלה א"ס בעצמו ע"י האצילות בכל השמות והכינוים ותוארי שבח ותהלה המוזכר עליו בתורה, כדי להמציא את העולמות ביע"ע להנחתם מנועמי וזיוו כנ"ל, וכמו שבארנו בזה בכמה מקומות מדברינו (כללים ח"ב מד ע"ג).

ועי' עוד ביאורים ח"א ו ע"א, והוא כל הענינים שהם מכבשי דרחמנא, שהם מהנהגתו הנעלמה ית"ש, שכ"ז הוא מתפשט ונמשך מהג"ר, ועל זה אמרו כי מבינה ולמעלה לית שאלה, כי אין בריה יכול לעמוד ע"ז. אבל בהשכלת ידיעת אורם גופה אשר למעלה, הנה בזה אין איסור כלל לדרוש ולחקור בהם, וכמו שראינו בהאדרות ובדברי האריז"ל, ומותר ומצוה הדרישה והחקירה בכל ידיעת אורות הנאצלים כולם אשר מהצמצום ולמטה, ואין האיסור רק אלא בעצמות אמיתתו הנעלמה ית"ש אשר למעלה מהצמצום, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) ע"ש, אבל מהצמצום ולמטה מותר ומצוה לדרוש ולחקור בכולם, כי אין אנו מדברים במהותם ח"ו אלא רק במציאותם. (ביאורים ח"א כ ע"ג), הרב בשער אח"פ (ריש פרק א) וכן בטנת"א (ריש פרק א), וכל מה שאנו מזכירים בחי' ספ"י ופרצופים וגוף וכלים למעלה מהעקודים, הוא רק על שם שהם שרשים למה שלמטה באצילות, אבל לא שהם שם ח"ו. ע' ברע"מ (פרשת בא מב ע"ב) ובהקדמת תיקונים (ז ע"ב), שעל זה נאמר (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתרו של עולם (ביאורים ח"ב יג ע"א), ועי' ביאורים ח"ב נא ע"ב, ונב ע"ג.

(ד) והנה נקרא כל האצילות כולו ג"כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית"ש המתייחד שם, והם חד עמו, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות ע"א), תא חזי קוב"ה (ר"ל א"ס ב"ה כן הוא בהגהת מהרח"ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם הי"ס דאצילות) דאתעטר בהו ומתלבש בהו, והוא אינון, ואינון הוא, כשלהובא דאחידא בגומרא (ור"ל באש היסודי של הגחלת שהם חד אלא שהשלהבת הוא גילוי וכמ"ש הגר"א בספ' יצירה פ"א מ"ז ובתיקונים). ועי"ז הנה נעשה כל האצילות לשמותיו גופה, וכמ"ש בזוה"ק יתרו (פו ע"א) אינון שמה והוא אינון, הוא ושמה חד הוא. וכן אמרו ג"כ בזוה"ק ויקרא (י"א ע"ב) (על כל השמות דע"ס שהם אהיה יה יהוה אל אלהים צבאות שדי אדני ע"ש) ואלין אינון עשרה שמהן דקוב"ה אקרי בהו מתקשרין דא בדא ביחודא שלים, ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמה והוא אינון עכ"ל. והרי לנו מכ"ז כי האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם, וכמ"ש ברע"מ (פנחס רנ"ז ע"ב) ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, וכן הוא ג"כ ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהם הי"ס דאצילות) נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא (ר"ל עם האצילות ביחד ועל ידה) יהוה בגין דאשתמודעון ליה כו' וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה כו'. והרי לנו כי האצילות עצמו הוא שמו והוא שמו חד הוא, וכשמתפלל אל השם מכל השמות הנזכרים, הולך התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם, שהוא האצילות, והוא ע"ד כי כאשר אנו אומרים אברהם יצחק יעקב ואנו משבחים אותם שהיו קדושי עליון, וכן אנו מברכים אותם ואומרים 'עליהם השלום', הרי הולך ממילא השבח והברכה על אותן האנשים עצמן שנקראו בהשמות הללו. כן הוא עד"ז בכל השמות של הקב"ה, שכל התפילה והתהילה אשר לשמותיו הנה הוא להמאציל א"ס בעצמו, אשר הוא נקרא בכל השמות הללו ע"י יחודו באצילות, וכן מגיע ממילא ג"כ לבחי' א"ס אשר למעלה מהאצילות, וכן למעלה למעלה, כי הרי אחדותו הוא פשוט ונמשך כאחת (דע"ה ח"א נה ע"ד), ועי' עוד דע"ה ח"ב ג ע"ב.

כל מה שמזכיר בהם הרב כאן בחי' זמן וגבול, ואמר כי א"ק ואצילות הנה היה להם ראש וסוף, וכן הוא ברע"מ (פנחס דף רנז ע"ב) דכל ספ"י אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ואמר הרב עוד כי כל הנאצלים אשר מהתחלת א"ק ולמטה, הנה היה להם זמן התחלת הויותן ואצילותן ונתחדשו אחר שלא היו, וכן הוא מבואר ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) במה שאמר שם בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה נחית תמן ואתקרי כו' לבתר עבד מאנא זעירא כו' ולבתר עבד מאנא רברבא כו' לבתר והכהו לשבעה נחלים כו' ע"ש. וכן בזוה"ק (בראשית דף טו ע"א) בריש הורמנותא דמלכא כו', וכן הוא מבואר בכ"מ בזוה"ק כי כל האצילות היה לו עת וזמן להתחלת הויותו, והרי לנו כי כל הנאצלים כולם הם מחודשים,

מאיר העין ח"א

כי היה עת וזמן להתחלת הוייתן, הנה כל זה הוא רק בערך עצמם, ומכ"ש בערך האור שלמעלה מהם. אבל בערך התחתונים, הנה כל עולם האצילות ומכ"ש העקודים וא"ק בלי גבול כלל וכלי זמן כלל, כי נבחן אור גילוי ית"ש אשר באצילות בערך הבי"ע בבחי' א"ס לגמרי, ונמשך יחודו עם האור א"ס שלמעלה כאחד והבן ודע וזכור זה (ביאורים ח"א ב ע"ד). מזה תראה אמת דברינו אשר כתבנו בכ"מ, דמה שנקרא השם הויה ב"ה שם העצם, הוא משום כי מאחר שנתלבש הא"ס באצילות, הנה נתגלה הוא עצמו בהשם הויה ב"ה ע"י האצילות, ונקרא מעתה הוא עצמו בהשם הגדול הזה. וכאשר שאנו מכוונים להשם הויה ב"ה, הנה עולה הכוונה על עצמות א"ס אשר נתגלה אלינו בשם זה ע"י התלבשותו באצילות. ומבואר כ"ז בדברי הרב כאן במ"ש, או באורות עצמם כו', וכן מבואר ברע"מ פ' בא הנו' במ"ש שם, נחית תמן ואתקרי בהוא דיוקנא יהו"ה כו'. ואמר שם עוד, לבתר עבד מאנא זעירא כו' יקרא גרמיה בה חכם כו' כו' ע"ש. הרי לנו כי ע"י האצילות נתגלה הוא עצמו להקרא בשם. והאמת הוא כי אחר שמתלבש באצילות, ונעשה האצילות חד עמו וכמו שאמר הרב כאן לעיל בסמוך, הרי מאיר האצילות עתה ג"כ רק בכח האור א"ס. אך עכ"ז ע"י התלבשו שם, הנה נצטמצם כביכול ונקרא מעתה הא"ס עצמו ע"י האצילות בשם הויה ב"ה, והרי נמשך ועולה עכ"פ עיקר השם על המאציל א"ס עצמו, אלא שנתגלה להקרא בשם זה רק ע"י האצילות, והיינו ע"י שהתלבש שם, והתייחד בכל האצילות ביחוד עצום עד שנעשה כל האצילות חד עמו. ומאז הנה נקרא כל האצילות כולו באותו השם, ואשר עליו לעולם מצד אורו המתייחד שם, וע' בזה בארוכה בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' ע"ש [שם מבואר כי לכן אפשר להתפלל לשם הויה ב"ה] (ביאורים ח"א ד ע"א).

(ה) והנה נתגלה שם עצמותו גופה בבחי' אלו הד' אותיות יהו"ה, והוא אלה"ינו, כי הרי עצמותו גופה נתגלה ע"י האצילות בבחי' הד' אותיות הללו. וכמו שמבואר ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דע"י התלבשו באצילות נתגלה הוא עצמו בהשם הויה ב"ה, עש"ה ותמצא (הקדו"ש ו ע"ב), ועי' דע"ה ח"א נז ע"ד. מקבל האצ"י אור א"ס ג"כ עכ"פ דרך הא"ק והעקודים אשר שם הוא הקו דאור א"ס העיקרי ולכן נעשה האצ"י אלהות גמור עכ"פ לעולם והיינו כי הגם שאינו מאיר בו מעתה האור דא"ס בבחי' בלתי גבול ובלתי תכלית אשר הוא נקרא בשם אור א"ס אמנם הנה עומד אורו וגילוי שם להאיר על ידו בבחי' גבול ומדה ומתגלה שם בכל השמות כולם שהם אלהות ובפרט בהשם הויה ב"ה שהוא שורש כל השמות כולם והוא נקרא שם העצם משום שהוא על העצמות דאור א"ס המתפשט באצ"י ע"י הא"ק והעקודים כנו' ונתגלה אותו העצמות דאור א"ס ע"י האצילות בשם יהו"ה ב"ה (כללים ח"ב צח ע"ד).

(ו) עי' זהר ח"א יט ע"ב: וכל עלמא כהאי גוונא עילא ותתא מריש רזא דנקודה עלאה עד סופא דכל דרגין כלהו איהו דא [לבושא לדא ודא לדא דא מוחא לגו מוחא וקליפה²⁹² רוחא דא] לגו מן דא ודא לגו מן דא עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי נקודה קדמאה²⁹³ הוה נהירו פנימאה²⁹⁴ דלית ליה שעורא למנדע זכיכו ודקיקו ונקיו דיליה עד דאתפשט פשיטו וההוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד חד היכלא²⁹⁵ לאתלבשא ההיא נקודה²⁹⁶ נהירו דלא ידיע לסגיאן זכוכא דיליה היכלא דאיהו²⁹⁷ לבושא לההוא נקודה סתימא²⁹⁸ איהי נהירו דלית ליה שעורא ועם כל דא לאו דקיק וזכיק איהו כההיא²⁹⁹ נקודה קדמאה טמיר וגניז.

תרגום: וכל עולם כדוגמת זה, מעלה ומטה, מראש סוד הנקודה העליונה עד סוף כל הדרגות, כולם, הם זה לבוש לזה וזה לזה. זה מח לתוך מח וקליפה (מוח) רוח, זה לפנים מזה וזה לפנים מזה, עד שנמצא שזה קליפה לזה וזה לזה. נקודה ראשונה היתה אור פנימי שאין לו שיעור לדעת הזדככות ודקות ונקיות שלו, עד שהתפשטה התפשטות, ואותה התפשטות של אותה נקודה נעשית היכל אחד להתלבש אותה נקודת אור שלא ידוע לגודל הזיכוך שלו. ההיכל שהוא לבוש לאותה נקודה סתומה היא אור שאין לו שיעור, ועם כל זה לא דקיק ומזוכך הוא, כמו אותה נקודה ראשונה טמירה וגנוזה.

(ז) הכי יחוד קב"ה ושכינתיה אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כרסיא ומלאכין הכי אינון לגבך עלת העלות כגופא ודאנתא (לגבך ואנת) הוא דמיחד לון ומקרב לון:

²⁹² "ס"א מוחא) נוסף בדפ"ו.

²⁹³ חכמה (רח"ו). כלומר י' דשם הרי הוא בחי' חכמה (כללים ח"א מט ע"א).

²⁹⁴ בינה (רח"ו).

²⁹⁵ בינה (רח"ו).

²⁹⁶ חכמה (רח"ו).

²⁹⁷ בינה (רח"ו).

²⁹⁸ חכמה (רח"ו).

²⁹⁹ בהאי (הגהות הגר"א).

מאיר העין ח"א

ובגין דא אמונה דילך בהון ואנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגביה דאנת הוא נשמה לנשמות³⁰⁰ ולית (לך) נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא [ולגו מכלא ולכל] (ולא מכלא ולא מכל) סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא:

ומלגו דעשר ספירן דמנהון כלא ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה [בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל] (מספירה וכעובי כל) ספירה וספירה:

[ואנת הוא דמקרב לקב"ה ושכינתיה בכל ספירה וספירה] ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון כגרמין³⁰¹ וגידין [ועור ובשר] דתליין מן גופא ואנת לית לך גופא ולא אברים ולית לך נוקבא אלא אחד [בלא] (ולא) שני:

תרגום: כך יחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, אף על גב שהם כנשמות לגבי הכסא, והמלאכים כך הם לגבך, עילת העילות, כגוף שאתה הוא שמייחד אותם ומקרב אותם.

ולכן אמונתך בהם. ואתה אין נשמה עליך שתהיה אתה כגוף אליה, שאתה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ולא אלוה עליך. אתה מחוץ לכל ובתוך הכל ולכל צד ולמעלה מהכל ולמטה מהכל, ואין אלוה אחר למעלה ולמטה ומכל צד. ובתוך עשר הספירות, שמהם הכל, ובהם הכל תלוי, ואתה בכל ספירה באורכה ורחבה, למעלה ולמטה, ובין כל ספירה וספירה, ובעובי כל ספירה וספירה.

ואתה הוא שמקרב את הקדוש ברוך הוא לשכינתו בכל ספירה וספירה, ובכל הענפים של המאורות שתלויים מהם כעצמות וגידים ועור ובשר התלויים מן הגוף, ואתה אין לך גוף ולא איברים, ואין לך נקבה אלא אחד בלי שני.

(ח) עי' זהר ח"ג רכה ע"א: אבל [עלות העלות] (עלת) על כלא דאתקרי יהו"ה אתמר ביה (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש (שם יח) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו (מלאכי ג ו) אני יי' לא שניתי לא מטי ביה חובין לאפרשא אתווי י' מה' ו' מה' דלית³⁰² [ביה] פרודא ועליה אתמר (תהילים ה ה) לא יגורך רע³⁰³:

³⁰⁰ אותו האור הוא אורו ית"ש ממש השוכן בתוך הפנימיות דעולמות ב"ע בבחי' נשמה לנשמה (וכמ"ש ברע"מ פ' בהר קט ע"ב), ומזה האור מתפשט ונמשך כל התורה כולה אשר בה נברא ונוצר ונעשה כל העולמות ב"ע, וכן מתקיימים ומתנהגים רק על ידה (הקדו"ש יב ע"ד, ועיי"ש יז ע"ג), היחוד הזה גם עתה בכמה מקומות, ואין הכוונה בהם על מצב העולמות שעומדים בגילוי הזה גם עתה, אלא הכוונה הוא רק על ההעלם וההסתר שבהם שהוא פנימיותם וכח קיומם העיקרי, כי בהעלם והסתר הרי הוא ית"ש מקומו של עולם תמיד, הנושא אותה בכל מלואה, ורק עליו היא מתקיים ועומד, והוא בבחי' נשמה לנשמה רוחא לרוחא לכל מציאותה ומאורעותיה, וכמ"ש ברע"מ (פ' בהר קט ע"ב וכן בפ' וירא קג ע"ב) (דע"ה ח"ב מט ע"א), [עי' מבוא שערים] (שער א פרק ב) במ"ש שם בענין מה שמבואר בזה"ק בכ"מ כי א"ס ית"ש הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, וכמ"ש בפ' בהר (דף קט ע"ב) דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא כו' ומלגו דעשר ספירין כו' ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה כו'. וכן בפ' פנחס רכ"ה ע"א איהו סובב על כל עלמין כו' איהו ממלא כל עלמין כו' ע"ש. הנה מבאר האר"זל במבר"ש הנז' שהכוונה הוא על בחי' אור א"ס המקיף ועל הקו דאור א"ס הנמשך ממנו ומתפשט מבפנים לכל העולמות (ביאורים ח"א דף ה' ע"א), כל העולמות ב"ע, שהגם שהקב"ה הוא מחייה אותם ומקיימם ומנהיגם, וכל מציאותם וקיומם וחיותם הוא רק ממנו ית"ש, ע"י שהוא מאיר להם בבחי' נשמה לנשמה כמ"ש בזה"ק (פ' בהר דף קט ע"ב, ופ' וירא דף קג ע"ב), עכ"ז הנה לא נעשו חד עמו ח"ו, אלא עומדים לעולם על תכונתם שהם רק נבראים נוצרים נעשים (ביאורים ח"א כו ע"ד), ועי' ביאורים ח"ב פו ע"ד.

³⁰¹ ד' דרגין אותיות השם (יהל אור).

³⁰² דשם סט"א (יהל אור) – מקום?

³⁰³ בעצם האצילות אין פגם וחובה מגיע שם כלל, אך זהו רק שאין מגיע שם נגיעת ואחיזת הסטרא אחרא ח"ו, כי על זה נאמר (במדבר א נא) והזר הקרב יומת, וכמ"ש ברע"מ פרשת כי תצא (רעו ע"א) וע' עוד פנחס (רכה ע"א) לא מטי ביה חובין כו', ועליה אתמר לא יגורך רע ע"ש. אך כ"ז הוא רק באצילות עצמו, אבל בענין גילוי שבב"ע, הנה גורם הפגם דמעשה בני אדם הרבה מאד (הקדו"ש מו ע"ד), מ"ש בכ"מ (בשער המלכים פ"ו ובשער מיעוט הירח ובכמה וכמה מקומות) מענין הפגימו דשכינתא, הכוונה הוא רק על הארתה המתפשט ממנה, והוא אשר משתתף עם הבי"ע עצמן (דע"ה ח"ב נד ע"ד), הזכות והחובה אשר מגיע באצילות ג"כ, הנה הוא בענין הריבוי ומיעוט הגילויים דאור א"ס, כי לעולם מתייחד אור א"ס ית"ש באצילות, ולכן הוה האצילות לעולם אלהות גמור, יחיד ומיוחד לעולם, אלא בעת הזכות מתרבה ומתגדל הגילוי דאור א"ס שבה, וזהו ענין כל הברכות כולם. ובעת החוב מתמעט ח"ו. אבל לעולם הוה היחוד דא"ס באצילות עצום למאד, והיא לעולם אלהות גמור בלי הפסק ופירוד כלל (דע"ה ח"ב צד ע"ב), עי' בהגר"א על ספד"צ ג ע"א (ביאורים ח"ב סח ע"ד). עי' ח"ב קיח ע"ב (לש"ו).

מאיר העין ח"א

איהו שליט על כלא ולית מאן דשליט ביה איהו תפיס בכלא³⁰⁴ ולית מאן דתפיס ביה³⁰⁵ ואיהו לא אתקרי יהו"ה ובכל שמהן אלא באתפשטות נהוריה עלייהו³⁰⁶ וכד אסתליק מנייהו לית ליה מגרמיה שם כלל מנהון (קהלת ז כד) עמוק עמוק מי ימצאנו³⁰⁷:

לית נהורא יכיל לאסתכלא ביה [דלא] (דהיא) אתחשכת אפילו כתר [ועל נהוריה] ונהוריהו (עליון דאיהו חיליה³⁰⁸) תקיף על [כל דרגין ועל] כל חילי שמיא עלאין ותתאין (ועל כל דרגין) אתמר עליה (תהלים יח יב) ישת חשך סתרו: ועל חכמה ובינה (שם צז ב) [ענן] וערפל סביביו כ"ש שאר ספיראן כ"ש חיון כ"ש יסודין דאינון (גופין) מתים איהו סובב על כל עלמין³⁰⁹ ולית (כל אל) סובב לון לכל סטרא עילא ותתא ולארבע סטרין (ל)בר מניה ולית מאן דנפיק מרשותיה לבר איהו ממלא כל עלמין ולית [אלהא אחרא ממלא לון בר מיניה] ואחרא ממלא לון: [איהו מחיה לון ולית] (עליה) אלהא אחרא למיהב ליה חיון הה"ד (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כלם ובגיניה אמר דניאל (דניאל ד לב) וכל דארי ארעא כלא חשיבין וכמצבייה עביד בחיל שמיא איהו מקשר ומיחד זי(י)נא לזיניה עילא ותתא ולית [קורבא] (קרבא להו) בד' יסודין אלא (ב)קב"ה כד איהו בינייהו:

מיד דחבו אלין דאתקריאו (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם אסתלק מן אתוון אשתארו בפרודא ומאי תקוניה לקרבא אתוון בקב"ה י' בה' ו' בה' אוף הכי אינון עבדין דיליה מסטרא דחיון בחובין דלהון גרמו אליהו (ו"ה) לאסתלקא מנהון [ומאי תקנתא דלהון] (מאי תקנתיה) לנחתא קב"ה עלייהו לקרבא לון אוף הכי אינון דהו מארבע יסודין דאינון עאנא דקב"ה (ארבע יסודין אינון דאינון עדונא) דגרמו לסלקא קב"ה מנייהו מאי תקנה לקרבא לון לקב"ה: ובגין דא בכלהו מני קרבן ליהו"ה את קרבני לחמי לאשי (במדבר כח ב) אוף את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים (שם ד) וכתיב (ולקחת) שתי תורים או שני בני יונה (ויקרא יב ח) כל זינא אזיל לזיניה וקב"ה (ד)מקרב כלא באתר דא איהו עלת על כלא דלית אלהא בר מניה [ולית מאן דיכיל לקרבא חילין בר מניה]: תרגום: אבל עילת העילות על הכל שנקרא יהו"ה, נאמר בו "ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש", "ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו", "אני ה' לא שניתיי", לא מגיע אליו חטאים להפריד אותיותיו, י' מה' ו' מה', שאין בה פרוד, ועליו נאמר "לא יגורך רע".

הוא שולט על הכל, ואין מי ששולט בו הוא תופס את הכל, ואין מי שתופס בו, והוא לא נקרא יהו"ה ובכל השמות, אלא בהתפשטות אורו עליהם, וכשמסתלק מהם, אין לו מעצמו שם כלל מהם, "עמוק עמוק מי ימצאנו". אין אור יכול להסתכל בו שלא נחשך, אפילו כתר עליון שאורו חזק על כל הדרגות ועל כל חיילות השמים עליונים ותחתונים, נאמר עליו "ישת חשך סתרו".

ועל חכמה ובינה "ענן וערפל סביביו", כל שכן שאר הספירות, כל שכן החיות, כל שכן יסודות שהם מתים. הוא סובב על כל העולמות, ואין סובב אותם לכל צד למעלה ולמטה ולארבעה צדדים פרט לו. ואין מי שיוצא מרשותו החוצה, הוא ממלא כל העולמות ואין (אלוה וכו') להם חוץ ממנו) אחר שממלא אותם.

הוא מחיה אותנו ואין אלוה אחר עליו לתת לו חיים, זהו שכתוב "ואתה מחיה את כולם", ובגללו אמר דניאל "וכל דארי ארעא כלא חשיבין וכמצבייה עביד בחיל שמיא" [וכל דיירי הארץ כאינם חשובים וכרצונו עושה בחיל השמים]. הוא מקשר ומייחד מין למינו למעלה ולמטה, ואין קרבה להם בארבעה יסודות רק הקדוש ברוך הוא כשהוא ביניהם.

מיד שחטאו אלו שנקראו "בנים אתם לה' אלהיכם", הסתלק מן האותיות ונשארו בפרוד, ומה תקונו, לקרב אותיות בקדוש ברוך הוא, י' בה' ו' בה'. גם כך הם עבדים שלו מצד החיות, בחטאיהם גרמו לו להסתלק מהם, מה תקנתם להוריד את הקדוש ברוך הוא עליהם לקרב אותם. כמו כן כאן אלו שהיו מארבעה יסודות שהם צאנו של הקדוש ברוך הוא, שגרמו

³⁰⁴ להנהיגם לכל רצונו (אור יקר).

לקושרם, ואפילו בעת תפיסתו בהם אינם תופסים בו (אור יקר).

³⁰⁵ בהתפשטו למטה אל תאמר שישלוט האצילות על אין סוף שבבריא (אור יקר).

³⁰⁶ **שם זה דווקא אליו בהתלבשו באצילות כי באין סוף בלי הצטרפו אל נפעליו לא יצדק בו לא אות ולא נקודה ואין השגה לשום נמצא בו** (אור יקר). בהם [בי"ס דאצילות] מתגלה להקרא בשם, ולהמציא על ידו את כל המציאות כולו, ולהתגלה בכל התורה כולה (הקדו"ש לט ע"ג).

³⁰⁷ אין אומרים עמוק עמוק מי וכו' להורות שהשגתו נפלאה אמנם יש בו השגת דבר מה או אל איזה נאצל, שאין הכוונה אלא שאין השגה כלל ועיקר (אור יקר).

³⁰⁸ "דאיהו חיליה" נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא "דנהורי".

³⁰⁹ עי' תיקו"ז ו ע"א: ואיהו אסחר לכל סטרין דלא מתפשטין יתיר מגבול דשוי לכל חד, ומדה דשוי לכל חד, וכלהו ברשו דיליה, ברשות היחיד אדנ"י, מרכבה ליהו"ה (הקדו"ש יז ע"ג), אחר שהא"ס שוה בעצמות חלקיו וגם הוא מאיר מכל צדדיו אל ה"ס בהשוואה גמורה כי איהו לבר מכל ספירות ולגו מכל ספירות כו' כנז' בפ' בהר דק"ט ע"ב ובפ' פינחם דרכ"ה א"כ במה תתעלה כל ספירה מחברתה ואין ניחס מעלה לזו ומטה לזו כו' והנה מחמת זה הוכרח הא"ס להקיף את כל העולמות כנז"ל ואחר כך נתלבש בפנים מכל העולמות ואז בוקע האור הפנימי של הא"ס מבפנים ויוצא לחוץ והאור המקיף מבחוץ בוקע ונכנס לפנים כי חשק האורות השוין במציאותם הוא להדבק יחד וע"י זה נמצאים כל העולמות שמאיר בהם הא"ס הן מבפנים הן מבחוץ הן בעובי כל ספירה וספירה נוקב האור ועובר כנזכר בפ' בהר דק"ט ע"ב וז"ל אנת לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא כו' ומלגו די' ספירות ואנת בכל ספירה. וכן בפ' פנחס דף רכ"ה וז"ל איהו סובב על כל עלמין כו' איהו ממלא כל עלמין כו' וכן שם בדף רנ"ו ע"ש א"כ הרי נתבאר שם כי הא"ס סובב בעיגול כמש"ל על כל העולמות וגם הוא ממלא כל העולמות מבפנים וכן עד"ז בעתיק ואריך ושאר הפרצופין כולם יש להם אור פנימי תוך הכל ואור המקיף סובב כל השאר שבתוכו לסיבה הנז' וכמ"ש בפ"ג (מבו"ש ש"א ח"א פ"ב). לעיל קט ע"ב (לש"ו).

מאיר העין ח"א

לסלק את הקדוש ברוך הוא מהם, מה התקנה לקרבם לקדוש ברוך הוא. ולכן בכלם צוה קרבן לה', "את קרבני לחמי לאשי", גם "את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" וכתוב ("ולקחת) שתי תורים או שני בני יונה", כל מין הולך למינו, והקדוש ברוך הוא מקרב הכל במקום זה, הוא עילת הכל, שאין אלוה פרט לו, ואין מי שיכול לקרב חיילות פרט לו.

(ט) ז"ל: ואית כבוד נברא ואית כבוד נאצל מסטרא דאורייתא דבריאה אתמר בישראל כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה נה) ומסטרא דאצילות בנינים אתם לה' וגו' (דברים יד א) ולעילא על כלא עלת על כלא דלית אלוה עליה ולא תחותיה ולא לארבע סטרי עלמא ואיהו ממלא כל עלמין. תרגום: ויש כבוד נברא, ויש כבוד נאצל. מצד של תורה של בריאה, נאמר בישראל "כי לי בני ישראל עבדים", ומצד של אצילות "בנינים אתם ליהו"ה וגו'", ומעל לכל, עילת על הכל, שאין אלוה עליו ולא תחתיו ולא לארבעת צדדי העולם, והוא ממלא כל העולמות. **יש להדגיש שהמשך הלשון:** ואיהו אסחר ומקבל, אינו המשך של הלשון למעלה אלא הוא הגה"ה, עי' בבהגר"א ובדפ"מ.

(י) ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין (בראשית יד יח) רבי שמעון פתח ואמר (תהלים עו ג) ויהי בשלם סכו וגו' תא חזי כד סליק ברעותא דקב"ה³¹⁰ למברי עלמא³¹¹ אפיק חד שלהובא³¹² דבוצינא דקרדינותא³¹³ ונשף זיקא בזיקא³¹⁴ חשכאת ואוקידת³¹⁵ ואפיק מגו סטרי תהומא חד טיף³¹⁶ וחבר לון כחד וברא בהו עלמא³¹⁷ ההוא שלהובא סליק³¹⁸ ואתעטרא בשמאלא³¹⁹ וההוא טיף סליק ואתעטר בימינא³²⁰ סלקו חד בחד³²¹ (אתחלפו) [אתחלפו] דוכתי דא לסטרא דא ודא לסטרא דא (ו)דנחית³²² סליק³²³ ודסליק נחית³²⁴ אתקטרו דא בדא נפיק מבינייהו³²⁵ רוח שלים כדין אינון תרין סטרין³²⁶ אתעבידו חד ואתייהיב בינייהו³²⁷ ואתעטרו חד בחד כדין אשתכח שלם לעילא³²⁸ ושלם לתתא³²⁹ ודרגא אתקיים³³⁰

³¹⁰ בינה (אור יקר).

³¹¹ עולם תחתון ממלכות ולמטה (אור יקר). פי' כשעלו המ"ן במצח דא"ק הכוונה למברי עלמא שהוא עולם האצילות, שע"י המ"ן שעלו במצח דא"ק נזדווגו ע"ב דא"ק עם הפנימיות אח"ף שהם פנימיות דס"ג, ועי"ז יצא ממצח דא"ק שם מ"ה החדשה ובזה נתקן עולם האצילות (מ"מ).

עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ב בהגה"ה שרצון הוא בסוד א"א והוא סוד סילוק ברעותא, והוא העליות עד א"ם (זוהר פקודי רלט ע"א). עי' ע"ח נקודות פרק ו', שזו בחינת זיווג לפני בריאת האדם, ועי' עוד בראשית כט ע"א נח עד ע"א וישלח קעב ע"א ורנא ע"א, ועי' שער התיקון פרק ב'. עי' זוהר הרקיע, ועי' דברינו לעיל כט ע"א.

³¹² הוא שם ב"ן שהוא נקודות דס"ג ונודע כי ס"ג היא בינה דא"ק ונק' גם היא בוצד"ק בסוד שורש דשורש אבל עיקר בוצד"ק בעצם היא גבורה דעתיק (מ"מ).

³¹³ פי' ה' גבורות דאימא ששורשם מגבורה דעתיק שנ' בוצד"ק (מ"מ).

³¹⁴ פי' כל גבורה מאירה בחברתה (מ"מ).

³¹⁵ פי' בתחלה הגבורות לא נראה תוקף דינים, וכשהם נגלים ומתפשטים אזי נראה תוקף דינים וזהו חשכת ואקידת (מ"מ).

³¹⁶ פי' הם ה"ח שהם מטיפת מים שיצאו מאבא ושורשם מחסד דעתיק, א"נ מ"ה שיצא ממצח א"ק (מ"מ).

³¹⁷ פי' ז"א הנק' עולם בסוד אמרתי עולם חסד יבנה בהם נתקן א"נ עי"י מ"ה וב"ן נבראו כל העולמות (מ"מ).

³¹⁸ פי' החסדים בקו ימיני דז"א שהדעת דז"א כולל חו"ג חסדים בצד ימיני דז"א וגבורות בצד שמאלי (מ"מ).

³¹⁹ פי' משם ב"ן נעשו הנקודות דאצילות שנקראים שמאלא (מ"מ).

³²⁰ פי' משם מ"ה נעשו הזכרים דאצילות שנקראים ימינו (מ"מ).

³²¹ פי' אר"א הנז' שהם בב' צדדי אריך נזדווגו יחד (מ"מ).

³²² אורות הימינים דיסוד אבא יוצאין לצד שמאלי ואורות השמאל יוצאין לצד ימין, נמצא כי משה כלול בימין ובשמאל, וכן אהרן כלול משניהן. וז"ס שאמרו בזוהר פרשת וארא (כז ע"א) הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה, לומר ששניהם שקולים לאכללא אשא במיא ומיא באשא (ע"ח שער לב פרק ו, מ"מ).

³²³ שם מ"ה גרוע משם ס"ג, סליק ונעשה דכורא (מ"מ).

³²⁴ שם ב"ן שהוא נקודות דס"ג שהוא גדול משם מ"ה נחית ונעשה נוק' לשם מ"ה, א"נ המוחין דאמא הלכו לאבא ומוחין דאבא הלכו לאימא (מ"מ).

³²⁵ פי' כיון שנתקשרה החו"ג הנז' יחד עי' אר"א יצא מבינייהו ז"א (מ"מ).

³²⁶ חו"ג הנ"ל (מ"מ).

³²⁷ פי' שז"א הוא בתוכם חסד מכאן וגבורה מכאן (מ"מ).

³²⁸ כל הפרצופים העליונים, א"נ ז"א (מ"מ).

³²⁹ בזר"ן, א"נ מלכות (מ"מ).

³³⁰ מלכות (מ"מ).

מאיר העין ח"א

אתעטרת ה"א בוא"ו³³¹ וא"ו בה"א³³² כדין סלקא ה"א ואתקשרא בקשורא שלים כדין ומלכי צדק³³³ מלך שלם³³⁴ מלך שלם ודאי מלך איהו דשליט בשלימו אימתי איהו מלך שלם ביומא דכפורי³³⁵ דכל אנפין נהירין.

תרגום: "ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין". רבי שמעון פתח ואמר, "ויהי בשלם סוכו וגו'", בא וראה, כשעלה ברצון הקדוש ברוך הוא לברוא את העולם, הוציא שלהבת אחת של הנר הקשה, ונשף רוח ברוח חשוכה ושורפת, והוציא מתוך צדדי התהום טפה אחת, וחיבר אותם יחד, וברא בהם את העולם.

אותה השלהבת עלתה והתעטרה בשמאל, ואותה הטפה עלתה והתעטרה בימין, עלו אחד עם אחד, החליפו מקומות זה לצד זה וזה לצד זה, זה שירד עלה, וזה שעלה ירד, נקשרו זה עם זה, ויצאה מביניהם רוח שלימה. ואז אותם שני הצדדים נעשו אחד, ונתנה ביניהם [הרוח], והתעטרו האחד עם האחד. ואז נמצא שלום למעלה ושלום למטה, והדרגה התקיימה.

התעטרה ה"א עם וא"ו, וא"ו עם ה"א, ואז עלתה ה"א ונקשרה בקשר שלם. ואז "ומלכי צדק מלך שלם", מלך שלם הוא ודאי מלך ששולט בשלמות. מתי הוא מלך שלם, ביום הכפורים, כשכל הפנים מאירות.

כמקור לענין הצמצום עי' תז"ח נ ע"ב: מתניתין בטהירו בריש הורמנותא דמלכא גליף תשע גליפין בגלגלוי טהירין וחד טמיר ולא ידיע גליף גליפין { נ ע"ג } ובטש גו בוצינא חדא ונפיק א הימנו דחד הורמנותא טמיר בטמירו ידיע ולא ידיע כל סוכלתנו בה וכו'.

תרגום: משנה בטהר בראש רצון המלך חקק תשעה חקוקים בגלגליו הטהורים ואחד טמיר ולא ידוע חקק חקוקים והכה לתוך מאור אחד ויצא אחד ממנו של רצון אחד טמיר בטמירות ידוע ולא ידוע כל ההשכל בו וכו'.

בהגר"א: בטהירו - באור העליון שהוא בסוד הצמצום ששם מאיר אור א"ס ותוקף האור אשר אין למעלה ממנו נמשל לצהרים שהוא תרגום טהירו ושם הוא עיקר שורש האור, כי אור הוא דבר שמאיר מאחר, אור השמש וכיוצא בו, אבל דבר המאיר אין נקרא אור, לכן שם האור, והוא אויר הקדמון כד נפיק יו"ד ממנו נשאר אור כמ"ש בזוהר (ח"א טז ע"ג) ובתיקונים: בריש הורמנותא דמלכא - כמו באדם המחשבה שרוצה לעשות הדבר, והרצון הוא קודם למחשבה, וקודם להם התחלת הרצון כשמתעורר לחשב, והן ג' ראשונות כתר הוא התחלת הרצון, והוא סתום מאד שנעלם אפי' מאדם עצמו, וזהו בריש הורמנותא, הוא תרגום של רצון, והוא בעולמות אדם קדמון שהוא כתר של ד' ד' עולמות אבי"ע בסוד ד' פרצופיו, לכן נחלק לשתי בחינות שבכתר ע"י וא"א, וכן כאן אויר קדמון, ואדם קדמון, שכתר נקרא חכמה קדומה כמ"ש (דף עו: ע"ש, ואמר דמלכא שכתר הוא מלכות של עולם שלמעלה בכל עולם, וכאן הוא שורש המלכות של א"ס, שבה נוצרו הכל, כידוע, וכן במלכות דאדם קדמון נוצרו ע"ס דאצילות וכו'.

(יא) עי' עוד במבו"ש א ע"ב וז"ל, כי הבינה היא הנקרא הבוצינא דקרדינותא לפי שהיא שרש הדינים ומינה תליין, והיא הנק' מ"י ולהיותה גבורה ודין לכן כל מדידות האצילות היו על ידה, לפי שמדת החסד מתפשטת בלי גבול, ואמנם הדין אינו מאיר אלא במשקל ומדה כראוי לכל א' לפי מעשיו, ואם כן נמצא כי כל צמצום הוא דין ומזה תבין כל שאר הצמצומים שיבאו אחר כך שנבארם במקומם, כמו צמצום דא"ק שצמצם עצמו להוציא עולם הנקודות וכו', עכ"ל. ועי' שמן ששון ענף א' אות ב' וז"ל, מצאתי לזה בס' כ"י למהרח"ו זלה"ה הצריך לענינינו דע"י הסתלקות האור הא"ס נשאר באותו המקום רושם האור לכד ומי שגורם לו להסתלק הוא כח הדין, שכל מה שלמטה מוכרח שיהיה שורש למעלה בתכלית הרחמים שאם לא תאמר ששורש הדין היה שם יהיה עול בחיקו ית' שאינו נק' שלם תכלית השלימות אלא מי שלא חסר לו שום דבר ואם לא נאמר שהיה שם הדין נמצא שהוא חסר ח"ו אלא ודאי יש לשם כח הדין ונק' בוצינא דקרדינותא מלשון חטי קרדנותא וכו'.

(יב) עי' מבו"ש א ע"ג שמביא כאן כעין הקדמה וז"ל, אחר שהא"ס האציל ופנה מקום לברא בתוכו העולמות, ראה, והנה אם ישאר אורו מצומצם כאשר הוא, ויאציל העולמות תוך המקום הפנוי שהוא בלתי המשכת אור הא"ס בפנימיותם אלא שיאיר להם חוצה להם בבחי' אור מקיף עליהם מבחוץ בהשוואה א' מכל צדדיהם, היה ח"ו גרעון בעולמות. והוא, כי לא ימנע מב' בחי', כי אם היה בורא העולמות זה על גב זה וזה למטה מזה הנה כיון שהא"ס היה מקי' מבחוץ בהשוואה א' לכולם לא היתה יתרון לעולם הזה על חבירו, ולא זאת היתה כוונת הא"ס אלא שישתלשלו העולמות זה למטה מזה ועולם התחתון יתרחק הרחקה יתירה מהא"ס יותר מהעולם העליון אשר עליו, ועד"ז עולם אחר עולם כדי שיתרחקו מהא"ס הרחקות נוספות וחלוקות זה מזה ויוכל הדין להתגלות ולהתעבות מדרגה אחר מדרגה עד שיתברר פסולת הסיגים באחרון שבכולם שהוא בעולם העשיה כמ"ש במקומו בע"ה. והנה אם הא"ס היה מאיר בשוה בהם בכל העולמות לא היה הדין מתגלה וכל העולמות היו חשוכים כעולם א', ואם היה מאציל את העולמות זה בתוך זה כמו שהם עתה כפי האמת היה

³³¹ בינה מאיר בז"א, ו' בה' (מ"מ).

³³² ז"א במלכות (מ"מ).

³³³ דא עלמא בתראה (מ"מ).

³³⁴ דא עלמא עלאה לפי' ראשון ומלכי צדק שהיא המלכות נשלמה ונגדלה, וכפי הד"א מלכי צדק שהיא מלכות נתחברה

עם אימא שנקראת מלך שלם (מ"מ).

³³⁵ פ' שביה"כ מקבלת המלכות הג' קדושות ועליונות דאימא ובזה נגדלת ונשלמת (מ"מ).

מאיר העין ח"א

נמצא כי העולמות הפנימיים לא היה מתגלה בהם אור הא"ס ולא היו יכולים להתקיים, ועוד כי העולם החיצון מכולם היותר דבק בא"ס לא היה בו שינוי בחלקו לא מעלה ולא מטה כו' כי הא"ס מאיר בו בעיגול בהשוואה א' מכל צדדיו וכן בכל שאר העולמות האור שלהם של כל אחד ואחד היה בהשוואה א' בכל חלקיו ולא היו ניכרים בהן חילוק י"ס, ולא היו מתבררים העולמות ולא היתה מתקיימת מחשבתו אשר חשב בבריאת העולם וכו', ועל ידי [המשכת הקו לתוך העיגול] נמצאו מעלות חלוקות ונבדלות בעולמות שברא

ע"י כאן בשעה"ק באריכות, וז"ל ו' ע"ד וכו' וכן בס' יצירה פ"ק, י' ספירות בלימה עומק ראשית ועומק אחרית וכו' ובהק' זו ית' לך ענין פ' ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו, אשר כל החכמים הפשטנים והחוקרים נתערבבו בענין זה אין יסכול הדעת לומר שיש ח"ו ציור אדם במדות קצובות והרי הקב"ה אין לו גוף וכח בגוף, ואין לו לא ראשית ולא אחרית, וכמעט מונעים עצמם מלעסוק בחכמת ס"ה מפני קושיא זו המערבבת שכלם. ואמנם אצל היודעים בחכמה זו עליהם נאמר אשר יומרוך למזימה, ומסירים השגחתו ית' מעל בראיו ח"ו כדברים האלה, אבל אנו אין לנו אלא שהי' ספי' יש להם מדה קצוב' לכל אחת מהם ומספר קצוב כדי שיהיה להם בחי' השגחה קצובה בתחתונים כפי הצריך להם וזה מוכרח וכמו שנתבאר במאמר פנחס שזכרנו. ואמנם אם ח"ו היו הי' ספירות בלתי מתקשרים ונאחזים עם האין סוף דרך הקו ההוא אז היה ח"ו כדבריהם ולא היו נקראים בחי' אלהות אלא היו נבראים, אמנם בהיותם קשורים ונאחזים בו דרך הקו ההוא כשלהבת הקשורה בגחלת כנזכר בפ"ק דס' יצירה אם כן הוא והם הכל א', וגם הם בשם אין סוף יקראו. והרוצה לעמוד על בירורי תשובת קושי' זו יסתכל בפ' בא אל פרעה דף מב ע"ב בר"מ בענין המשל ההוא איך המשיל הי' ספי' אל בחי' המקור הנובע מן התהום ואח"כ יוצא ממנו מעין, ואח"כ המעין נמשך כעין ים, ואח"כ מן הים נמשכים לחוץ ויוצאים ז' נחלים באופן שעם כפי הסתכלות עיני האדם יראה קץ וסוף וגבול ומדה אל כל בחי' מהם, איננו כך אלא בבחי' הכלים, אשר בתוכם נגבלים המים ונכנסים בתוכם, אבל המים עצמם אין להם שיעור כי דבקים הם במאצילם שהם התהומות אשר משם נמשכים ויוצאים. ועיקר בחי' המדה והמספר איננה רק בבחי' הכלים בעצמם אשר לא יכילו מים יותר משיעורם אבל המים אשר בתוכם אין להם קץ ותכלית ואין להם סוף. וז"ל זה המאמר הנז' ובגין דא אמר ואל מי תדמיוני ואשור ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו, דאפילו האי תמונה לי"ל באתרי', אלא כד נחית לאמלכא על בריין ואתפש' עליהו יתחזי לכל חד כפום מראה וחזוון דיליה וכו', אבל בטר דעביד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עילאה נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא הוי"ה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה וכו'. ווי ליה מאן דישוי ליה בכל מדה ואפילו באינון מדות דיליה וכו', אלא דמיונא דיליה כפ' שלטנותי' על ההיא מדה ואפילו על כל בריין, אבל לעילא מההיא מדה כד אסתלק מיניה לי"ל מדה ולא דמיון ולא צורה כגוונא דמיא וכו' ע"ש. הרי מפ' היטב כל מה שאמרנו לעיל באופן שלא יתבהל לב האדם הרואה מדות וספי' וציורים למעלה כי כל בחי' אלו הוא בכלים, או באורות עצמם בהיותם מתלכשים תוך הכלים, וזה מחולשת הכלים שאין בהם כח לקבל יותר ממספר ומדה קצובה הראוי להם אשר לסיבה זו נקראים מדות וספירות ממש. ויש רשות ביד האדם לכנות להם מספר וקצבה כנזכר במאמר הנז' וז"ל ויכילנא למעבד חשבן תמן, אמנם באורות הפנימיים עצמם אין להם קץ וסוף ח"ו, וזה מחמת התקשרותם באין סוף כי ממנו יוצאים ואליו חוזרים ברצוא ושוב. וכל הנותן קץ ומספר וגבול באורות אלו בהיותם שלא בתוך הכלים הרי הוא מקצץ בנטיעות ואוי לו אוי לנפשו, וכמו שאמר לעיל במאמר ווי ליה מאן דישוי ליה בשום מדה וכו' וכד אסתליק מההיא מדה לי"ל מדה ולא דמיון ולא צורה וכו'. גם בכלל זה תבין ענין הקדמה אחת אשר אנו עתידין לבארה לך בענין עצמות האורות והכלים ע"ש. וזהו שאמר במאמר הנז' ואי יתבר אומנא אילין מאנין דתקיין יהדרון מיא למקור וישתארון מאנין תבירין יבשים בלא מיא וכו'. גם ממאמר הזה יתבאר לך ענין אחד שנבאר בע"ה בענין עולם הנקודים איך יצאו השבעה מלכים שמלכו בארץ אדום ונסתלקו האורות מתוך הכלים ואשתארו מאנין תבירין יבשים בלא מיא אשר זהו סוד מיתת המלכים ודי בזה.

(יג) ע"י זהר ח"א יג ע"ב: פרשתא קדמאה (שמות יג ב) קדש לי כל בכור דא ון דאיהי קדש³³⁶ בוכרא דכל קודשין עלאין³³⁷ פטר כל רחם בההוא שביל דקיק³³⁸ דנחת מן יו"ד דאיהו אפתח רחמא למעבד³³⁹ פירין ואיבין כדקא יאות³⁴⁰ ואיהו קדש עלאה.

תרגום: פרשה ראשונה "קדש לי כל בכור", זו י' שהיא קדוש, הבכור של כל הקדושים העליונים. "פטר כל רחם", כשביל הדק ההוא שיורד מיו"ד, שהוא פותח את רחמה לעשות פירות כראוי, והוא קדוש עליון.

ועיי"ש כט ע"ב: כגוונא דההוא שביל סתים וטמיר וגניז לעילא בר [ד]חד שביל דקיק וחד ארח ההוא דלתתא ארח כמה דאת אמר (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נוגה וההוא [דלעילא שביל דקיק] (דעילא שביל) כדכתיב (איוב כח ז) נתיב לא

³³⁶ חכמה (רח"ו).

³³⁷ פי' כי אימא נקראת קדש בסוד "כי יובל היא קדש" וז"א לפעמים נק' קדש גם הוא, והמלכות נק' קדש בכמה דוכתי בזהר, אבל אבא הוא בוכרא דכל קודשין עלאין (מ"מ).

³³⁸ יסוד דאבא (רח"ו ומ"מ).

³³⁹ דאמא (רח"ו). דהיינו הנתיב המוליד בבינה (אור יקר). דהיינו ד"ו פרצופין שהעתיקם סוד הדעת מחכמה ונתנם אל הבינה כי בח' היו ו"ד שהוא מילוי היר"ד וכשהעתיקם בבינה נעשו ד"ו וסוד זה הם סוד ד"ו פרצופין שהם ת"ת ומלכות. ז"ת (נ"א). עטרת יסוד דאבא הרי הוא מלכות דידיה מצוי באימא עלאה תמיד, ועי' בלק קצג ע"ב (ביאורים ח"א סב ע"ב).

³⁴⁰ פי' שפוחת דלתות שערי יסוד אימא, כדי להוציא הנשמות שנקראים פירין ואיבין (מ"מ).

מאיר העין ח"א

ידעו עיט³⁴¹ ורזא דכלא (ישעיה מג טז) הנותן בים³⁴² דרך³⁴³ ובמים עזים³⁴⁴ נתיבה³⁴⁵ וכתיב (תהלים עז כ) בים דרכך ושבילך במים רבים³⁴⁶:

תרגום: כדוגמת אותו שביל סתום וטמיר וגנוז למעלה, פרט לשביל אחד דק ודרך אחת. אותו שלמטה דרך, כמו שנאמר "ואורח צדיקים כאור נוגה". ואותו שלמעלה שביל דקיק, כמו שכתוב "נתיב לא ידעו עיט". וסוד של הכל "הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה", וכתוב "בים דרכך ושבילך במים רבים".

(יד) עי' זהר ח"ב רלט ע"א: אמר ליה הא אוקימנא עד אין סוף³⁴⁷ דכל קשורא ויחודא ושליומו לאצנעא בהווא צניעו³⁴⁸ דלא אתדבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה אין סוף לא קיימא לאודעא ולא למעבד סוף³⁴⁹ ולא למעבד וראש³⁵⁰ (דבר) כמה דאין קדמאה³⁵¹ אפיק ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה³⁵² דאיהו רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה³⁵³ ועביד סוף דאקרי סוף דבר³⁵⁴ אבל להתם אין סוף לאו רעותין³⁵⁵ לאו נהורין³⁵⁶ לאו בוצינין³⁵⁷ בהווא אין סוף כל אלן בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו³⁵⁸ ולא קיימא לאתדבקא מאן ודידע ולא³⁵⁹ ידעו³⁶⁰ (דידעי ולא ידעי) לאו איהו אלא רעו עלאה סתימא דכל סתימין ואיין³⁶¹ (אין):

תרגום: אמר לו, הרי בארנו, עד אין סוף, שכל הקשר והיחוד והשלמות, להצניע באותה צניעות שלא משגת ולא ידועה, שבה רצון כל הרצונות, האין סוף אינו עומד להודע ולא לעשות סוף ולא לעשות ראש, כמו שהאיין הראשון מוציא ראש וסוף. מי הראש. זו הנקודה העליונה שהיא ראש כל הנסתר שעומדת בתוך המחשבה. ועושה סוף, שנקרא "סוף דבר". אבל לשם, אין סוף. אין רצונות, אין אורות, אין מאורות באותו האין סוף. כל המאורות והאורות הללו תלויים להתקיים בהם ולא נתן להשגה מי שידוע ולא ידוע, אינו אלא רצון עליון, נסתר כל הנסתרים, אין.

(טו) והנני מבאר לך בקצור ענין כללות של כל הבריאה ושים דעתך בזה, הנה בשתי בחי' נפרט כל מה שיש בעולמות הלא הם בחי' ראשונה היא בחי' האין סוף אשר הוא אור פשוט לגמרי בלי שום ציור כלים ותמונה כלל ח"ו, וזה האין סוף הוא המאציל העליון האמיתי אשר האציל כל העולמות כלם, וכל העולמות כלם הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים כלם נאצלו ממנו והם עילות עילולים ממנו כלם כאחד. והבחי' השנית הם כל העולמות הנזכרים כלם כאחד, ויש בהם בחי' עצמות אורות המתפשט מן האין סוף בתוכם להאירם ולחיותם, ודבר זה נמשך בכל העולמות מן הנקודה הראשונה העליונה שבכלם ועד הנקודה התחתונה שבכלם, שהיא הארץ התחתונה אשר שוכנים בה בני אדם. גם בני איש בעולם השפל הזה. כל אלו העולמות נכללים בשתי מדריגות אלו והם עצמות אורות המתעלם בתוך הכלים, אמנם בהם עצמם יש הפרש בין זה לזה, וכלם בדרך עילה ועלול, כי העליון מחבירו נתחזק בו כח בחי' עצמות האור בתכלית הרוחניות ולכן בחי' הכלי אשר לו הוא זך בתכלית הזכות עד שכמעט איננו נכנס בערך כלי, אלא שבערך האור המופלג אשר בתוכו לכן נקרא בשם כלי אבל בערך הכלים שלמטה ממנו נקרא אור ממש. וכל מה שהעולמות יורדים במדריגת מקום זה למטה מזה כך הם מתמעטים במדריגת מעלתם, כי האורות שבהם אינם כ"כ זכים כאורות העליונים להיותם מתרחקים ממקורם הוא הא"ס, וגם לסיבת היותם באים בהתלבשות נוסף על אורות שלפניהם, וכן בחי' הכלים שלהם מתעבים ומתחזקים יותר מאד, עד שנמצא בחי' העול' הזה השפל שאורו ממועט מכל שאר האורות העליונים שעליו, והכלים אשר בו הם גסים וחומרים וחזקים מכל בחינת הכלים העליונים. והמשכיל כאשר יפקח עיני שכלו יבין איך כל העולמות בחי' אחת לבושי הא"ס

³⁴¹ והוא היסוד שבין א"א, והמה תרין ריעין דלא מתפרשין (כללים ח"א קיז ע"א).

³⁴² מלכות (מ"מ).

³⁴³ יסוד (מ"מ).

³⁴⁴ בינה (מ"מ).

³⁴⁵ יסוד אבא (מ"מ). עי' הקדו"ש צב ע"ג.

³⁴⁶ עי' הקדו"ש צב ע"ג.

³⁴⁷ הרמ"ל כתב דהא"ס נקרא לפעמים עולם הנאצלים שע"ג האצילות (רח"ו). בראשית טז ע"ב כד סליק (לש"ו)

³⁴⁸ פי' א"ק שהוא נק' א"ס בעצם כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

³⁴⁹ פי' מלכות (מ"מ).

³⁵⁰ פי' אבא הנקרא ראש (מ"מ).

³⁵¹ פי' שאריך הוציא אבא וברתא הנק' ראש וסוף אבל א"ק לא שייך בו זה מפני התעלמותו (מ"מ).

³⁵² פירוש אבא (מ"מ).

³⁵³ פי' שאבא יונק ממ"ס הנקרא מחשבה כמ"ש הרב (מ"מ).

³⁵⁴ בסוד ד' של יו"ד (רח"ו).

³⁵⁵ פי' בא"ק הנק' א"ס לא שייך בו שום רעותא מפני רוב התעלמותו (מ"מ).

³⁵⁶ חסדים (רח"ו).

³⁵⁷ גבורות (רח"ו). ור"ל לא שייך בו לא חסדים ולא גבורות כי הכל נעלם בדקות גדול (מ"מ).

³⁵⁸ פי' החסדים והגבורות שבפרצופים שתחת הא"ס הם תליין לאתקיימא בהו בא"ש ובפרצופים הנעלמים שע"ג האצילות,

אבל יהיו מתדבקים כדי לידע מהותם אינם יכולים וז"ש ולא קיימין לאתדבקא (מ"מ).

³⁵⁹ "ולא" דפ"ו.

³⁶⁰ פי' בין הצדיקים היודעים סודות התורה על אמתתם בין אותם שאינם יודעים אלא קצת (מ"מ).

³⁶¹ פי' שאין לשום אדם בו השגה אלא נקרא אין כי אין מי שיביניהו (מ"מ).

מאיר העין ח"א

והא"ס מתלבש בתוכם, וגם סוכב עליהם ומחיה את כלם ואין דבר יוצא ממנו, והכל בחי' אחת וכל העולמות נקשרים במאציל ודי בזה כי אין ראוי לגלות יותר בענין דרוש זה. והנה בכל עולם ועולם תמצא איך כל מה שהולך מתעבה ומתגשם יותר מחבירו אשר עליו, ובחי' הכלים הולכים ומתגלים ומתחזקים ובחי' האורות הולכים ומתחלשים וכמו שנבאר בע"ה בכל עולם ועולם וע"ש.

והנה מאחר שיש הרבה תיקונים בפיסקא זו משעה"ק, הבאתי את לשון שעה"ק כאן במלואו: ונחזור לבאר ענין הבל האזן הנקרא נשמה כנז"ל. הנה כבר נתבאר כי הנשמה נמשכת מן האזן הנקרא' בינה, והנה שמיעה גימטריא תכ"ה הנרמז בראשית תיבות "כל הנשמה תהלל י"ה, כי הנשמה נמשכ' מן השמיעה שהיא בגי' תכ"ה כנז' והנה אזן גימט' נ"ח. והענין מתבאר במה שכתבנו לעיל כי יש בינה ויש תבונה, והבינה היא שם אהי"ה במילוי יודי"ן, והתבונה היא הוי"ה דמילוי ס"ג. אמנם גבוה מעל גבוה יש שם הוי"ה דס"ג הכולל בינה ותבונה אחרו' למטה מאהי"ה דיודי"ן הנז' הנקראת בינה והם בינה אחרת דיודי"ן ותבונ' דהוי"ה דס"ג אחרת. ונבאר ענין זו ההוי"ה דס"ג העליונה אשר היא למטה מאהי"ה דיודי"ן העליון כנז', ועם כ"ז כוללת בינה ותבונ' אחרו' הנקרא' אהי"ה דיודי"ן והוי"ה אחרת דס"ג תחתון.

(טז) עי' זהר ח"ג ט ע"ב: שבעה שחקים ס"א רקיעין לעילא ובכל חד וחד כוכבים ומזלות ושמשים דמשמשין בכל רקיעא ורקיעא ו[ב]כלהו מאלין רתיכין אלין על אלין לקבלא עלייהו עול מלכותא דמאריהון ובכלהו רקיעין אית רתיכין ושמשין משניין דא מן דא אלין על אלין מנהון בשית גדפין ומנהון בארבע גדפין מנהון בארבע פנים ומנהון בתרין פנים ומנהון בחד מנהון אשא דלהיט מנהון מייא מנהון רוחא הדא הוא דכתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט וכלהו רקיעין אלין על אלין כגלדי בצלים אלין לתתא ואלין לעילא וכל רקיעא ורקיעא אזלא ורעשא מאימתא דמאריהון:

על פומיה נטלין ועל פומיה קיימין ועילא מכלהו קודשא בריך הוא דנטיל כלא בחיליה ותוקפיה כגוונא דא שבעה ארצות לתתא וכלהו בישובא בר דאלין עלאין ואלין תתאין וארץ ישראל עלאה מכלא וירושלם עלאה מכל ישובא וחבירונא יתבי דרומא חמו בספרי קדמאי ובספרא דאדם דהכי מחלק כל אינון ארצות דכלהו משתכחי לתתא כגוונא דאינון רקיעין דלעילא אלין על אלין ואלין על אלין ובין כל ארעא וארעא רקיע דמתאפרש בין דא לדא וואעל דא כלהו ארצות פרישן בשמהן ובינייהו גן עדן וגיהנם ואית בינייהו בריין משניין אלין מן אלין כגוונא דלעילא מנהון בתרין אנפין ומנהון בארבע ומנהון בא' וחיוז דאלין לאו כאלין:

תרגום: שבעה שחקים (רקיעים) למעלה, ובכל אחד ואחד כוכבים ומזלות ושמשים שממששים בכל רקיע ורקיע, ובכולם מאלו מרכבות אלו על אלו לקבל עליהם עול מלכות רבונם, ובכל הרקיעים יש מרכבות ושמשים משונים זה מזה אלו על אלו, מהם בשש כנפים ומהם בארבע כנפים, מהם בארבע פנים ומהם בשתי פנים ומהם באחת, מהם אש לוהט ומהם מים, מהם רוח זהו שנאמר "עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט", וכל הרקיעים אלו על אלו כגלדי בצלים, אלו למטה ואלו למעלה, וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מאימת רבונם.

על פיו נוסעים ועל פיו עומדים, ולמעלה מכולם הקדוש ברוך הוא שנושא הכל בכחו ותקפו, כדוגמא זה שבע ארצות למטה, וכולם בישוב, רק שאלו עליונים ואלו תחתונים, וארץ ישראל עליונה מהכל, וירושלים עליונה מכל ישוב, וחבירנו יושבי הדרום ראו בספרי הקדמונים ובספרו של אדם שכך מחלקים כל הארצות הללו, שכולם נמצאים למטה כדוגמת אותם הרקיעים שלמעלה, אלו על אלו, ואלו על אלו, ובין כל ארץ וארץ רקיע מפריד בין זה לזה, ולכן כל הארצות מפורשים בשמותם, וביניהן גן עדן וגיהנם, ויש ביניהן בריות משונות אלו מאלו, כדוגמא שלמעלה מהן בשתי פנים, ומהן בארבע ומהן באחת, ומראה של אלה אינו כאלה.

(יז) ויאמר אלהי"ם יהי מאורות וכו' (בראשית א יד) מארת חסר דאתברי אסכרה לרביי דבתר דאתגניד³⁶² נהירו אור קדמאה אתברי קליפה למוחא³⁶³ וההיא קליפה אתפשט ואפיק קליפה³⁶⁴ אחרא כיון דנפקת סלקא ונחתא מטת לגבי אנפי זוטרי³⁶⁵ בעאת לאתדבקא בהו ולאצטיירא בגווייהו ולא בעאת לאפרשא מנייהו אפרש לה קב"ה מתמן ונחית לה לתתא³⁶⁶

³⁶² פ' בהתגלות החסדים הראשונים שהיה אורם גדול בשביל כך לא נגלית, ואחר שנגנזו החסדים הראשונים נתמעט האור, ונתגלית הקלי' (מ"מ).

³⁶³ ז"א דקליפה (רח"ו).

³⁶⁴ נוקבא דקליפה (רח"ו).

³⁶⁵ הם סוד המלאכים הנקבות הנק' כרובים אנפי זוטא כי הכרובים נק' אנפי זוטא דלית להו דיקנא כמו הנערים והם נקבות דומים לנערים בלתי זקן ולהיותם נקבות ולכן רצתה לילית הרשעה להדבק בהם כמו שעשתה לחוה ואז דחת ה' ית' מהם (רח"ו). נו"ה, ומ"ש מטת לגבי אנפי זוטרי שהם נו"ה כי רצתה ליינק מהם ולהתדבק בהם, לפי שהם לבר מגופא (מ"מ).

³⁶⁶ פ' היא חוה ראשונה שהביא הקב"ה לאדה"ר והיא מסיגי פרצוף לאה ולכן שלטו בה הקליפות, אבל חוה השנית היא מפרצוף רחל שהיא דבוקה עם ז"א אב"א, ולכן גם חוה זו הות מתדבקא בסטרי דאדם, ולפי שרחל היא במקום גילוי החסדים לכך לא שלטו הקלי' בחוה זו השנית (מ"מ).

מאיר העין ח"א

כד ברא אדם בגין לאתקנא האי בהאי עלמא כיון דחמת לחוה דקא מתדבקא בסטרוי דאדם דשפירו דלעילא³⁶⁷ וחמאת דיוקנא שלים פרחא מתמן ובעאת כמלקדמין לאתדבקא באנפוי זוטרי אינון נטרי תרעין דלעיל לא שבקו לה תרגום: "ויאמר אלהים יהי מארת וגו'", "מארת" [כתוב] חסר, שנבראה אסכרה לתינוקות. שאחר שנגנז אור של אור הראשון, נבראה קליפה למוח, ואותה הקליפה מתפשטת ומוציאה קליפה אחרת. כיון שיוצאת, עולה ויורדת, מגיעה לגבי פנים קטנות, רוצה להתדבק בהם ולהצטייר בתוכם, ולא רוצה להיפרד מהם. הקדוש ברוך הוא מפריד אותה משם, ומוריד אותה למטה. כשברא אדם כדי לתקן זה בעולם הזה. כיון שראתה את חוה דבוקה בצדו של אדם ביופי של מעלה, וראתה דמות שלימה, פרחא משם, ורצתה להתדבק בפנים קטנות כמו מקודם. ואותם שומרי השערים שלמעלה לא נתנו לה.

(יח) תא חזי כל מאן דאשתדל באורייתא איהו קיים עלמא וקיים כל עובדא ועובדא על תקוניה כדקא יאות ולית לך כל שייפא ושייפא דקיימא ביה בבר נש דלא הוי לקבליה בריה בעלמא דהא כמה דבר נש איהו מתפלג שייפין וכלהו קיימין דרגין על דרגין מתתקנין אלין על אלין וכלהו חד גופא הכי נמי עלמא כל אינון בריין [כלהו] שייפין שייפין וקיימין אלין על אלין וכד [מתתקנין] [מתקנין] כלהו הא (חד) גופא ממש³⁶⁸ וכלא כגוונא דאורייתא דהא אורייתא כלא שייפין ופרקין וקיימין אלין על אלין וכד מתתקנין כלהו אתעבידו חד גופא.

תרגום: בא וראה, כל מי שעוסק בתורה, מקיים העולם ומקיים כל מעשה ומעשה על תיקונו כראוי, ואין לך כל אבר ואבר באדם שאין כנגדו בריה בעולם. שהרי כמו שאדם נחלק לאיברים, וכולם עומדים דרגות על דרגות מתוקנים אלו על אלו וכולם גוף אחד, כך גם העולם, כל אותם בריות כולם אברים ועומדים אלו על אלו. וכאשר כולם מתוקנים, הנה גוף (אחד) ממש. והכל כדוגמת התורה. שהרי כל התורה אברים ופרקים ועומדים אלו על אלו. וכשכולם נתקנים, נעשים גוף אחד.

(יט) (עיינן תו"ח דף עב ע"ב ודף קמט ודף קנא סוע"ב) נ"ב, נמצא כפי זה*, כי היושר של ז"א נמשך ונתפשט ובקע י' עיגוליו מצד מטה, וגם בקע עובי י' עיגולי אימא, וי' עיגולי אבא, ועמדו רגליו ע"ג עיגול א"א. וכן נוק' בקעה כל עובי העיגולים הנז' מצד מטה, וגם עיגוליה, ועמדו רגליה ע"ג עיגולי א"א. א"כ איך יצדק מ"ש לעיל, כי עיגולי אבא נתעגלו סביב היושר דא"א בין המקיף ליושר, והלא לא היה מקום פנוי שם, כי כבר ירד היושר שלו עם מקיפו ועמד ע"ג עיגוליו עצמם. גדולה מזו מ"ש, כי עיגולי הנוק' נתעגלו סביב היושר דז"א בין המקיף ליושר, והלא היושר דז"א ירד מקיפו ויצא מחוץ לעיגוליו ובקע עיגולי או"א ועמד ע"ג עיגול א"א. וכן מ"ש שעיגולי הבריאה נתעגלו בין המקיף ליושר דנוק'. הנה גם היא כבר ירד היושר שלה עם מקיפו ויצא מחוץ לעיגוליו, ובקע עיגולי ז"א ועיגולי או"א ועמד ע"ג עיגולי א"א, וצ"ע. ועוד צ"ע, שכפ"ז שכל רגלי פרצוף האצילות עמדו ע"ג עיגולי א"א והוא קרקע האצילות, א"כ נמצא שנשארו ג' עולמות ביי"ע, הם ועיגוליהם למעלה מסיום הרגלים הנז' בנקודה האמצעית דאצילות, ואפי' העולם החומרי הזה שם היה. ויהיה חציה העיגולים של כל העולמות עם כל התפשטות הרגלים הנז' תחת העולם הזה החומרי, ואיך אפשר זה, והלא בסמוך כתב כי רגלי ע"י נתפשטו למטה בגבול עולם הבריאה, ואם כפ"ז הנז' הרי הבריאה מסתיימת למעלה מסיום הרגלים הנז'. וגם במיתת המלכים היו שברי הכלים נופלים ויורדים אל הבריאה, משמע שכתר דבריאה מתחיל מתחת סיום כל עולם האצילות, וכן בהרבה מקומות אין מספר נראה שד' עולמות אבי"ע הם כד' תפוחים זו ע"ג זו*.*. ובפרט מ"ש בשער אבי"ע פי"ב ז"ל: להבין הדבר אמשול לך משל, והוא כי ד' עולמות אלו הם כדמיון ד' בתים זו למעלה מזו. והנה קרקע הבית הראשון שהוא האצילות הוא עצמו גג של הבריאה, כי בני העליה העליונה שהם זו"ן וכל פרצופי האצילות, רגליהם דרוכים ע"ג קרקע שלהם שהוא גג בית הבריאה עכ"ל. הרי מפורש בהדיא באר היטב איך אבי"ע שהם זה ע"ג זה ואינם מלבישים זה את זה. ואין לומר כי גם יושרי ביי"ע נתפשטו וירדו ובקעו עיגוליהם וגם העיגולים הנז' עד"ז הזו"ן, והלביש היושר דבריאה ליושר דנוק', וגם יושר דיצירה דבריאה, ודעשיה לדיצירה, וע"ס וקצה היושר דבריאה המלבישה מתחת רגלי היושר דנוק', עליו נאמר שהבריאה הוא תחת האצילות, וכן שאר העולמות. זה אינו, שהרי המלכות דאצילות היא למעלה מכתר דבריאה כנודע. ועוד שהנה עינינו הרואות איך עיגולי העשיה שהם הרקיעים שעלינו, מקיפים וסובבים עלינו אשר אינו מבחי' סוף היושר שלה. ואי אתמר לא אתמר אלא בבחי' פרטי, ה' פרצופי העולמות ולא בבחי' כללותו, כי לא מצינו שום בחי' יושר של עולם יוצא לעולם שלמטה ממנו. בכאן השיטה חתוכה עד תיבת ה' יאיר עינינו בתורתו (עיינן דב"ש דכ"ט ע"ד ד"ה שם).

* עי' שער הקדמות דף י ע"א - לש"ו. ** כבר הקשה זה מהרח"ו עצמו במבו"ש ש"ב ח"א פ"ג בדף ג ע"ד שורה כ"ד (דפוס קראקא) ועי' בדרושי אבי"ע פ"ג במ"ש שם וכל זה הוא בזמן שבי"ע אינן עולין ומלבישים לאצילות אבל וכו' - לש"ו.

(כ) דע כי כמו שיש לאה ורחל למטה כך יש בינה ותבונה למעלה, אבל יש הפרש בהם והוא כי למעל' או"א כחדא נפקין וא"כ מוכרח הוא שחכמ' ובינה העליונים יהיו שוים בקומתם מלמעלה למטה, ואמנם התבונ' היא יוצאת ממקום

³⁶⁷ בת"ת ומלכות (רח"ו).

³⁶⁸ עי' שער כח פרק א' שכל הנבראים וכל הבריות הם בציור דמות פרצוף אדם.

מאיר העין ח"א

החזה של הבינה ומתפשט עד שיעור סיום רגלי הבינה ע"ד שנתבאר ברחל כי גם היא יוצאה מן החזה דו"א ומתפשטת עד שיעור סיום רגליו, משא"כ בלאה ורחל כי הנה לאה וז"א אינם שוים בקומתם, אמנם לאה קצרה מאד ושעור התפשטות קומתה הוא עד מקום החזה של ז"א בלבד ושם מסתיימי רגליה ואינה כמו בינה העליון' ששע' קומת' מתפשט' בכל אורך קומ' אבא עד סיום רגליו, ובסו' סיו' רגלי לאה מתחיל ראש רחל ממקו' החזה של ז"א ומתפשט' עד סיום רגלי ז"א, ונמצא כי בערך רחל עם ז"א היא התבונה עם הבינה. והנה ז"א יש בו הוי"ה אחת כוללת כל שעור קומתו, והנה ב' אותיותיה י"ה הוא בראשו בחו"ב שבו ואות ו"א היא בגופו של הת"ת שבו, הרי כי ז"א כולל שלש' אותיות יה"ו, ומסיום קצה אות ו"א של יה"ו שהוא בסיום הת"ת שלו שם יוצאת רחל שהיא הה' אחרונה של ההוי"ה כנו"ל ועומדת בנה"י דו"א שהם סוד קצה הוא"ו הנז', ועד"ז למעלה יש הוי"ה אחת בינה בכללות' במילוי ס"ג כנו"ל, וג' אותיותיה הראשונות יה"ו הם כללות הבינה בסוד חו"ב תפארת שבה ואות ה' האחרונה היא בחי' התבונה שעומדת בסיום אות ו' של הבינה כנגד הנה"י שבה, באופן שהתבונ' היא בחי' ה' אחרונ' של הבינה כדרך שרחל היא ה' אחרונה של ז"א. ונמצא כי הוי"ה אחת דס"ג כוללת את הבי' ואת התבו' כי ג' אותיות יו"ד ה"א וא"ו הם בכיני' וה"י האחרונה בתבו'.

(כא) מאחר ובפיסקא הבאה היו תיקונים רבים משעה"ק הבאתי להלן את לשון שעה"ק במלואו: ועתה נבאר בחי' התפשטות התבונה הזו ששרשה מן האזן ולמטה בחוטם שהוא ז"א כנוזכר לעיל. הנה נתבאר שכל קומת התבונ' אינה רק בח' ה' אחרונה דהוי"ה דס"ג הכולל. והנה ה"י שיעורה ג' ההי"ן שהם בגי' ט"ו כמספר ה"י במלואה באופן ששעור קומ' התבונ' ג' ההי"ן, ה' אחת בכתר חו"ב שלה, וה' ב' בחג"ת שלה, וה' שלישית בנה"י שלה. ואמנם נודע כי אין התבונה כולה מתלבשת תוך ז"א רק הנה"י שבה שהם ה' שלישית שבה ונשארו ב' ההי"ן הראשונות שבה בלי התלבשות ומתחברות עם הוי"ה דס"ג השלימה הכוללת בינה ותבונה כנו". ונמצא כי אות י' שיש במילוי ה"י אחרונה דס"ג נתחלק' לב' ההי"ן, והה' ראשונ' מהם נשארה בבחי' מלוי למעלה לאות ה' אחרונה דס"ג הכולל כזה יו"ד ה"י וא"ו ה"ה והה' הב' נתלבשה בז"א. ואמנם זו ההה' שנתלבשה תוך ז"א שהיא בחי' החוטם כנו"ל נחלקת לג' קוים כזה שהם סוד נ"ה יסוד שלה שנתלבשו בז"א. גם זהו סוד של אות ה' אשר עומד' בנוקבא דפרדשקא ר"ל נקב החוטם כנו"ל בסדפרא דצניעותא ובאדרת האזינו, כי היא הה' שירדה מן התבונה שבאזן אל הז"א שבחוטם. ואמנם ענין זו הה' שירדה אל החוטם עניינה הוא כי היא מתפשטת ומתלבשת בו' קצוות של ז"א שהם כתר חב"ד וחו"ג, וציוור הה' היא דו כזה ה', הרי שהיא בגימטריא י', ואם נחשוב י' פעמים ו' יהיו עולים בגימטריא ס'. ונודע עוד כי היסוד של התבונה מתפשט עד החזה של הת"ת דו"א שהוא שיעור שליש העליון של הת"ת, וכבר אמרנו כי כל ספי' היא י', נמצא כי השליש שלוקחת מת"ת דו"א הוא ג' ועם הס' הנז' יעלה הכל ס"ג בגי'. והרי נתבאר איך זו הה' אחרונה של התבונ' אשר נתפשטה ונתלבשה תוך ז"א היא בחי' הוי"ת ס"ג ג"כ. ובזה יהיה בידך כלל א' כי בבחי' הרוחניות, העליון בכל מקום שהוא אעפ"י שתמצא חלק ממנו עולה או יורד ממקומו, נשארו שלימות בחינתו במקומו בלי חסרון, ומה שהוא למעלה הוא שלם בבחינתו, ומה שירד למטה גם הוא שלם בבחינתו. ולכן תמצא בענין התבונה הזו איך אפי' בה' אחרונה שירד' ממנה ונתלבש' תוך ז"א גם שם היתה שלימה בבחי' הוי"ה דס"ג כמו שנתבאר. ובזה יתבאר לך סיבת היות ז"א הוי"ה דמ"ה אלפי' ויש בה ג' אלפי"ן להורו' כי כל א' הוא אהי"ה כנו"ל בס' התיקוני' תי' ע', והנה ג' אלפי' הם ג' שמות אהי"ה שסודם בתבונה והם עולים בגי' ס"ג, להורות אל הנז' כי בבחי' זו של התבונה שנתלבש בסוד מילוי תוך ההוי"ה של ז"א יש בה הכללו' ס"ג שלם.

גם צריך שתדע כי זו הה' שירדה מן התבונה ונתלבשה תוך ז"א כנו"ל הנה ציורה ד"ו. והענין הוא כי הנה התבונה נתפשטה תוך ו' ספי' ראשו' ושליש' ת"ת של ז"א שהוא מן הכתר שבו עד החז' שלו, וזהו סוד ו' שבציור ד"ו הנז' כנגד הו' ספירו' שבז"א. ונודע כי בסיום רגל אות הוא"ו יש נקודה קטנה עקומה קצת הנז' בפ' בלק בס' הזוהר בדף כ"ד ע"ב בשם פסיע' לבר בפסוק אשונו ולא עתה כמבואר אצלינו שם, ואותה הפסיעה היא כנגד שליש עליון דת"ת דו"א. הרי כי אות ו' שבציור ד"ו רומזת לבחי' התפשטו' ההתבונה בז"א בו' ספי' ושליש' שבו ונעשת בסוד ס"ג כנודע וכנו". ואמנם אות ד' שבציור ד"ו רומזת אל בחינת לאה הנקרא' ד' קשר תפילין של ראש העומדת באחו' ז"א כנגד ו' ספי' ושליש' הנזכרים שהוא החזה, ומשם ולמטה עומדת רחל כנודע. הרי כי אות ה' האחרונ' שבכל פרצוף התבונה היא המתלבשת בז"א, וציור' ד"ו, ורומזת ענין התפשטותה תוך ז"א עד החזה שבו ואיך ממנה יצאה בחי' לאה שבאחור' המקום ההוא ממש כנודע.

ונחזור לבאר עתה מה שנשארו מן התבונה למעלה שלא נתלבשה תוך ז"א. הנה נתבאר כי התבונה הכוללת היא הוי"ה כללית דס"ג, וכשתסיר וכשתחלק אות י' העשירית שבה של מלוי ה"י אחרונה לב' יהיו ב' ההי"ן, והה' הב' היא נתלבשה לבדה ונשארה התבונה למעלה בבחי' הוי"ה אחת במלוי כזה כמנין יו"ד ה"י וא"ו ה"ה, והנ' היא עול' בגי' נ"ח כמנין אז"ן.

(כב) כאן מובא כל הפיסקא הבאה כפי שתוקן על פי השעה"ק, נשארו עתה פנימיות וא"ו זו מגולה, והנה אעפ"י שמן אות ו' ולמעלה נקרא הכל בינה כנו"ל, עכ"ז כיון דחיצונית וא"ו ירדה להתלבש בב' ההי"ן שהם של תבונה, ולסיבה זו נשארו פנימיות אותיות וא"ו מגולים, לכן עדיין כ"ז נקרא בסוד תבונה, ואז נעשה פנימיות של וא"ו זו חיצונית אל ב' חלקי אותיות י' אשר במלוי ה"י ראשונה שהיא מבחי' בינה, כיצד הנה ג' מי"ג אלו של הוא"ו נעשו חיצוניות אל פנימיות ב' חלקי י' הנזכר כי כל כך הוא שיעור ג' התחתונים כמו' ב' עליונים, ושאר ה"י של הוא"ו התחתונים נעשים חיצוניות לחיצוניות ב' חלקי י' זו הנזכר, הרי הם י"ב ועם המ"ו ראשונים נעשה נ"ח, וכ"ז הוא מכלל התבונה כנו"ל, כי כל הורדת חיצוניות וא"ו הוא לצורך ההי"ן של תבונה, לכן גם פנימיות וא"ו הנעשה חיצוניות אל ב' חלקים גם הם יקראו תבונה. הרי מבואר איך כללות זה הוא נ"ח במספר אז"ן ועם ה' תתאה שנתלבשה בחוטמא הרי ס"ג בתבונה לבדה.

מאיר העין ח"א

(כג) מכאן עד סוף הפסקה אין בשעה"ק, ובמקומו איתא "היו"ד אחרונה של מלוי הה"י שירדו למטה תוך פנימיתו ג' חלקים עליונים של אותיות וא"ו, ונעשו ה' עילאה למעלה מן הנ"ח כנו', הנה ישארו למעלה בבינה לג' חלקים כנו'. גם דע כי כמו שנתבאר שיש הוי"ה דס"ג אחת הכוללת את בינה ותבונה, וגם יש הוי"ה דס"ג אחרת פרטיית בתבונה לבדה לפי שבה נתפשט כל מציאות בינה אח"כ כנו'. והנה כמו כן צריך שגם בתבונה יהיו בה כל המאה ברכאן הנז"ל שאמרנו שיש בבינה, הוא באופן זה כי הנה נתבאר איך בתבונה יש נ"ח חלקים כמנין אז"ן. ועוד יש ה' תתאה המתפשטת בחוטמא שהוא ז"א והיא נעשית בחי' מ"ב כמו שנבאר, והנה תחבר מ"ב ונ"ח הרי ק' בתבונה לבדה".

(כד) ע"י זהר ח"ב צד ע"ב: תא חזי בר נש כד אתיליד יהבין ליה רוחא [נ"א נפשא] מסטרא דבעירא³⁶⁹ מסטרא דדכיו מסטרא דאלין דאתקרון [אופנים] אופני הקודש זכה יתיר³⁷⁰ יהבין ליה רוחא מסטרא [דחיוון דאינון חיות הקודש זכה] ודחיות זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסייא ותלת אלין³⁷¹ אינון אמה עבד ושפחה³⁷² דברתא דמלכא: זכה יתיר יהבין ליה [נפשא] [נשמתא] בארחה אצילות(א) מסטרא (דארחה אצילות) דבת יחידה³⁷³ ואתקריאת איהי בת מלך זכה יתיר יהבין ליה ארוחא דאצילות(א) מסטרא דעמודא דאמצעייתא ואקרי בן לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דאבא ואמא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים מאי חיים אלא אינון י"ה דעלייהו אתמר (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל יה ואשתלים [ביה] (ב) יהו"ה:

זכה יתיר יהבין ליה יהו"ה בשלימו דאתון³⁷⁴ יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהי אדם בארחה אצילות דעילא ואתקרי בדיוקנא דמאריה ועליה אתמר (בראשית א כח) ורדו בדגת הים וגו' והאי איהו שולטנותיהו בכל ריקיעין ובכל אופנים ושרפים וחיוון ובכל חיילין ותוקפין ד[ל]עילא ותתא ובגין דא כד בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה אתמר ביה לא תצא קצאת העבדים (שמות כא ז):

תרגום: בא וראה, כשנולד איש, נותנים לו נפש מצד הבהמה, מצד של טהור, מצד אלה שנקראים אופני הקודש. זכה יותר נותנים לו רוח מצד של חיות הקודש, זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של הכסא, ושלשת אלו הם אמה עבד ושפחה של בת המלך.

[אם] זכה יותר, נותנים לו נפש בדרך אצילות, מצד של בת יחידה, ונקראת בת מלך. זכה יותר, נותנים לו רוח של אצילות, מצד העמוד האמצעי, ונקרא בן לקודש ברוך הוא, זהו שנאמר "בנים אתם לה' אלהיכם". זכה יותר, נותנים לו נשמה מצד של אבא ואמא, זהו שנאמר "ויפח באפיו נשמת חיים", מהו חיים, אלא אותם י"ה, שעליהם נאמר "כל הנשמה תהלל יה", ונשלמה בה יהו"ה.

זכה יותר, נותנים לו יהו"ה בשלמות, האותיות יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא אדם בדרך אצילות למעלה, ונקרא בדמות רבונו, ועליו נאמר "ורדו בדגת הים וגו'", וזהו שלטונו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשרפים והחיות ובכל החיילות והכחות שלמעלה ולמטה. ולכן כשאדם זוכה בנפש מצד של בת יחידה, נאמר בו "לא תצא קצאת העבדים".

(כה) תא חזי כמה עלות אינון סתימין³⁷⁵ דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירן וספירן מרכבה לגבייהו דאינון טמירין ממחשבתא דבני נשא ועליה(ו) אתמר (קהלת ה ז) כי גבוה מעל גבוה שומר וגו' נהורין מצוחצחין אלין על אלין

³⁶⁹ דבעיראן (שער מאמרי רשב"י). נעשה תחילת יצירתו ג"כ בבחי' הנה"י שהוא סוד בהמה (כללים ח"א לא ע"א).

³⁷⁰ צריך שתדע כי אין זה אלא בנשמה חדשה שעדין לא נתגלגלה כלל, ולכן היא הולכת ונוספת בסדר המדרגות, נפש ואח"כ רוח ואח"ך נשמה. ואינו תלוי בענין השנים רק בזכויות בלבד. אמנם מי שהוא מגולגל מבחינת נפש, אינו יכול ליקח עוד כל ימיו חלק הרוח, וכשימות אחר שישלים הנפש יחזור ויתגלגל לתקן הרוח. וכן הענין בנשמה ובדרוש הגלגולים הארכנו בזה וע"ש (שער מאמרי רשב"י וע"י זהר הרקיע). ע"י ח"ג רכז סע"ב. אפשר לזכות עד יחידה דאצילות, והוא ע"י זכות ומעשים טובים, וכמ"ש בספר הגלגולים (פרק ח) (דע"ה ח"ב קמה ע"א).

³⁷¹ פ' בריאה יצירה עשיה, כי אמה היינו אמא דמקנא בכורסייא, והיינו בינה דמלכות, שנטרדה. ועבד היינו ו"ק דמטטרוין ביצירה, שנטרד. ושפחה היינו סנדלפון דעשיה שנטרדה מלכות דמלכות בעשיה (זהר הרקיע).

³⁷² ע"י שכל העולמות ב"ע נמשך מציאותם רק דרך מחיצות ומסכים מהאור שלמעלה הנה הם במדרגה אחרת לגמרי ואינם נקראים מעתה בשם בנים אלא רק בשם עבדים (כללים ח"ב צד ע"ד).

³⁷³ ע"י בהגר"א בתיקו"ז מז ע"א: ואמר דבת יחידה כמ"ש (שיה"ש ו ח) ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי אחת היא לאמה כו', ומסטרנה נק' הנשמה יחידה, והוא דרגא דמשה, שלא זכה שום אדם אליה. והענין שאף שנר"ן היא דרגא דב"ע כידוע, וכמ"ש בפ' משפטים שם, כ"ז הוא לפי סדר הבריאה. אבל אחר החטא, ירדו ממדרגתם.

³⁷⁴ המילוי הוא יותר בשלימות (דע"ה ח"ב ד ע"ב), ע' מב"ש (שע"ב ח"ב פ"ט דף י רע"ד מדפוה"ח ובהגהת מהר"צ שם) כי הגם שהאמת הוא שהו"ה פשוט הוא העיקר, וכמ"ש ג"כ בשער לאה ורחל (ריש פרק ב) וכן הוא באו"א (פרק ה ופרק ז) כי הו"ה פשוט הוא בכתר והמילואים הם בחו"ב, והרי הוה הפשוט יותר גבוה, אך היא הנותנת כי הרי נודע הוא שכל מה שהוא יותר גבוה הוא יותר בהעלם ואינו מתגלה למטה. והרי נמצא שעיקר התועלת להתחתונים הוא מהמילוי דוקא, כי משום שהוא יותר תחתון הוא מתגלה ומאיר למטה (ביאורים ח"ב ע"ג) בהיות שניהם יחד השם והמלוי (והוא הבחי' ג'), אז השם בעצמו בפשוטו הוא יותר חשוב ומעולה מן מלוי שבו, כי הרי הוא לעולם עיקרו ושורשו, ומאחר שהם מאירים יחד, ר"ל שהוא עצמו מאיר במילואו, הרי הוה המילוי טפל אליו שהוא רק תולדתו (ביאורים ח"ב ע"ד).

³⁷⁵ מורכבים בספירות. ע"ח כתב שמדבר בספירות אדם קדמון, שהם למעלה מהאצילות (רח"ו). כאן מרמז לא"ק (ע"ח עג"י פרק ד). תיקונים תיקון ע' קנט ע"ב (לש"ו).

מאיר העין ח"א

ואלין דמקבלין אינון (ד)חשוכין מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו ועלת העלות לית נהורא קיימא קמיה דכל נהורין מתחשכין קמיה³⁷⁶

תרגום: בא וראה כמה עילות הם סתומים שהם מתלבשים והם מורכבים בספירות, והספירות מרכבה להם, שהם טמירים ממחשבת בני אדם, ועליהם נאמר "כי גבוה מעל גבוה שומר וגו'". אורות מצוחצחים אלה על אלה. ואלה שמקבלים הם חשוכים מאחרים שעליהם שמקבלים מהם. ועילת העלות אין אור עומד לפניו, שכל האורות חשוכים לפניו.

(כו) תא חזי כמה עלות סתימין דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירין וספירין מרכבה לגבייהו דאינון טמירין ממחשבות בני אדם ועלייהו אתמר כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם נהורין מצוחצחין אלין על אלין ואלין דמקבלין אינון כחשוכין מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו ועלת על כל העלות לית נהורא קיימא קמיה כל נהורין מצוחצחין מתחשכאן קמיה

תרגום: בא וראה, כמה שורשים סתומים שהם מתלבשים והם מורכבים בספירות וספירות מרכבה אליהם, שהם סתומים ממחשבות בני אדם ועליהם נאמר "כי גבוה מעל גבוה שומר וגבהים עליהם" אורות מצוחצחים אלה על אלה ואלה שמקבלים אותם כחשובים מאחרים שעליהם שמקבלים מהם ושור על כל השורשים אין אור עומדת לפני כל האורות מצוחצחים מתחשכים לפניו. { check the targum }

(כז) אמר רבי שמעון³⁷⁷ ארימת ידאי בצלותין לעילא דכד רעותא עלאה³⁷⁸ לעילא [לעילא] קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא וההוא רישא אפיק (מאן דאפיק דלא ידיע ונהיר מאן) [מאי דאפיק ולא ידיע ונהיר מאן] דנהיר כלא בסתימו רעו [דמחשבה] [במחשבה] עלאה למרדף אבתריה³⁷⁹ ולאנתהרא מניה³⁸⁰ חד פריסו אתפריס³⁸¹ ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה³⁸² מטי ולא מטי³⁸³ עד ההוא פריסא³⁸⁴ נהיר [מאי] (מאן) דנהיר וכדין איהו³⁸⁵ מחשבה עלאה³⁸⁶ נהיר [בנהירון] (בסתימו) סתים³⁸⁷ דלא ידיע וההוא מחשבה לא ידע³⁸⁸ כדין

³⁷⁶ כל האורות שהם מוחין דז"א וגם הארת ה"ק יורדים כולם ליסוד ז"א להשפיע למלכות (מ"מ).

³⁷⁷ עי' אריכות בעניין זה בכללים כלל טו ענף ח' בכל המאמר.

³⁷⁸ עי' אריכות בלש"ו הובא באות (כח).

³⁷⁹ דא"ק (רח"ו במ"מ).

³⁸⁰ כלומר שמו"ס כביכול רודף אחרי האוירא כדי לקבל ממנו הארה (כללים ח"א מח ע"ד). ועי' עוד כללים ח"ב ל ע"א.

³⁸¹ היינו פרסא שבתוך א"ק שמשך התחיל רדל"א (רח"ו במ"מ).

זהו המסך שבין אוירא למו"ס (כלומר הקד"א), וכל קבלת המו"ס היא אך ורק דרכו. ועי"ז נעשה המו"ס לבוצד"ק, ה"ה שורש הדינים, ומזה נעשה המו"ס שורש לעולם הנקודות וכל תולדותיהם, וכמו כן נהיה שורש לכל תיקון, שכל תיקון הוא הגבלת האור וצמצומו (כללים ח"א צד ע"ג). עי' לעיל טז ע"ב שבתיקון דמעשה בראשית לא היה מסך, והיה גילוי של האור הגנוז (כללים ח"ב מב ע"ג). וכאן הוא מקום הזיכוך תמידי של קד"א (ביאורים ח"ב עו ע"א).

³⁸² בהשפעה ומרוצת רדל"א (רח"ו במ"מ).

³⁸³ עי' לעיל טו ע"א יז ע"ב, וכן עי' כללים כלל טו ענף ח' אריכות בד"ז. וזהו ברצוא ושוב, שכן אינו מסתלק לגמרי (הקדו"ש סד ע"ג). עי' ע"ח שער אח"ף פרק ב'. וזה לשון של זיווג שאינו תדיר (דע"ה ח"ב קי ע"א). מכאן מתבאר שעל"ז שזיווג אוירא ומו"ס הוא תדירי אעפ"כ יש באיכות הזיווג הזה עליות וירידות (כללים ח"א מה ע"ב).

³⁸⁴ היינו פרסא דגבו רדל"א גופיה (רח"ו במ"מ).

³⁸⁵ "ס"א ההוא" נוסף במ"מ ויהל אור.

³⁸⁶ פי' עתיק (רח"ו במ"מ).

³⁸⁷ פי' בנוקביה דעתיק הנק' ג"כ דלא אתיידע הוא מאיר בנוק' בהארת יסוד ועטרת היסוד דא"ק שבו (רח"ו במ"מ).

³⁸⁸ פי' כי עתיק בעצמו אינו משיגו (רח"ו במ"מ).

מאיר העין ח"א

בטש³⁸⁹ האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע³⁹⁰ בנהירו דפרסא³⁹¹ דקיימא דנהיר ממה דלא ידיע³⁹² ולא אתיידע³⁹³ ולא אתגליא³⁹⁴ וכדין דא³⁹⁵ נהירו דמחשבה³⁹⁶ דלא אתיידע בטש בנהירו דפריסא³⁹⁷ ונהרין כחדא ואתעבידו תשע היכלין והיכלין לאו אינון נהורין ולא אינון רוחין³⁹⁸ ולא אינון נשמתיין ולא או [אית] (איהו) מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע נהורין³⁹⁹ דקיימי כלהו במחשבה⁴⁰⁰ דאיהו חד מנייהו בחושבנא⁴⁰¹ כלהו למרדף בתרייהו⁴⁰² בשעתא דקיימי⁴⁰³ במחשבה⁴⁰⁴ ולא מתדבקן ולא אתיידעו ואלין לא קיימי⁴⁰⁵ לא ברעותא ולא במחשבה עלאה (תפסין לה) ונ"א עלאין תפסין בהו ולא תפסין [נ"א עלאין] באלין קיימי כל רזי דמהימנותא וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה⁴⁰⁶ (דלתתא) [ולתתא]⁴⁰⁷ כולהו אקרון אין סוף⁴⁰⁸ עד הכא מטו נהורין⁴⁰⁹ ולא מטון ולא אתיידעו לאו הכא רעותא ולא מחשבה (כדין) [כד] נהיר מחשבה⁴¹⁰ ולא (ידיע ממאן דנהיר) [אתיידע ממאן נהיר] כדין אתלבש ואסתים גו בינה ונהיר ולמאן דנהיר⁴¹¹ ואעיל⁴¹² דא בדא⁴¹³ עד דאתכלילו כלהו כחדא וברזא דקרבנא⁴¹⁴ כד סליק כלא (ו)אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא כדין קיימי כלהו בסליקו ומחשבה אתעטר באין סוף⁴¹⁵ ההוא נהירו [דאתנהיר] (דנהיר) מניה מחשבה (עלאה דלא אתיידע בה כלל) אקרי [אין סוף] ומניה⁴¹⁶ אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר⁴¹⁷ ועל דא [כלא] קאים⁴¹⁸ זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי⁴¹⁹

389 הבטישה הוא בסוד זיווג נעלם (בהגר"א בספד"צ יג ע"א ד"ה וכבר), שזיווג נקרא בטישה כי ענין הזיווג הוא לזווג את ב' ההפכים כגון ז' ו' שהם יוצאים מחו"ג אש ומים כדי שיתמתקו (בהגר"א תז"ח יח ע"ב ד"ה כד אתפשט), בטישה אינה זיווג ממש אלא רק כעין זיווג (לש"ו ביאורים ח"ב פב ע"ג).

390 היינו א"א היוצא מהארת רדל"א (רח"ו במ"מ).

391 היינו חכמה סתימאה מקבלת מג' אורות (רח"ו במ"מ).

392 נגד א"ק (רח"ו במ"מ).

393 נגד רדל"א (רח"ו במ"מ).

394 נגד כתר עליון (רח"ו במ"מ).

395 "נ"א האי" נוסף בדפ"ו וכן הוא במ"מ.

396 אריך (רח"ו במ"מ).

397 מו"ס (רח"ו במ"מ).

398 תחילת וראשי' כל מה שהאציל הא"ס הם עשרה ספירות השרשיות ומקוריות אשר הם שרש ומקור וחיות אל כל האצילות כולו והם עשרה חלקי הכתר של האצילות ונקרא א"א ואלו העשר ספירות הם נרמזים כאן באומרו כד אתתקן אפיק תשעה נהורין דלהטין מיניה מתקונוי כו' והם הם אותם הנז' בפ' נח דס"ה ע"א ובפרשת פקודי דרכ"ז ע"א ודרס"ט ע"א וז"ל וכדין דא נהירו דמחשבה דלא אתיידע בטש בנהירו דפריסא ונהרין כחדא ואתעבידו תשעה היכלין והיכלין לאו אינון נהורין ולא אינון רוחין ולא אינון נשמתיין ולא אית מאן דקיימא בהו כו' (שער מאמרי רשב"י מח ע"א). ועי' שער מאמרי רשב"י דף נ ע"ג, ובע"ח הולדת אר"א זור"ן פרק ד', ושער מח פרק ג, שזה ט' ספירות דא"א לא כולל רדל"א.

399 היינו הט' מקוריות (רח"ו במ"מ).

400 מו"ס (רח"ו במ"מ).

401 המשלמת לעשרה (רח"ו במ"מ).

402 של היכלין הפנימיים (רח"ו במ"מ).

403 ההיכלין הפנימיים (רח"ו במ"מ).

404 מו"ס (רח"ו במ"מ).

405 אחר שאינם מושגים אמר שגם הם אינם משיגים לדעת (רח"ו במ"מ).

406 רדל"א (רח"ו במ"מ).

407 עי' ע"ח שער א' ענף ד' ושער ב' פרק ב' שגורס כדרך אמת, אמנם עי' שב"ח על הע"ח שם גורס "דלתתא". ועי' גר"א בתז"ח יח ע"ד שגורס "ולעילא".

408 היינו א"א שגם הוא נקרא א"ס (רח"ו במ"מ).

כאן מוכח כי ישנן בחי' שהן למעלה מ"ס דאצילות (ע"ח עגו"י פרק ד', וכן שער ב' פרק ב').

409 כי האצילות התחיל מאבא (רח"ו במ"מ).

410 אבא (רח"ו במ"מ).

411 ז"א (רח"ו במ"מ).

412 ועאל (יהל אור).

413 אבא באמא (רח"ו במ"מ).

414 עי' אריכות בעניין זה בכללים ח"א סג ע"א אות טו.

415 אבא מקבל מח"ס (רח"ו במ"מ).

416 דמיניה (יהל אור).

417 לע"ק ולחכמה סתימאה (רח"ו במ"מ).

418 הכלל קיים על מוחא סתימאה כי הוא מחיה את כולם (רח"ו במ"מ).

419 עי' אריכות ביהל אור ובתז"ח עט ע"א הובא ביהל אור.

מאיר העין ח"א

תרגום: אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שכשרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר סתום שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסיתום. רצון המחשבה העליונה לרדוף אחריו ולהיות מואר ממנו, מסך אחד נפרס, ומתוך אותו מסך ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסך, מאירה מה שמאירה. ואז (אותה) הוא מחשבה עליונה מאירה באור (בסיתום) סיתום שלא ידוע, ואותה מחשבה לא ידוע. ואז מכה אור המחשבה הזו שלא נודע באור של המסך שעומד, שמאיר ממה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה. ואז (זה) זה אור המחשבה שלא נודע מכה באור של המסך, ומאירים כאחד, ונעשים תשעה היכלות.

וההיכלות אינם אורות ולא רוחות ולא נשמות, ואין (הוא) מי שעומד בהם, הרצון של כל תשעה האורות שעומדים כולם במחשבה, שהוא אחד מהם בחשבון כולם לרדוף אחריהם בשעה שעומדים במחשבה ולא נדבקים ולא נודעים, ואלה לא עומדים לא ברצון ולא במחשבה, עליונה (עליונות), תופסים בה ולא תופסים, באלה עומדים כל סודות האמונה, וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה (שלמטה, ולמטה) כולם נקראים אין סוף. עד כאן מגיעים אורות ולא מגיעים ולא נודעים, אין כאן רצון ולא מחשבה. (אז) כאשר מאירה המחשבה ולא נודעת (ידוע) ממי שמאירה, אז מתלבשת ונסתמת לתוך הבינה, ומאירה למי שמאירה, ונכנסים זה בזה, עד שכולם נכללים כאחד. ובסוד הקרבן כשעולה, הכל נקשר זה בזה ומאיר זה בזה. אז עומדים כולם בעליה, והמחשבה מתעטרת עם אין סוף. אותו האור שמוארת ממנו המחשבה העליונה (שלא נודעת בה כלל) נקרא אין סוף, וממנו נמצא ועומד ומאיר למי שמאיר, ועל זה הכל עומד. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

(כח) להלן הרבה פירושים מגיליונות הלש"ו: אמר רבי שמעון ארימת ידאי בצלותין לעילא דכד רעותא עלאה - הוא הקו דא"ס [נגלגלתא דא"א (כללים ח"א כו ע"ב)], לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע - הוא בחי' רדל"א שבא"ק, ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא - הוא רישא תניינא אין שבא"ק, וההוא רישא אפיק מאי דאפיק - שהוציא את הרישא תליתאה מ"ס שבא"ק הכלולה מד' שמות עסמ"ב, ולא ידיע ונהיר מאי דנהיר כלא בסתימו רעו דמחשבה עלאה - הוא הע"ב דהמ"ס אשר הוא למעלה מהאזניים, למרדף אבתריה ולאנתהרא מניה - מהרישא תניינא שהוא אוריא דלא אתפס, חד פריסו אתפריס ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא - הוא קד"א והוא אשר נתפס בשם הע"ב הכללי שבקרקפתא כי ע"י הקרום אתפס מעתה להקרא בשם, נהיר מאי דנהיר - שדרך הקרום נהיר האוריא, וכדין (ס"א ההוא) איהו מחשבה עלאה - רישא תליתאה, נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידיע וההוא מחשבה לא ידע - כי מקבלת אור האוריא רק דרך הקרום, כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע - הע"ב דהמ"ס, בנהירו דפרסא דקיימא - שהוא עומד תמיד להפסיק בין האוריא להמ"ס והבטישא הוא מהע"ב דהמ"ס עם הנהירו דקד"א, דנהיר ממה דלא ידיע - מהקו דא"ס, ולא אתידע - מרדל"א שבא"ק, ולא אתגליא - שאותו האוריא עצמו לא אתגליא כלל שהרי נקרא אוריא דלא אתפס, וכדין (נ"א האי) דא נהירו דמחשבה דלא אתידע - הוא הע"ב דהמ"ס, בטש בנהירו דפריסא ונהירין כחדא - שמבטישת הע"ב דהמ"ס עם הנהירו דקד"א יצאו משניהם אור אחד שהוא הס"ג הכללי והוא הבינה דהמ"ס ומקומה הוא בבחי' האזניים, ואתעבירו תשע היכלין - הוא הט"ס דעולם העקודים כי הכתר נשאר למעלה כנודע, והיכלין לאו אינון נהורין ולא אינון רוחין ולא אינון נשמתין ולא אית (איהו) מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו במחשבה דאיהו חד מנייהו בחושבנא - כי הכתר אשר נשאר למעלה נחשב ג"כ מכלל העקודים כי בעקודים נחשב השורש עם הענפים לחד, כלהו למרדף בתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא אתידעו ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא במחשבה עלאה (נ"א עלאין) תפסין בה ולא תפסין באלין קיימי כל רזי דמהימנותא וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה (דלתתא ד"א ולתתא) - ר"ל על כל הט"ס דעולם העקודים שהם נמשכו מהמ"ס דא"ק ויוצאים מהאח"ף שבו וזהו שאמר ולתתא כי הם נמשכים ויוצאים מהמ"ס ומתפשטים לתתא שהוא עד הטבור ומשום שהם מהמ"ס דא"ק וגם הם עומדים כולם למעלה מהפרסא ולכן נקראו כולם א"ס.

(כט) ואף על גב דכלהו קיימי בנהירו דמחשבה⁴²⁰ דלא אתידע וכדין דא⁴²¹ נהירו דמחשבה⁴²² דלא אתידע בטש בנהירו דפריסא ונהירין כחדא ואתעבירו תשע היכלין⁴²³:

⁴²⁰ המאמר אשר אנו רוצים לבאר אותו עתה ע"פ סדר האורות דעקודים הנה הוא המאמר הנורא אשר בפ' נח (סה ע"א) ונשנה המאמר הזה ג"כ בפ' פקודי (רסח ע"ב) וקצת ממנו הוא שם עוד (רכו ע"א). והגר"א זללה"ה בביאורו לתיקוני ז"ח (דף יח ע"ג וע"ד) מפרש אותו על הג' רישין דא"א וגילויים בהט' ספירן דא"א ע"ש. וע' עוד בספר מקדש מלך פ' נח מ"ש שם מדברי מהרח"ו ז"ל בזה, וכן בספר שעת רצון שהוא ביאור על הזוהר ותיקונים מהר' הקדוש בעל יפה שעה ז"ל, מפרש את אותו המאמר על סדר השתלשלות האצילות מא"ק ע"ש. אמנם אנחנו נפרש אותו על סדר השתלשלות עולם העקודים בהתפשטות הא' והב' וכיד ה' הטובה עלינו כי כמה פנים לתורה (כללים ח"א ס ע"ד עיי"ש עוד).

⁴²¹ האי (דפ"ו).

⁴²² עי' ח"א סה ע"א ודברי הגר"א שם.

⁴²³ ידוע כי האוריא ומ"ס הן ראשית זר"ג, והן מ"ד ומ"ן הראשונים שמעלין, והן ראשית הכל, ובמחשבה אתברירו המלכים, שהוא במ"ס, והוא כורסי"י דשביבין. והנה כל מ"נ הוא ברדיפו דרדיף לגבי עלאה מניה, ולפי שהוא שורש המלכים של ב"ן, לכן כל הענפים נמשכין אחר השורש. ולפי שמ"ס היא מהמלכים, ונמשך למעלה, נמשך הכל אחריה. ואוריא שרשו מלמעלה, מרדל"א, שהוא א"ס, נהיר במ"ס, ונמשך האור מלמעלה, כמו שהוא מאיר בתחתון, כן כל העליונים למעלה. וז"ש רשב"י (רסח

מאיר העין ח"א

והיכלין (להיכלין) לאו אינון נהורין⁴²⁴ לאו⁴²⁵ אינון רוחין ולא אינון נשמתין ולא אית מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע⁴²⁶ נהורין דקיימי כלהו במחשבה דאיהי חד מנייהו בחושבנא דכלהו למרדף אבתרייהו בשעתא דקיימי⁴²⁷ במחשבה ולא מתדבקן ולא אתידיעו אלין לא קיימי לא ברעותא⁴²⁸ ולא במחשבה עלאה⁴²⁹ תפסין בה ולא תפסין⁴³⁰ באלין קיימין כל רזי מהימנותא⁴³¹ וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ודלתתא⁴³² (ולתתא) כלהו אקרונ אין סוף⁴³³ עד הכא⁴³⁴ מטון נהורין ולא מטון ולא אתידיעו⁴³⁵ לאו הכא מחשבה ולא רעותא :

ע"ב) "ארימית כו' לעילא לעילא דכד כו' והוא רעותא" כו'. וכ"ה כל מ"נ שבאיש ואשה ג"כ, שהאיש ממשיך מ"ד מאורא שלו, לכן הוא לבן, והטעם לפי שמחשבתו באשה למטה ממדרגתו. והאשה ממשיך מ"נ ממוחא, לכן הוא אדום, כורסייה דשביבין, ששם הוא אש, והטעם כנ"ל, שמחשבתה באיש שהוא למעלה ממנה. וזהו והתקדשתם, שלעולם יפנה מחשבתו למעלה בקדושה, וע"י כך ממשיך מ"נ, ומשפיעין לו מ"ד מלמעלה, נשמה קדושה. וז"ס (זכריה א) שובו אלי ואשובה אליכם, שצריך התעוררות מלמטה תחלה. וז"ש (תהלים ל"ו) אדם ובהמה תושיע ה'. והוא סוד הקרבן, שבהמה הוא ב"ן, והיא עולה באש, שאש הוא המעלה, בסוד כורסי' דשביבין. וכן עולה כל נוק' ונוק' למעלה עד א"ס. והוא מ"ס שעולה עד ההוא פריסו. וז"ש רשב"י בענין הקרבן דסליק עד א"ס. ואמר "ההוא (מאמר) [אורא]" כו'. וז"ס עון קרי שמוריד שם מ"ה ח"ו מ"ד, והוא חורבן גדול. וכן לימוד קבלה למי שאינו ראוי. כי כל משפיע הוא מ"ד. ולהגון הוא מצוה גדולה עד מאד. וכן למסור ד"ת לכותי. וכן כל משפיע יראה למקבל טוב. והמשכה ראשונה היה במ"ס, ואח"כ כשנאצלו אר"א ה"ה קרובין לביור המלכים, לכן המשיכו אר"א ועלו במחשבתם למ"ס. וז"ס כל העליות, שהוא עליות הנשמה במחשבתה, והוא סוד כל העליה. וממשיך המ"ס את אר"א אליה, וזהו מ"נ שלה. כמו מקודם שבמ"נ הראשונים העלו מבחר הברורין שהן אר"א, והשאר של זר"נ, וכ"ש שלמטה אינון ראויין אליה. וכ"ה אר"א, מ"נ שלה כשעולין אליה, והיא ממשיך אותן אליה. אבל א"י להמשיך אותן עד שמעלין את עצמן מקודם אליה, ובעלייתן אליה המשיכו הן מ"נ מבחר הברורין שנשאר, והן זר"נ. וע"י המ"נ ירדו מאורא מ"ד אל מ"ס, וממ"ס אל אר"א, וע"י נתבררו זר"נ במ"ה וב"ן, כי כל בירור הוא תחיה, שיורד מ"ה אל ב"ן, ואז נעשו זר"נ. ואח"כ המשיכו זר"נ עצמן אל אר"א, והכל כנ"ל, עד שנתברר הבריאה. וכן עד העשיה, עד שנוולד האדם באחרונה. ועתה תולה באדם שהוא אחרון להמשיך מחשבתו למעלה, וע"י יעלו מ"נ אליו, והוא יהיה מ"נ למלכות העשיה, וכן ממדרגה למדרגה עד א"ס. ולפי נשמתו ומחשבתו הטובה כך הן הברורין. ד"מ אם נשמתו ממלכות דבריה וכן כונתו לשם מעלה מבחר הברורין שראויין אל מלכות דבריה, ויורד ג"כ מ"ד ג"כ בזה הערך. ואף שכל הברורין שוין בעלייתן, וכן המ"ד בירידתן, שהן הכל ממדרגה למדרגה, מ"מ הברורין הן עצמן לפי מדרגת נשמתו ומחשבתו. ותדע שכל העליות הכל במוח של כל העולמות, כמו המחשבה של האדם. וכל הירידות הכל באורא. והלימוד לאחרים גדול המעלה מאד, שלימודו הוא מ"ד, לפי שמשים מחשבתו במי שלמטה ממדרגתו, והתלמיד מעלה מ"נ. אבל כשלומד מעצמו הוא נקבה לבד, מקבל מהספר ולא מאדם, והוא כמו הגשמים שאינן באין מלמעלה, שנדמין לספחים. וזהו מעלת החבורה. וז"ש הרבה קבלתי כו' ומתלמיד כו' (תענית ז ע"א). שאז הוא מקבל מאורא כו' (יהל אור).

⁴²⁴ נתבאר בביאור אדרת האזינו [מח ע"א] במאמר כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מיניה מתקונוי כו' וע"ש היטב (שער מאמרי רשב"י). ז"ל: ואלה שמותם כתר חכמה בינה גדולה גבורה ת"ת נצח הוד יסוד הרי הם תשעה ספירות הנז' כאן. ועוד יש בחינה עליונה מכולן. והיא הנקראת רישא עלאה דלא אתידע כלל כנז' לקמן והיא רישא הראשונה שבחינת רישין הנז' לקמן דאתגלפן דא לגו מן דא כו' והרי עמה נשלמו לעשר ספירות שהם השרשיות ומקוריות והם חיות לכל העולמות ולכל האצילות כולו ואם כן צריך שתדע כי התרין רישין תתאין מאלו התלת רישין הנז' הנה הם סוד כתר וחכמה הנז' באלו התשעה ספירות והראש העליונה על שתיהן שהיא הנקראת רישא עלאה דלא אתידע היא למעלה מן התשעה ספי' הנז' ועמה נשלמין לעשר ספירות גמורות והנה בחינת המלכות לא נזכרה ולא נתגלית באלו התשעה ספי' השרשיות אמנם אח"ך נגלית המלכות מסוד האי רישא עלאה דלא אתידע העומדת למעלה מן התשעה ספירות שרשיות הנז'. ובזה תבין מעלת וגדולת המלכות כי היא עטרה בראש צדיק היתה לראש פינה אשר לעתיד תהיה גדולה מן השמש והבן זה.

⁴²⁵ ולא (דפ"ו).

⁴²⁶ כי סוד רצון המחשב"ה הנ"ל הוא סוד עולם הנ"ל בסוד עלמא עלאה, וכו' וזה הרצון הוא כלל המחשבה, ונהירו דמחשבה שהוא אור המחשבה (הגרמ"מ).

⁴²⁷ בסוד מחשבה, שהוא שורש היחוד, א"א להשיג ולהתדבק כלל וכלל כי לא איתידע (הגרמ"מ).

⁴²⁸ בסוד הרצון, ואפילו אותם שהיו בסוד הרצון דהיינו משה יוסף דוד אעפ"כ לא השיגו (הגרמ"מ).

⁴²⁹ אותן שנתדבקו בסוד מחשב"ה עלאה שהן סוד והמשכיל"ם גי' מחשב"ה עלאה, והן רשב"י וחבריו [עי' ריש הקדמת ת"י ז] ג"כ, לא השיגו זה (הגרמ"מ).

⁴³⁰ כי כמו שהאור הוא מטי ולא מטי, כן המשיגין תפסין ולא תפסין (הגרמ"מ).

⁴³¹ בזה תלוי כל סוד אמונה (הגרמ"מ).

⁴³² נמחק בגרמ"מ, וגורס את המוסגר.

⁴³³ דהיינו אותן האורות הגנוזים בסוד מחשב"ה עלאה גי' אית"ן, שער הנון, שמזה יזהירו והמשכיל"ם כזוהר הרקיע [עי' דניאל יב], זה האור המאיר להם נקרא אצלינו סוד א"י"ן סוף גי' אר"ר הכללי (הגרמ"מ).

⁴³⁴ כלומר זהו פירוש למה נקרא אין סוף, כי אין הוא סוד עתיקא, סוד הנעלם, והסוף ג"כ נכלל בסוד אין, ועד הכא יכול שכל אנושי להשיג ולא יותר, מפני שעד הכא מטין נהורין ולא מטין, בבחינת מטי ולא מטי (הגרמ"מ).

⁴³⁵ לכן אין רשות לדבר יותר מזה הרקיע (הגרמ"מ).

מאיר העין ח"א

כד נהיר מחשבה ולא אתידע ממה⁴³⁶ נהיר כדין אתלבש ואסתים גו בינה ונהיר⁴³⁷ למה דנהיר⁴³⁸ ואעיל⁴³⁹ דא בדא⁴⁴⁰ עד דאתכלילו כלהו כחדא והא אוקמוה וברזא דקרנא כד סליק כלא (ו)אתקשר⁴⁴¹ דא בדא ונהיר דא בדא כדין קיימין כלהו בסליק⁴⁴² ומחשבה אתעטר באין סוף ההוא נהירו⁴⁴³ דנהיר מיניה מחשבה עלאה אקרי אין סוף וע"כ: כיון דאנהיר ואתפשטו מניה חילין ההיא מחשבה אסתים ואגניז ולא ידיע ומתמן אתפשט פשיטותא לכל סטרין ואתפשט מניה חד פשיטו דאיהו רזא דעלמא עלאה:

תרגום: ואף על גב שכלם עומדים באור המחשבה שלא נודע, ואז אור המחשבה הזה שלא נודע מכה באור של המסך, ומאירים כאחד ונעשים תשע היכלות.

וההיכלות אינם מאירים, ואינם רוחות, ואינם נשמות, ואין מי שיעמוד בהם. רצון כל תשעת המאורות שכולם עומדים במחשבה, שהיא אחת מהן בחשבון, שכולם לרדוף אחריהם בשעה שעומדים במחשבה. ולא נדבקים ולא נודעים, אלה לא עומדים לא ברצון ולא במחשבה עליונה. תופסים בה ולא תופסים. באלה עומדים כל סודות האמונה וכל אותם מאורות מסוד המחשבה העליונה, שלמטה כולם נקראים אין סוף. עד כאן מגיעים המאורות ולא מגיעים ולא נודעים. אין כאן מחשבה ולא רצון.

כשמאירה המחשבה ולא נודע ממה מאירה, אזי מתלבשת ונסתרת בתוך הבינה, ומאירה (מי) למה שמאירה, ונכנסים זה בזה, עד שכולם נכללים כאחד, והרי פרשוה. ובסוד הקרבן, כשהכל עולה, נקשר זה בזה ומאיר זה בזה, אז עומדים כולם בעליה, והמחשבה מתעטרת באין סוף, אותו האור שמאירה ממנו המחשבה העליונה נקרא אין סוף. כיון שמאיר ומתפשטים ממנו חיילות, אותה מחשבה נגזרת ונסתרת ולא ידועה, ומשם מתפשטת התפשטות לכל הצדדים, ומתפשטת ממנו התפשטות אחת, שהיא סוד העולם העליון.

(ל) אמר⁴⁴⁴ רבי שמעון ארימית ידי בצלותין⁴⁴⁵ לעילא דכד רעותא עלאה לעילא לעילא⁴⁴⁶ קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס [לעלמין] רישא דסתים יתיר לעילא וההוא רישא אפיק מה דאפיק ולא ידיע ונהיר מה דנהיר כלא בסתימו:

רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מניה חד פריסו אתפרס⁴⁴⁷ ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההיא פריסא נהיר מה דנהיר וכדין [ההוא] (איהי) מחשבה ועלאה נהיר בנהירו סתים דלא ידיע [וההוא] (והאי) מחשבה לא ידע:

⁴³⁶ ממאן (דפ"ו).

⁴³⁷ (ס"א מאן) (נוסף בדפ"ו).

⁴³⁸ לפי השגתו ולפי ערכו (הגרמ"מ).

⁴³⁹ ועאיל (דפ"ו).

⁴⁴⁰ ונעשה הכל א' (הגרמ"מ).

⁴⁴¹ שעומדים כולם ביחודם למעלה עד א"ס, והוא נהיר בכולם, ועי' לעיל רכד ע"א (דע"ה ח"ב קנו ע"ב), נעשה ע"י כל קרבן תוספות אור וקדושה למעלה למעלה, ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא עי"ז הרבה מאד, וכמ"ש פ' צו (דף כז ע"ב) ובפ' פנחס (רכד סע"א ברע"מ) ופ' פקודי (רלז ע"א ושם רלט ע"א), ע' במקומות הנז' שמבואר שם כי ע"י הקרבנות מתכפייא הסטרא אחרא ואתבר חילה ותוקפה, ואשא דמדבחה מבערא רוח מסאבא, וזינין בישין מעלמא וסלקא רוח קודשא ואתעטרא לעילא ונהיר דא בדא (דע"ה ח"ב קנו ע"ד).

⁴⁴² כלומר קיימו ועומדין במעלה העליה שנתעלו (הגרמ"מ).

⁴⁴³ כלומר שלא תאמר זהו עצם הא"ס, אלא זהו האור המאיר במחשבה עלאה (הגרמ"מ).

⁴⁴⁴ עי' כל זה בח"א סה ע"א.

⁴⁴⁵ המקדש מלך { } ושעת רצון מפרשים את זה על סדר השתלשלות האצילות מא"ק, ועי' כללים ח"א ס ע"ד כל ענף ח' שמפרשו על על סדר השתלשלות עולם העקודים בהתפשטות הא' והב'.

⁴⁴⁶ הוא מלכות עקודים אחר התנוצצות ז"ת דילה נעשה רדל"א ואמר על כל ע"ס העקודים לעילא לעילא וירמוז ג"כ על אורות א"ס והכל רעותא (יהל אור). (הערה על היהל אור), הנאצלים, הנה אין השגה לכל א' עתה ג"כ למעלה ממדרגתו, כי הזרין אינם משיגים למעלה מחצי ת"ת דאימא, כמ"ש בפע"ח (שער הסוכות פרק ד), ואו"א אינם משיגים את א"א כמ"ש הגר"א בספד"צ (פ"א ד ע"ד בד"ה ולא אתחזי), וכן א"א אינו משיג את רדל"א כמ"ש בשער המלכים פרק ח ובשער א"א פרק ב, וכן רדל"א אינו משיג בהעקודים ע' בהגר"א בספר יהל אור (פ' פקודי ט"ז סע"ד) (כללים ח"א א ע"ד), המלכות דאור הפה, הנה היא מתפשט ומשתתף בהאצילות ג"כ, וכמ"ש הגר"א ביהל אור (סוף פקודי דף טז סע"ד) כי המלכות דעקודים אחר התנוצצות ז"ת דילה נעשה רדל"א דאצילות. ועכ"פ הוא כי גם אורות הפה הם נבחנים בבחי' שני פרצופים כלליים, אחד פנימי ואחד חיצוני, והם זה למטה מזה, כי הפנימי הוא מבפנים להפה ולמעלה עד החוטם, והחיצוני הוא מהפה ולמטה עד הטבור, והנה מתלבש הפנימי בהחיצוני ע"ד הנ"ל, כי בהכח"ב דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהס"ג שבו ולמטה ובהחג"ת דהחיצוני מהמ"ה שבו ולמטה. אמנם הוא ג"כ מהס"ג דהמ"ה ובהנה"י דהחיצוני מהב"ן שלו ולמטה ומהס"ג דהב"ן כנז' (כללים ח"א נב ע"ד) האור דעקודים הוא בחי' נשמה לנשמה להנקודות (ביאורים ח"ב צג ע"ב).

⁴⁴⁷ הוא הקד"א המפסיק בין אורא להמ"ס, ואינו מקבל המ"ס ממנו אלא רק בדרך מטי ולא מטי רצוא ושוב. והנה נעשה עי"ז המ"ס לבוצד"ק שורש כל הדינין, כי בו גנוז גבורה דרדל"א כנודע⁴⁴⁷. וכ"ז הנה הוא מצד הצמצום אשר בהמ"ס, ומצד זה הנה הוא מה שאמרנו כי נעשה המ"ס לשורש לעולם הנקודות ולכל תולדותיהם, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני (כללים ח"א צד ע"ג).

מאיר העין ח"א

כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו⁴⁴⁸ דפרישא דקיימא⁴⁴⁹ דנהיר ממה דלא ידיע ולא אתידע ולא אתגליא וכדין⁴⁵⁰ דא נהירו דמחשבה דלא אתידע⁴⁵¹ בטש בנהירו דפריסא ונהרין כחדא⁴⁵² :
ואתעבידו (דאתעבידו) תשעה היכלין ויהיכלין (דהיכלין) לאו אינון ונהורין⁴⁵³ ולא אינון [נקודין ולא אינון] רוחין לאו⁴⁵⁴ אינון נשמתיין⁴⁵⁵ ולאאו אית(י) מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע נהורין קיימי כלהו במחשבה דאיהי⁴⁵⁶ חד מנייהו בחשבנא כלהו למרדף אבתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא אתידעו אלין לאו⁴⁵⁷ קיימי לאו ברעותא ולא במחשבה עלאה תפסין בה ולא תפסין באלין קיימין כל רזין דמהימנותא וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולתתא⁴⁵⁸ כלהו אקרון אין סוף עד הכא מטון נהורין ולא מטון ולא⁴⁵⁹ אתידעו לאו הכא רעותא ולא מחשבה :
כד נהיר מחשבה ולא [אתידע ממאן ודנהיר כדין אתלבש] (ידע) ואסתים גו בינה ונהיר (ל)מאן דנהיר ואעיל דא בדא עד דאתכלילו כלהו כחדא וברזא דקרבנא כד סליק כלא (ו)אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא כדין קיימי כלהו ובסליקו ומחשבה אתעטר באין סוף ההוא נהירו דנהיר מניה מחשבה עלאה⁴⁶⁰ דלא ידע איהי בה כלל [נ"א כלא] אקרי אין וסוף דמניה⁴⁶¹ אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר ועל דא כלא קאים זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי :
תרגום : אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שכשהרצון העליון למעלה למעלה, עומד אותו רצון שלא נודע ולא נתפס לעולמים, הראש הנסתר יותר למעלה, ואותו ראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע. ומאיר מה שמאיר, הכל בסתר.

⁴⁴⁸ (נ"א דפרסא) (נוסף בדפ"ו).

⁴⁴⁹ והנה פירש ענין בטישה זו שני פעמים האחת אמר "כדין בטש האי נהירו דמחשבה וכו' בנהירו דפריסא דקיימא" היינו בחינת העלמם בתוכיותם להתפשט (אור יקר).

⁴⁵⁰ (נ"א האי) (נוסף בדפ"ו).

⁴⁵¹ היא חכמה שבכתר (אור יקר).

⁴⁵² לא אמר עתה דקיימא נהיר דהיינו בחינת התפשטותם למטה, ולכך צריך בטישא אחר בטישא האחת בטישא באור בהיותו עומד בעצמו והשנית בטישא באור אחר התפשטו והיינו "נהרין כחדא" אור החכמה הנעלמת ואור הפרסא (אור יקר).

⁴⁵³ הענין כי עד עתה לא היו מאורות הספירות לא ברעותא ולא בפרסא ולא במחשבה שהם בחינות והם ארבעה עניינים הנז' דהיינו רעותא כתר ואין סוף מתלבש בו, ופרסא בחינה אחרונה לכתר שבה מתאחזת המחשבה, והמחשבה היא חכמה ממש, ובכולם הספירות אין בהם מספר וחשבון עם היות שיש כמה תיקונים באריך אנפין כולם שוים לטובה להקשר במאציל ולפניו אין מתעלה על חבירו להכלל מספר ספירות, אמנם בהיות בחינה זו "אתעבידו תשע" דהיינו שהן מתפשטין זה מזה וזה מזה עד שהם במספר בחשבון תשעה והיינו אומרו "אתעבידו" ולא אמר אפיקו וכיוצא, מפני שהם עד כאן כל בחינות הנזכרות אין האור במספר עילה ועלול ועתה "אתעבידו תשע" דהיינו שהם נחלקים לעילה ועלול ויתעלה העילה על העלול ולכך הם "תשע היכלין להיכלין", הענין כי היכל אינו אלא דבר הנעשה לקבל דבר הנכנס בו, כי אין יצדק מלת היכל אם לא שיהיה שם מלך בהיכלו, בענין שהמאורות עתה הם היכלין בחכמה ואורה, וכן אור הפרסא יתפשט בתוכו ויהיה התחתון היכל לעליון בענין שהם תשע "היכלין" מהמחשבה "להיכלין" שהם תשע מהפרסא דהיינו הכתר כדפירשנו, ואור הכתר מתלבש בהיכלות אלו וההיכלות בית קיבול לאור הכתר שאור אין סוף מאיר בתוכו והיינו התלבש האורות באורות, ועד כאן נכללו שלש רישין שפירשנו לעיל שהם להנהגה (אור יקר).

⁴⁵⁴ ולא (דפ"ו).

⁴⁵⁵ ואלו הם לבושי' לההוא רישא עלאה דלא אתידע הנק' עתיק יומין אשר בהתחברו עם אלו הט' ספי' דא"א הם י"ס שהם השרשי' והמקו' אל כל האצו' כולו ולמטה בענין ז"א נבאר בע"ה למה אין ספי' מלכות בא"א ואיך יצאו ממנו שאר הפרצו' של אר"א כו' ואיך נאצלו ממנו בלתי יהיה בו בחי' מלכות והנה א"א זה שהוא סוד אלו הט' ספי' שרשיות ומקוריות הנה הוא מתפשט בכל האצו' כולו ומתלבש בכל הפרצו' אשר שם ומסתיים התפשטו' עד נוק' דז"א דאצו' כמו שנבאר בע"ה ותחי' נבאר סדר התלבשו' בכל אלו הפרצו' ואח"ך איך האצילים מבלי שיהיה בו בחי' מלכות נקבה. ולכן נבאר דרך קצרה כללות כל אצו' הנה עתיק יומין נקרא חד רישא עלאה דלא אתידע אבל הוא י"ס שלמות והג' ספירות ראשו' שלו נשארים בסוד אור המקיף ע"ג מוחין פנימיים דא"א והדעת שלו בסוד אוריא דגלגלתא דא"א בסוד נשמ' פנימית דא"א וז' תחתונות דעתיק יומין נתלבשו בסוד אור פנימי דא"א באופן זה חג"ת ונה"י דעתיק בתוך כח"ב חג"ת דא"א וג' פרקין תתאין דנה"י דעתיק בלבד הם נתלבשו בתוך נה"י דא"א ונעשו בחינת רוח לא"א ומלכות דעתיק במלכות דא"א בסוד נפש דא"א אח"ך א"א ב' ראשו' שלו דברישא ידיה שהם כתר וחכמה שבו הם נשארים מגולו' בלי התלב' ועמדו בסוד אור מקי' אל המוחין פנימיים דא"א כתר לאבא וחכמה לאימא ובינה דא"א שהיא הגרון שלו נתלבש בב' גלגלו' שהם ב' הכתרים דא"א חצו הימיני באבא וחצו השמאלי באימא וח"ג דא"א נעשו ב' מוחין פנימיים דחכמה ובינה דאבא וחכמה ובינה דאימ' חסד לאבא וגבו' לאימ' ודעת דאריך ממנו נעשו ב' דעו' באר"א ומחצי העליון שבת"ת דאריך שהיא עד הטיבור דלבא דאריך נעשו ב' גופות אר"א שהוא הז' תחתו' שבכל א' מב' מחס' שבהם ועד המלכות שבהם. נשאר עתה מטיבו' דלבא דא"א ולמטה וזה ענינו כי מן מחצית תחתון דת"ת דא"א נעשה גלגל' דז"א שהוא כתר שבו ונמצאו חו"ג וחצי העליון דת"ת דא"א המלוכשי' בתוך אר"א כנז' עומדין בסוד אור מקיף ע"ג מוחין פנימיים דז"א ומנה"י דא"א נעשו מוחין פנימיים לז"א. ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל כי נה"י דא"א נעשו מוחין מקיפים אל מוחין פנימיים דז"א אבל נה"י דא"א נעשו ג' מוחין פנימיים דז"א ומן היסוד דא"א נתפשט כל גופא דז"א שהם שבעה תחתו' שבו ומן המלכות דא"א נתפשטה נוקבא דז"א ומן נה"י דז"א נעשו שלשה מוחין פנימיים דנוקבא דז"א (שער מאמרי רשב"י נ ע"ג).

⁴⁵⁶ דאיהו (דפ"ו).

⁴⁵⁷ ואלין לא (דפ"ו).

⁴⁵⁸ כן הוא הגי' בע"ח שער א' ענף ד', ועי' גר"א (תז"ח יח ע"ד) שגורס "ולעילא".

⁴⁵⁹ ולא (דפ"ו).

⁴⁶⁰ (נ"א דלא אתידע בה כלל) (נוסף בדפ"ו).

⁴⁶¹ (נ"א ומניה) (נוסף בדפ"ו).

מאיר העין ח"א

רצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו ולהיות נאור ממנו. מסך אחד נפרס, ומתוך אותו מסך ברדיפת אותה המחשבה העליונה, מגיע ולא מגיע, עד לאותו מסך מאיר מה שמאיר. ואז אותה מחשבה עליונה מאירה באור נסתר שלא ידוע, והמחשבה הזו לא יודעת.

אז מכה אור המחשבה הזו שלא נודע בהארת (המסך) הפרישה הפריסה שעומד שמאיר ממה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה. ואז הארת המחשבה הזו שלא נודעת מכה בהארת המסך, ומאירים כאחד.

ונעשים תשעה היכלות, וההיכלות אינם אורות, ואינם רוחות, ואינם נשמות, ואין מי שיעמוד בהם. רצונם של כל תשעה האורות, כולם עומדים במחשבה, שהיא אחת מהן בחשבון, כולם לרדף אחריהם. בשעה שעומדים במחשבה, ולא משגים ולא נודעים, ואלו לא עומדים, לא ברצון ולא במחשבה עליונה, תופסים בה ולא תופסים בה. באלו עומדים כל סודות האמונה, וכל אותם אורות מסוד המחשבה העליונה ומטה, כולם נקראים אין סוף. עד כא מגיעים האורות ולא מגיעים, ולא נודעים כאן לא רצון ולא מחשבה.

כשמאירה המחשבה ולא נודע ממה מאירה, אז מתלבשת ונסתרת בתוך הבינה, ומאיר מי שמאיר, ונכנסים זה בזה, עד שכלם נכללים כאחד. ובסוד הקרבן כשהוא עולה, הכל נקשר זה בזה ומאיר זה בזה. אזי כולם עומדים בעליה, והמחשבה מתעטרת באין סוף. אותו האור שמאירה ממנו המחשבה העליונה (שאינו יודע בה כלל), נקרא אין סוף, שממנו (וממנו) נמצאת ועומדת ומאירה למי שמאירה, ועל זה הכל עומד. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

מאיר העין ח"א

(לא) עי' תיקון קלב ע"ב: אמר ליה הא ודאי אתגליא לי מה דלא ידענא עד השתא ולא עתיד לאתגליא עד יומין דייתי מלכא משיחא אמר ליה אי הכי אשתמודע דאית אדם קדמון לכל קדומים ואית אדם אחרא אמר ליה ברי הכי הוא ודאי אדם דברא ליה עלת העלות בדיוקנא דיליה סתים וגניז האי גרם דאסתלק עלת העלות אדם תניינא האב במחשבה ואדם תליתאה האב במעשה דתלת אדם אינון אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה דלאו כל חובין שוין

תרגום: אמר לו הרי ודאי התגלה לי מה שלא ידעתי עד עכשו ולא עתיד להתגלות עד הימים שיבא מלך המשיח אמר לו אם כך נודע שיש אדם קדמון לכל קדומים ויש אדם אחר אמר לו בני כך הוא ודאי האדם שברא אותו עלת העלות בדמותו סתום וגנוז זה גרם שהסתלק עלת העלות אדם השני חטא במחשבה ואדם שלישי חטא במעשה ששלשה אדם הם אדם של בריאה אדם של יצירה ואדם של עשיה שאין כל החטאים שוים

כהגר"א: דאית אדם קדמון - ר"ל, כתר נקרא קדמון לכל הקדומים ועד עתה לא ידע שג"כ שם נקרא אדם אבל השתא שאמר דשם נק' ג"כ אלף דאלף דאהי"ה הוא כתר דאימא וכן א' דאדני כתר דמלכות ועתה גילה לו דגם שם אלף ונק' אדם ג"כ { קלג ע"ב } דדרגי' דאדם עד שם הגיע דלכן פגם שם כנ"ל והוא אדם דבריאה דבה האב בנעמה דיליה דהוא מן בריאה ואדם דיצירה תאב במחשבה חכמה ואדם דעשי' במעשה וע"ל קי"ד ב':

(לב) עי' תיקון קלח ע"א: א' אמון מופלא רקים וצייר ציורא בהיכלא דאדם קדמאה דכל קדומים דאית אדם ואית אדם אית אדם דלית ספירה דלא אתקריאת אדם אבל אדם קדמאה עלאה דכלהו כתר עליון סתים ושמיר סתים דכל סתימין עלת העלות קדמון לכל קדומים בגין האי אדם קדמון אתמר בעלת העלות⁴⁶² ואהיה אצלו אמון ולהוא קדמון אמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו אנת יהיב כל ציורין וכל דיוקנין וכל תקונין סתימין וכל אברין דכל מינין ואנת (נ"א ואנא) יהיב חילא ביה דאשתמודענא (דישתמודע) ביה דאם לא יהיב ליה שכל הא לא יכיל למנדע אמונה דילי וברא יהא שליט על כל חילי שמיא וארעא וימא הה"ד וירדו בדגת הים וגו'

תרגום: א' אמון מופלא רקים וציר ציור בהיכל של אדם הראשון של כל הקדומים שיש אדם ויש אדם יש אדם שאין ספירה שלא נקראת אדם אבל אדם הראשון העליון של כולם כתר עליון סתום וגנוז נסתר כל הנסתרים עלת העלות קדמון לכל קדומים בשביל האדם הקדמון הזה נאמר בעלת העלות ואהיה אצלו אמון ולאותו קדמון אמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו אנת יהיב כל הציורים וכל הדמיות וכל התקונים הנסתרים וכל איברי כל המינים ואתה (ואני) נתת בו כח שידענו (שיודע) בו שאם לא נותן לו שכל הרי אינו יכול לדעת את אמונתי ובוזה יהיה שולט על כל צבא השמים והארץ והים זהו שכתוב וירדו בדגת הים וגו'

כהגר"א: א' אמון כו' - עתה חוזר לפרש בפרטיות: **בהיכלא דא"ק כו'** - ר"ל, בכתר כמו שמפרש והולך ור"ל שהיכל ראשון שהוא דאימא כנ"ל כולל ד' היכלין ג"ר ודעת כידוע בכל היכל שביעי והוא ד' רגלין דכסא וששה היכלות דלמטה שית דרגין והן ג' אותיות ראשונות כנ"ל וג' אחרונות הן סוד הדעת כולל ו"ק שורש לשית היכלין שתחתיו כידוע שזהו סוד הדעת ולפי שהדעת נכלל מג"ר כן נתחלק לג' { קלח ע"ב } אותיות שכוללין ז"ת דו"נ וצדיק מכריע בינתיים שע"ז הולך בתלת תלת ספר וספר וסיפיר ולכן לא מפרש רק הג' אותיות בג' היכלין דהיכל זה וכמ"ש ל' למטה עד הכא א' מן אב"ג מאי ב' כו' ג' כו' דכאן הוא היכל הכתר ואמר קדמאה דכל קדומים משום דחו"ב הן ג"כ קדומים לעולם אלפים שנה קדומה לעולם חסד יבנה ואמר דאית אדם כו': ר"ל דלכן א' דא"ק דא' מורה על אדם ושם הוא אדם אע"ג דכל ספירה נק' אדם מ"מ הוא אדם קדמאה ואמר כתר עליון דיש שאר כתרים כמו כתר דז"א ושאר פרצופים וכמ"ש בריש א"ד (רפח ע"א) רישא עילאה ע"ק סתימאה דכל סתימין רישא דכל רישין והוא כולל ג' ג' רישין גולגלתא ואוירא ומ"ס ונגד זה אמר כתר עליון סתים ושמיר כסדר ועוד למעלה למעלה רדל"א כולל ג"כ ג' שכל רישא כולל ג' שלכן אמר שם ג' דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע כו' ונגד זה אמר כאן סתים כו' עלת כו' קדמון והוא מלמטה למעלה והבן מאד: **בגין האי אדם קדמון אתמר בעלת כו'** - ר"ל, דאדם קדמון דהוא הכתר אמר ואהיה אצלו ר"ל אצל עילת העילות אמון כמו שמפרש והולך דעלת העלות אמר לא"ק נעשה כו' נמצא דהוא האומן וכל פ' זה על היכל זה ואהיה אצלו אמון בכתר ואהיה שעשועים יום יום בחו"ב דכלילין כחדא אע"ג דאמר בחכמה נכלל ג"כ הבינה דלא מתפרשין וזהו ב"פ ואהיה כמ"ש (&) אהי"ה אשר אהי"ה משחקת כו' הוא הדעת שעליו נאמר לויתן זה יצרת לשחק בו ועי' בפרשת שמות י"א ב' וכל השמחה ושעשועים הכל בו וכמ"ש (&) במ"ה פ' תולדות ואמר ג' דברים משחקת לפניו בכל עת הוא במקומו וזהו לפניו בג"ר דהם נק' לפניו ואמר בכל עת דשם לא מתפרשין לעלמין והוא חידו תדיר זיווגא תדיר דלא פסיק משחקת בתבל ארצו בנוק' ושעשועי את בני אדם בדכורא שהן ארץ ואדם כמ"ש (&) ב'פ' ויגש וב'פ' אמור וש"מ וכמ"ש (&) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי והן ד אותיות הנ"ל ואהיה כו' א' ואהיה כו' יום יום ב' ג' משחקת לפניו בכל עת צדיק דנק' נהר על שמו וכן ידע וכולו נכלל בו וכל שרשו ואצילותו משם וכן פעולתו לזה משחקת כו' ושעשועי י' ת': **אנת יהיב כו'** - דהוא אדם קדמון הראשון שנצטייר בציור אדם ולכן יהיב כו' ומ"ל קל"ב א' אשכחנא כו' ומ"מ כלן כלילין בראשון דהוא כולל תלת וע' בריש א"ז: *~**וכל אברים וכל נוונין ואנא יהיב חילא דישתמודע ביה דאם כו'** - כצ"ל ~ וע"ש קל"ב א' דתלת אדם מנהון ג' שרטוטין וציורין וגוונין והכל בהיכל הזה כמ"ש למטה ג' תלת דיוקנין כגוונא דאדם דבריאה כו' ונכלל באדם הזה בתחילה כנ"ל ואמר ה' דברים נגד ה' אותיות דשם זה שנכלל הכל בא"ק ציורין ודיוקנין ותיקונין סתימין ג"ר אב"ג אברין בצ' דביה רמ"ח אברים וע"ל ריש תל"ט וגיונין

⁴⁶² עי' כללים ח"א מח ע"ג אות ז'

מאיר העין ח"א

בת' וכמש"ל קל"ב א' ודא תפארת שפירו דכלא כו' ונגד יו"ד חכמה הוא שכל דעלת העלות יהיב דבגיני' נחית עלת העלות וכמ"ש (&) בז"ח פ"ה ב' א"ר אלעזר כו' א"ל אין דההוא א"ק הוה בני עלמין ומחריבין בגין דעלת העלות לא הוה משתתף תמן בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוק' דילי' כו' דבכל אתר דלית שכינתא תמן לית שלימותא תמן ועלת העלות לא שריא תמן כו': **שמיא וארעא וימא כו'** - כצ"ל~ וכמו שמפרש והולך בדגת הים והוא נוני ימא דלעילא ובעוף השמים כו' ובכל הארץ וע"ל ק"ד ב' ומאן דאיהו מסט' דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתמר ביה וירדו בדגת הים כו' בכלא שליט כמה דאתברי בשמיא וארעא וימא ועליה אתמר מה שהי' כו' י:

(לג) ע"י תיקו"ז קנו ע"א: וברי אשכחנא במתניתין ברזא דשרטוטין וציורין וגוונין בסתרא דרוזין טמירא דטמירין דאדם דבריאה⁴⁶³ דאיהו קדמון לכל קדומים רכיב באריה סטא לימינא ועביד שרטוטין דאינון אורחין ושבילין דימא דאורייתא דעלייהו אתמר הנותן בים דרך ובמים עזה נתיבה אדם דיצירה רכב בשור וסטא (קנו ע"א) לשמאלא ונטיל אשא בפומיה [קלג ע"ב] וציר ציורין אדם דעשיה רכיב כנשר ונטיל רוחא בפומי וסטא למזרח באנפוי ועבד גוונין בעיינין באנפין אמר ליה מאן אדם דבריאה ויצירה ועשיה הכא אמר ליה ברי האי איהו דאתמר ביה ואדם אין ומותר האדם מן הבהמה אין ואיהו אדם דבריאה דבהאי ברא עלת העלות כל בריין אדם דיצירה חכמה עליה אתמר והחכמה מאין תמצא דאיהו י' מאין דביה ציר כל ציורין דעלמא ביה ציר עיינין וחוטמא נוקבין דחוטמא נוקבין דאודנין ופומא (קנו ע"ב) כל נקודין וציורין דאינון עוקא לאת י' ואיהי בהון כאבנא בריש עוקא אדם דעשיה דא י' מאין בינה איהי אם כל חי מעשה בראשית בה אתעבידו כל עובדין דעובדא דבראשית וגוונין

תרגום: ובני, מצאנו במשנה בסוד השרטוטים וציורים וצבעים בסתר של סודות טמון הטמונים של אדם הבריאה שוה קדמון לכל הקדומים רוכב בארה סוטה לימין ועושה שרטוטים שהם דרכים ושבילים של ים התורה שעליהם נאמר "הנותן בים דרך ובמים עזה נתיבה". אדם דיצירה רוכב בשור וסוטה לשמאל ולוקח אש בפיו ומציר ציורים. אדם דעשיה רוכב כנשר ולוקח רוח בפיו וסוטה למזרח בפניו ועושה צבעים בעיניים בפנים. אמר לו, מי אדם של בריאה ויצירה ועשיה כאן. אמר לו, בני הרי הוא שנאמר בו "ואדם אין", "ומותר האדם מן הבהמה אין", והוא אדם של בריאה שבזה ברא שרש השרשים כל הבריות. אדם של יצירה, חכמה, עליו נאמר "והחכמה מאין תמצא", שהוא י' מאין, שבו ציר כל הציורים של העולם, בו ציר עיניים וחוטם נקבי חוטם, נקבי אזניים, ופיו כל הנקודות וציורים שהם טבעת לאות י' והוא בהם כאבן בראש הטבעת. אדם של עשיה זה י' מאין בינה היא אם כל חי, מעשה בראשית בה נעשה כל המעשים של מעשה בראשית וצבעים.

בהגר"א: וברי אשכחנא כו' - כאן ג' הנ"ל שרטוטין וציורין וגוונין בסט' דקדושה כמו שמפרש והולך: דאדם דבריאה דאיהו קדמון כו' - ר"ל, כתר דכח"ב הן ג' אדם דבי"ע כמו שמפרש והולך וכמש"ל בתס"ט וכתר הוא קדמון לכל קדומים כמש"ל קי"ט א' דביה מתלבש עלת כל העלות ואמר רכיב כאריה ר"ל חסד דג"ר רכיבו בג' אמצעיות חג"ת ואמר סטא לימינא ר"ל נצח דג' נה"י אינון ג' רוחי עלמא עם מלכות ד' רוחות העולם שהיא רביעית לכל תלת (ה ע"ב) וג' חג"ת עם מלכות הן ד' חיות וג"ר הן ג' אדם שהן נר"ן ומלכות גופא לון ואמר ועביר שרטרטין במלכות דהיא גופא דאדם ועיין למטה א"ל מאן אדם כו' אריה דבי' עביד שרטוטין כו' נצח הוד יסוד כו'. ר"ל אינון דקאמר סטא לימינא כו' סטא כו' כל ציורין כו' ועי' בפרשת וארא אלא ששם מפרש בע"א ד' יסודות בכח"ב שג' אמ"ש הן כח"ב כמ"ש (&) בפ"א דס"י רוח מרוח שלש מים מרוח ארבע אש ממים וד' סטרי עלמא הן חג"ת וד' מתכות הן נה"י ומלכות רביעית לכל תלת והוא סוד שם י"ב כמ"ש (&) בתז"ח וע"ל קל"ג~ ב' וכן כאן דעבדו ג' דברים במלכות דבה ג' { קנה ע"ד } דרגין שרטוטין כו' הרי י"ב: **הנותן בים דרך כו' - ע"ל קכ"ב ב' ור"ל כאן בים דהוא ימינא יסוד המים וכן אריה הוא דימא כמ"ש (&) בז"ח פ' יתרו כח ע"א ות"ח תלת קטירין בב"נ מסט' דדכיו ואינון נפשא ורוחא ונשמתא כו' סטא לימינא ונטיל מיא וכליל בפומא דאריה כו' ישרצו המים אלין מאריהון דחכמה דאיהי נפש חיה דאינון כנונין דמתרביין בימא דאורייתא ואינון מסט' דאריה דימא דאיהו כשר בים דאריה דסט"א איהו פסול ביבשתא ואריה דימא איהו לימינא דאברהם כו' ובזה מתורץ מה שמקשינן דהאיך חיה טמאה במרכבה ותי' דכ"א ביסודו וכן נשר הוא דאוריא וכמ"ש (&) חמרא דימא שרא תורא דימא אסור וסימנך טהור כו' ואף שור אינו דיבשתא אלא דאשא רק האדם לבדו והוא דמות אדם שהוא למטה מהג' חיוון וכוללן אבל אדם היושב על הכסא מתגאה על כולם והענין כי ב' מיני אדם הן א' מצד הגוף והן ע"ה שאינן אלא בגוף והוא למטה מד' חיות כמ"ש (&) זכו רדו לא זכו וירדו והב' מצד נשמתא הוא יושב על כולם אדם על הכסא כמו שמפרש והולך רדו בדגת הים ובעוף השמים ומושל על ג' חיוון בג' דרגין דאדם שהן נר"ן דבי"ע שנאמר ויברא אלקים את האדם ויצר כו' נעשה אדם וד' חיוון עומדים כו' סטרי עלמא שהן נה"ים והחיוון חג"ת ואדם יושב ע"ג בינה כליל תלת עלאין והן ג' אדם שאמר כאן אדם דבי"ע והן אדם ע"ג חיוון כו' סטריין כולל כל ע"ס וכמו שמפרש והולך ומלכות הוא אדם דמות אדם בגופא דכליל כולא והיא רביעית לכח"ב דנעשית גופא לנר"ן (והיא לבוש אדם דמות אדם לפי הנר"ן הלבוש ברמ"ח אברים ושס"ה גידים והיא אדם כולל ג' חיוון והיא רות מערבית דבה מתערב כולא כמש"ל קכ"ט א' ובינה ומלכות ב' אדם ב' שכינתא שכינה עילאה שכינה תתאה ב' אדם אדם עלאה אדם תתאה ולכן היא איומה כנדגלות דהיא אדם כמותן גופא להון והוא ד' אותיות אדני איין ג"ר ג' אדם כמו שמפרש והולך א"ל ברי האי איהו כו' אדם דיצירה כו' דאיהו יו"ד כו' אדם כו' והיא ד' רביעית לון ד' דמות אדם והיא דלה דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפא ע"א), דגוף אינה חיה כי אם מנשמתא, ועלה כתיב את האדם עפר מן האדמה ויפח כו' והיא איומה כנדגלות שכתוב ומוראכם וחתכם כו' שמתיראים מפרצופא דגופא וכ"ז בעוד נשמתו**

⁴⁶³ ע"י ע"ח עגרי ענף ד' שזה מדבר על א"ק, ועי' לש"ו ביאורים ח"א י ע"ג שמכאן רואים שקדם לו העולם דקו וצמצום

מאיר העין ח"א

בקרבו הנדגלות כמו שמפרש והולך וחתכם כ"ז שאדם חי כו': אדם דיצירה כו' - כמו שמפרש והולך דכל ציורין הוא ביו"ד וכמש"ל קכ"ד ב' שרטוטין אינון באתוון כו' ציורין אינון בעיינין כו' באודנין כו' קמץ שרטוט וציור כו' ניצוץ איהי יו"ד כו' ועמש"ש ולכן בחכמה דאיהי יו"ד של השם ביה ציורין דהן ציורא דעיינין ואודנין שהן יודין וכמו שמפרש והולך דאיהי יו"ד מאין דביה צייר כל ציורין דעלמא ביה צייר עיינין כו' ובבינה ה"א ביה צייר גוונין דה"א גוונין אינון דכלילין כל הגוונין כמש"ל בר"ת ה' ובסוף תי"ח { קנו ע"א } וש"מ והן ה' גוונין דעין דעיינין כמש"ל קכ"ה~ קכ"ו וכן גוונין דאנפין כמש"ל קב"ז קב"ח ואף שארור שם ד' אינון ה' במש"ל סוף סי"ח דד' אינון ה' דתכלת כוללן ועמש"ש וז"ש ועביר גוונין בעיינין באנפין והם י"ה שבשם ושרטוטין הוא מאות ו' שבשם שהן שרטוטין וכמש"ל קכ"ד ב' דשרטוט הוא רקיע ווא"ו והוא בכתר קו האמצעי ושם הוא וא"ו אריך אנפין כמש"ל קכ"ב ב' וש"מ וע"ל קל"ד א' ואינון מסט' דא"א דאיהו וא"ו כו' עש"ב וכאן אמר דאיהו אלף דאין והכל ענין א' דהוא אלף שבאמצע הוא"ו דארך אפים בב' ווי"ן ב' פנים כמש"ש ושם ברישא דא' דאיהו ארך אפים דאיהו וא"ו א' איהו אורייתא דאתייהבת בתרין לוחין דאינון ו"ו וע"ל קכ"ב ב' והכלל דלהון הוא וא"ו והן טעמים נקודות אותיות שהן בכח"ב והן בנר"ן ג' אדם כידוע טעמים מסט' דוא"ו נקודין מסט' דידו אותיות מסט' דה"א כמש"ל קכ"ז א' עש"ב ומש"ש וא"ו הוא באריכו התפשטות יו"ד הוא בקמיטו צמצום והוא חו"ג התפשטות המים וצמצום האש בוצינא דקרדינותא קו המדה מי מדד כו' גבול לכל דבר והוא הציור שאלמלא הגבול אין ציור לשום דבר וזהו דמיא עביד שרטוטין ואשא ציורין והן אוריא וניצוצא כרסיה שביבין דנור שהן ניצוצין דאשא גלגולהי כו' יודין ולכן עשרה גלגלים וע"ל תי"ג וגוונין מרוחא שהוא מורכב משניהם כי הגוונין עצמן הם מסט' דגבורה מבוצינא כמ"ש (&) ר"פ בראשית ובקו המדה אבל הן מאירין מאור שבתוכן ה' אור בה' גוונין כמש"ל ת"ה וש"מ הרבה ועמ"ש בקו המדה וע' בתוספתא דפ' יתרו ומש"ש בארוכה וכן ה"א מורכב מיו"ד נקודה שממנה נבנית ה"א כמ"ש (&) בפ' ויקרא וממנה נהר יוצא מעדן מתפשטות בקוין לאורך ורוחב כמש"ש דכל הנוונין כלילין אף דהתפשטות שלהם בה"ס עד הוד⁴⁶⁴ מ"מ נ"ה הן ב' ערבות וכלילין בג' חג"ת דאינון רק אפיקי מים וכן גוונין דעינא כלילין בג' כמש"ל קכ"ה~ ב' ג' ויין שבה"א ויו"ד הוא אחת אור המאיר כמ"ש (&) בתוספתא שם לגו בגו קיימא כו' וטעמים הן שרטוטין שרובן הן מקוין ולכן אמר לעיל קכ"ז א' שהן מסט' דוא"ו והוא הנותן בים דרך כמ"ש (&) בר"פ בראשית ט"ו ב' והמשכילים יזהירו כו' ובנגונא דלהון אזלי אבתרייהו אתוון ונקודי עש"ב ובמאמר הטעמים ונקודין יו"ד שרובן הן יודי"ן ואתוון מורכבין משניהם כמו האל"ף והעי"ן והשי"ן וכיוצא ואמר ונטיל לאשא בפומא רוחא בפומיה וכן מיא כנ"ל הוא מ"ש למעלה דג' יסודות בג' חיוון בג' סטרין הן הט"ס כח"ב חג"ת נה"י אלא שכאן אע"ג דכתר רכיב על אריה מ"מ אריה אזיל ליסודו לימינא מיא וכן בכלום והן כאן הכל כמ"ש (&) בר"פ וארא וג' אדם הן נגד ג' יסודין וכמ"ש (&) בפ' יתרו בז"ח שם ע"ש ואדם הרביעי דגופא הוא עפר ואדם על⁴⁶⁵ עפר ישוב עפר מן האדמה כי עפר אתה והוא דמות אדם כנ"ל וז"ש למטה כל שרטוטין וציורין כו' בשכינתא תתאה דאיהי דמות אדם: א"ל מאן אדם כו' - דסובר על ב"ע ממש והוקשה לו דא"כ האיך קאמר דרכיב בחיוון והא תיוון הן בכרסייא והשיב לו דאדם דבי"ע בכח"ב וחיוון אינון ג"כ כמשמעו אלא חג"ת מסטרין נה"י כמו שמפרש והולך ובריאה היא עצם הדבר לכן כתיב בורא הושך שאין בו ציור רק בריאה משא"כ באור וכן ברא נקבים כו' וכן שרטוטין אבל ציורין דאנפין הוא יצירה בציור וגוונין הוא תיקון הדבר עשיה וכן בג' שותפין דהשי"ת בורא עצם הדבר שנותן הנשמה והוא אמון מופלא קדמון כו' ואבא הזרע שממנו הצטיירות. הכל טפה יו"ד ובאימא אתעבדת הולד ונתתקן כולא וז"ש למטה בינה איהי אם כל חי בה אתעבדו כל עובדין כו' וכן בעובדא דבראשית בתחילה בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ את לרבות שכולם נבראו עמהן { קנו ע"ב } ואח"כ נצטיירו באמירה ויאבור אלקים כו' ואת"כ בעשיה ויעש אלקים והוא ספר וספור ספר בבריאה וספר בעשיה אהי"ה אשר אהי"ה וספור ביצירה שהן נגד מחשבה דבור מעשה ספר הראשון במחשבה והשני בכתיבת יד שהוא עובדא כח מעשיו בכ"ח פרקין כ"ח מ"ה דעובדא כמש"ל ל"ט א' וש"מ בכ"ח אתוון ואמירה הוא ביו"ד נקודין דהכתיבה הוא אותיות כמו שכותבין בס"ת עובדא והאמירה א"א כ"א ע"י תנועות והוא באמירה ולא בכתיבה והטעמים הוא להבין פי' דקרא במחשבה ולכן בכתיבת ס"ת צ"ל ג' ספרים הנ"ל כמ"ש (&) צריך לכתוב מן הכתב והוא ספר הראשון שאין שם לא אמירת הכותב עתה ולא מעשה ידי ואח"כ אומר וכותב ספור וספר אמירה ומעשה ואף מרע"ה ה' אמירת הש"י במקום ספר הראשון וכן בכ"ד כמו ביצירת האדם מאב ואם התעוררות האדם לזיווג הוא במחשבה ונעקר הזרע ממוח והוא במחשבה נעלם מכל ואח"כ הזיווג הוא נגד דיבור שהוא בין אדם לחבירו כן הזיווג ברית הלשון וברית המעור והן מכוונים בכ"ד ולכן כינוי בדבור ראייה מדברת כו' ואח"כ העיבור והוא עובדא ניכר לכל וכמו המעשה שנתקן מעט מעט במעשה כן בעיבור והוא אהי"ה אשר אהי"ה כמ"ש (&) בפ' ויקרא י"א א' ובפ' א"מ וב' אהי"ה ספר וספר שניהן שוין ספר שמעתיק ממנה וספר שכותב וסיפור שמחבר שניהם אשר ואשר הוא לשון שאני עתיד להיות אהי"ה והוא הכנה לו והוא האמירה לכתובה וכן בוולד הטפה באב גנוז כמו העובר באם והזיווג סיפור שמחברין כמו הדיבור בין ב' בני אדם שקודם ה' במחשבתו של זה ואח"כ מצוה לחבירו לעשות ואח"כ נצטייר בשני לעשות: א"ל ברי האי איהו דאתמר כו' - דמותר האדם על הבהמה הוא רק בנשמתא והוא ג' אדם הנ"ל דנר"ן והוא בינה נשמתא דכליל ג"ר וב' ענינים הם והכל א' כנ"ל נר"ן וב' רוח ונפש גם לבהמה ורק בנשמתא בינה דכליל ג"ר בחיה ויחידה וכ"ז אחד וכן ג' חיוון הן בחג"ת ואדם בכינה כליל ג"ר ג' אדם שבהאי אדם הוא מותר על הבהמה שלכן אדם שולט על המזל מצד נשמה שבו שהכל תלוי במזל בז"ת [ז' כוכבים] אבל אדם מצד ג"ר שולט על המזל אבל אדם התחתון

⁴⁶⁴ ע"י לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

⁴⁶⁵ אל*##

מאיר העין ח"א

עליו אמר קהלת כי מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכל כמות כו' ומותר האדם כו' רק באין ואין מפרש והולך דהוא בג"ר א' בכתר כידוע ויו"ד בחכמה וה' בבינה אי"ה ומצד כלילתה בחכמה דהיא ה' תרעין נ' תרעין הוא נ' והוא אין דהבנין מתחיל מחסד עולם חסד יבנה (תהלים פט ג) ואף דחכמה נק' יש היינו נגד הכתר אבל נגד ז"ת ג"ר כלן נקראו כתר וכמ"ש למעלה בהרבה מקומות שכמו שכתר נגד ט"ס כן ג"ר נגד ז"ת שלכן כתר ובינה כל ענינם א' וכנ"ל והוא דעת במקום הכתר וכן נכללין בכתר דלכן נקרא כתר אין דכליל ג"ר וזהו שאמר ואיהו אדם דבריאה ר"ל האין ואמר רבהאי ברא כו'. ר"ל שלכן נקרא אדם דבריאה שבו ברא כו' אבל ביה לא שייך בריאה וע"ל קי"ד א' וכמו שג' עולמות ביי"ע הן כלים לאצילות כן אלו ג' אדם לעלת העלות וכל ענינם של ביי"ע לאצילות וז"ש דבהאי ברא עלת העלות כו' וכמו שאצילות מקנן בהם כן עילת העילות בהם אלא כל שגבוה יותר הדביקות יותר אלא דוגמא שלהם: **אדם דיצירה חכמה כו' תמצא** - שהיצירה הוא מציאות כמ"ש (&) יוצר אור ובורא חושך שהבריאה הוא נעלם חשך סתרו שאינו רק במחשבה והדבור הוא יש מאין שהוא ממחשבה שנק' אין שהוא נעלם והדבור הוא יש בא ממנו ולכן כמו שהמחשבה אינו מושג רק בדבור כן כתר רק בחכמה וכן בזיווג נודע מה שבמוחו וכן בכל דבר והוא התחלת המציאות יו"ד נקודה הקודמות לכל דבר שכל הכתב הוא בא מהנקודה ראשית לכל דבר ועמ"ש"ל שהן יו"ד ציורים {קנו ע"ג} בראש וב' אנפין וז' נקבים ונגד יו"ד יו"ד נקודות ועמ"ש"ש ואמר כל נקודין וציורין כו'. ר"ל כחותם בתוך הטבעת והוא היקף העיגול והמרכז והוא חו"ב שבחכמה קוטרא בגולמא נעיץ בעיזקא (תז"ח כד ע"ב) והן הציורין בעגולא הכל ונקודה האמצעית כמו העין וכת עין שבתוכה וכן בכולם והוא עגולא ורובע חו"ב כמ"ש (&) ב' תצוה וש"מ וריבוע הוא בינה וג"כ נקודה בתוכה מ"י י"ם כמ"ש"ל תנ"ב והן הגוונין שהן ה' גוונין ד' מד' סטרין וה' נקודה שבתוכה שכולל הד' גוונין י"ם יו"ד במ"ם ולכן ציורין וגוונין בחו"ב כמו שמפרש והולך וכן נ' מאין בה הגוונין שהוא ים חושבן נ' וזהו ג"כ סוד מ"ם וסמך ס' בעיגולא בינה שהוא בינה שבחכמה ומ' הוא תבונה בינה שבבינה ונו"ן הוא על כלל תבונה שהיא בינה אם כל חי שבה הצטיירות הולד שכלל חו"ב שבחכמה נקרא חכמה וחו"ב שבבינה נקרא בינה היא אם כל חי שהיא כלל הבינה והיא נ' וז"ש בינה איהי אם כל חי בה אתעבדו כו'. ר"ל כמו שבאם יתעבד הולד כן בה אתעבד כל עובדא דבראשית וזהו אם כל חי וכל הוא נד"ן שלכן מתחלק כל מעשה בראשית לנו"ן תרעין כמ"ש (&) בסוף איוב וכמ"ש"ל ריש תס"ט וכן שכינה תתאה דוגמתה שלכן נק' כלה אלא שהיא נו"ן כפופה נאמן כפוף ובינה נו"ן פשוטה שלמעלה עלמא דחירו והוא נו"ן מאין וכן במ"ם שהיא נק' י"ם כל הנחלים הולכים אל הים (קהלת א ז) בני תרעין יו"ד דבגוה ומ"ם (בינה) וג"כ נקרא מי מ"ם פתוחה וסתומה וע"ל קל"ג ~ ב' ואמר כל עובדין כו' וגוונין. דעובדא תליא בגוונין כמ"ש"ל ת"ה וש"מ מי מדד בשעלו מים גוון חיוור ושמים בזרת תכן וכל כו' ושקל כו' וגבעות שהן ה' גוונין בהן כלולין כל עובדא דבראשית וז"ש שבה"א נברא בה"א הזאת שכלולה ה' גוונין ונכלל הכל בה"א וז"ש למטה כל שרטוטין וציורין ועובדין כו' :

(לד) בראשית רבי אלעזר פתח (ישעיה מ כו) שאו מרום 466 עיניכם וראו מי ברא אלה שאו מרום עיניכם לאן אתר לאתר דכל עיינין תליאן ליה ומאן איהו פתח עינים 467 ותמן תנדעון דהאי סתים 468 עתיקא דקיימא לשאלה 469 ברא אלה ומאן איהו מ"י 470 ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא 471 דכלא קיימא ברשותיה ועל דקיימא לשאלה ואיהו בארץ סתים 472 ולא אתגליא אקרי מ"י 473 דהא לעילא לית תמן שאלה 474 והאי קצה השמים אקרי מ"י

466 נקרא הנוקבא כי הת"ת שוכן מרום שהוא שוכן ב"ה ומרום גי' רפ"ו סוד פשוט וריבוע דאלהים שבנוקבא (רח"ו).

467 מלכות (רח"ו).

468 בינה בעצמותה נקראת עתיקא סתימאה וקיימא לשאלה ע"י הו"ק שבראה, ומתגלים במלכות דאקרי מקצה, ששם מתחילים הקצוות (רח"ו).

469 עי' בבהגר"א על ס"י סוף ח ע"א וז"ל, בהן [ביסו"ת] מותר החקירה כמ"ש בזהר (בראשית א ע"א) דקיימא לשאלא, ולא בה [בבינה] עצמה, "כי שאל נא לימים ראשונים" (דברים ד לב) וכו' אלא הז"ס היוצאים ממנה, עכ"ל. וכן עי' בבהגר"א על תיקו"ז כ ע"ג, שכל הבחינה של "קיימא לשאלה" הנמצאת באימא היא אינה אלא על ידי ו"ק, משא"כ בה עצמה אין שאילה בכלל. עי' פת"ש אח"פ טו, לש"ו כללים ח"ב נב ע"ב, הקדו"ש לח ע"א, ודע"ה ח"א פג ע"ג.

470 שמות קמ ע"א (דפ"ק). ע' ח"ג רד ע"א (לש"ו). שם מתבאר שבחינת מ"י כולל את כל הג"ר (דע"ה ח"ב סו ע"ג).

471 תרומה קח ע"א (דפ"א).

472 שהוא מלוכב בת"ת (שער מאמרי רשב"י ו ע"א).

473 כן נק' ו"ק דבינה (רח"ו).

474 עי' ע"ח שער א' ענף ה'. אין כוונתם לאסור את הדרישה וחקירה במציאות אורם אשר בהם גופא, שכן האריז"ל עצמו מבאר בחינות אלו בהרחבה בע"ח בשערים עתיק, א"א ואו"א, אלא כוונתו רק להתפשטות אורם הרי היא ההנהגה הנמשכת מהם למטה, והיינו "כבשי דרחמנא" שאין לעמוד עליהם (ביאורים ח"א כ ע"ב) מכיוון שזהו הזיווג שבחשאי המכונה בטישה (בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד ד"ה וענין רצוא).

מאיר העין ח"א

ואית אחרא לתתא 475 ואקרי מ"ה מה בין האי להאי אלא קדמאה סתימאה דאקרי מ"י קיימא לשאלה 476 כיון דשאל בר נש ומפשפש לאסתכלא ולמנדע מדרגא לדרגא עד סוף כל דרגין כיון דמטי תמן מ"ה 477 מה ידעת 478 מה אסתכלתא 479 מה פשפשתא 480 הא כלא סתיים 481 כדקדמיתא ועל רזא דנא כתיב (איכה ב יג) מה אעידיך מה אדמה לך

תרגום: "בראשית". רבי אלעזר פתח, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". "שאו מרום עיניכם", לאיזה מקום, למקום שכל העינים תלויות אליו, ומי הוא, פתח עינים, ושם תדעו שאותו סתום העתיק שעומד לשאלה, ברא אלה. ומי הוא, "מי", אותו שנקרא מקצה השמים למעלה, שהכל עומד ברשותו. ולפי שעומד לשאלה והוא בדרך סתום ולא גלוי, לכן נקרא "מי", כי למעלה אין שם שאלה, וקצה השמים הזה נקרא "מי". ויש אחר למטה שנקרא "מה". ומה בין זה לזה, אלא הראשון הסתום שנקרא "מי" עומד לשאלה, כיון ששואל אדם ומפשפש להתבונן ולדעת מדרגה לדרגה עד סוף כל הדרגות, כיון שמגיע לשם, "מ"ה". מה ידעת, מה הסתכלת, מה פשפשת, הרי הכל סתום כבתחילה. ועל הסוד הזה כתוב "מה אעידיך מה אדמה לך".

(לה) כי ילדתי לו ששה בנים (בראשית ל ב) אמר רבי חזקיה אלן [עילא ותתא] (עלאי ותתאי) וארבע סמרין דעלמא ומאן דאריך באחד בעי ליה לאמלכא לקב"ה לעילא ותתא ולארבע סמרי דעלמא והיינו אחד אמר רבי חזקיה כתיב (שיר ב יז) על הרי בתר וכתוב (שם ח יד) על הרי בשמים מאן אינון הרי בשמים אלן שית בנין דלאה דאכללן שית אחרנין ואינון תריסר ואינון שית בנין 482 דכל חד כליל בחבריה ולאה עלייהו לקיימא (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה ועל דא כתיב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים 483 בנין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא ועל דא שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (שם כב ז) בנין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא כלל ואת הבנים תקח לך היינו דכתיב (שם ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים 484 וגו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים וכל הני אקרון הרי בשמים מכאן ולתתא אקרון הרי בתר 485 דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים טורי דפרודא

475 ו"ק דזעיר המתלבים בנוק' (רח"ו).

476 תרומה קלח ע"א, ויקהל ריא, בהעלותך קמח ע"ב, ולהלן ט ע"א, טז, קסז ע"א, שמות קנז ע"א (הערת הזוהר).

477 ע"י ע"ח שער א' ענף ה' שכאן כוונתו שהוא כינוי למלכות, וע"י בבהגרא על תז"ח מא ע"ג שהוא כינוי למלכות דאצילות.

478 כנגד ו"ק דבינה המתלבשת בז"א (רח"ו).

479 כנגד ו"ק דת"ת שבמלכות (רח"ו).

480 ו"ק דמלכות עצמה (רח"ו).

481 כי מה מתלבש בזה וכו' (רח"ו).

482 רמא ע"א (הערת הזוהר).

483 פי' שלא נשאל באימא וב"ק רק שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (מ"מ).

484 ע"י ס"י (פ"א מ"ד) עשר ספירות בלימה, עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה, הן בחכמה וחכם בבניה, בחון בהם, וחקור מהם, והעמד דבר על בוריו, והשב יוצר על מכונן, ועי"ש בבהגרא (ח ע"א): עד כאן פירש ג' ספירות הראשונות היאך הן בהן, שבהן אסור הבחינה והחקירה, ועכשיו מתחיל לפרש ז"ס אחרונות שבח"ב, ואמר בחון בהם (ע"י ליקוט סוף הספר כב ע"ד סי' ג') פי' באור"א ששניהם הן חכמה תבחון בהם, היאך יוצאים הז' ספירות, כי מלוי הי"ד הן ו"ד שהן ו"ק ומלכות, וחקור מהן שהן יש"ס ותבונה, ששניהם הן בינה, שבהן מותר החקירה כמ"ש בזהר (הק' א ע"א) דקיימא לשאלא, ולא בה עצמה, (דברים ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים וכו' אל הז"ס היוצאים ממנה, ולכן אמר מהן, והן יוצאין מה' שהוא ד' על ו' שלעולם עיקר גלויים בנוקבא, לכן ביו"ד הם במלוי, ובה' באות שרשית, וביו"ד הקדים ו' לד' ששים הוא בזכר הקדים ה', וכאן בנוק' הקדים ד' לו', ע"כ. ע"י ביאורים ח"א כ ע"ד: ובמקומות אחרים על פסוק כי שאל נא לימים ראשונים כו' - הוא בפ' ויצא (דף קנח ע"א) ובריש פ' וארא (דף כב ע"א) ובפ' יתרו (דף צג ע"א) ובפ' פקודי (דף רלב ע"א), ומבואר שם ושם כי השאלה הוא רק מחסד ולמטה, אבל הבינה איהו עלמא דאתכסיא ולא אתגלייא כלל, ולית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ועל זה נאמר (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, כי למעלה מן ה"ק לית מאן דיכיל למיקם עליה. וכן בתיקונים (בריש תיקון כב דף עא ע"א) ובתפילת אליהו (תיקון דף יט ע"א), כי על החכמה ובינה נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו, ובפרט על הכתר הנה אמרו בסוף תיקון כ"ב (דף עו ע"ב) וכן בתז"ח (דף ה ע"ד), כי עליו אמרו רז"ל במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות. ואמר ג' דברים: מופלא, מכוסה, נסתרות, לרמז על הג' רישין שבכתר. ועכ"פ הוא כי בכל אלו המקומות מבואר כי למעלה מהז"ת הנה אין שאלה כלל. אמנם לפי דברינו לעיל לא קשה כלל, כי הנה להרשב"י ע"ה בעת שגילה האדרות והתיקונים, וכן להאריז"ל לא היה שום שער נעול לפנייהם, וכמ"ש בריש הקדמת תיקונים (דף א ע"א) רשותא אתיהיב לון כו' ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה עד דיתי דרא דמלכא משיחא, וכן ניתן רשות עד"ז להאריז"ל, כי הם היו מאותן דעיילי בלא בר. וע' עוד בדברי הגר"א בתיקונים (דף מד סע"ב) שאמר שם בענין הבטחה העתידה, ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים (ישעיה יא ט), אמר שם הגר"א זה לשונו, ומ"מ אף בזה"ז הוא לפרקים, וכמו שאמרו הראשונים דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים. ובזמן שיש צדיק בדור כמו רשב"י וכיוצא, עכ"ל. ודבריו ז"ל כן הם בתנא דבי אליהו רבא (פרק ג דף סד ע"א) ובמדרש (ויקרא רבא פכ"ז סימן ד) ע"ש. וא"כ הרי אין לתמוה מעתה על הרשב"י והאריז"ל במה שדרשו וגילו גם במופלא ומכוסה, כי הוא מעין הבטחה העתידה כי מלאה הארץ דעה את ה', ומגלה הקב"ה מקצת מזה גם עתה לפרקים.

485 כט ע"ב (הערת הזוהר).

מאיר העין ח"א

תרגום: "כי ילדתי לו ששה בנים". אמר רבי חזקיה, אלו מעלה ומטה וארבעת הצדדים של העולם. ומי שמאריך באחד, צריך לו להמליך את הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה ולארבעת צדדי העולם, והיינו אחד. אמר רבי חזקיה, כתוב "על הרי בתר", וכתוב "על הרי בשמים". מי הם "הרי בשמים", אלו ששת הבנים של לאה שכוללים ששה אחרים, והם שנים עשר, והם ששה, משום שכל אחד כלול בחבירו, ולא עליהם, לקיים "אם הבנים שמחה הללויה". ועל כן כתוב "לא תקח האם על הבנים", משום שהוא העולם הנסתר ולא הנגלה, ועל כן "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך", משום שהוא העולם שנסתר ולא נתגלה כלל. "ואת הבנים תקח לך", היינו שכתוב "כי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים". וכל אלו נקראים "הרי בשמים". מכאן ולמטה נקראו "הרי בתר", שכתוב "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים", ההרים של הפרוד.

(לו) כתר עליון דא איהו שלימו דחמשיין שערי בינה⁴⁸⁶ ודא איהו דלא אתייהיב למשה דעליה אתמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיני ועליה אמרו זכרונם לברכה במופלא ממך אל תדרוש וכו'⁴⁸⁷ בנין דאיהו מקור דלית ליה סוף ובמקור דלית ליה סוף מאן יכיל לאשגא ולאשכחא ליה (סיפא):

תרגום: כתר עליון זוהי שלמות של חמשים שערי בינה, וזהו שלא נתן למשה, שעליו נאמר "נתיב לא ידעו עיני". ועליו אמרו זכרונם לברכה (חגיגה יג ע"א) "במופלא ממך אל תדרוש וכו'", משום שהוא מקור שאין לו סוף, ובמקור שאין לו סוף, מי יכול להשיג ולמצא לו (סוף).

בהגר"א: כתר - דח"ב הן בפרקי האצבעות, כ"ח ומ"ה ומתגלין, משא"כ כתר עליון: מקור כו' - עי' ברע"מ פ' בא (מב ע"ב)⁴⁸⁸ ובמקור לית סוף לעולם:

(לז) ז"א, ב' תריין היכלין לתריין אתון דאינון י"ה ועליה אתמר (&) אלהי"ם הבין דרכה והוא ידע את מקומה ומאי ניהו תריין היכלין אלין אלא חד איהו אהי"ה ותניינא אדנ"י ותרוייהו אינון כנויין לתריין אתון י"ה אבא ואימא והכי סליק חושבן אהי"ה אדנ"י וחושבן אלהי"ם לחושבן כנו"י ובה גניזין אבא ואימא ודא איהו הנסתרות לה' אלהינ"ו⁴⁸⁹ (דברים כט כח) י"ה ודא אינון סתירין וגניזין ואינון סתרי דאורייתא ממש ובנין דאינון סתירין צריך דלא לגלאה לון ודא איהו רזא דעריין⁴⁹⁰ דאתמר בהון ערות אביך וערות אמך לא תגלה לא תגלה ודאי מן כסויא דלהון:

תרגום: ב', שני היכלות לשתי אותיות, שהן י"ה. ועליו נאמר "אלהי"ם הבין דרכה והוא ידע את מקומה". ומי הם ב' היכלות הללו, אלא אחד הוא אהי"ה, והשני אדנ"י, ושניהם הם כנויים לשתי אותיות י"ה, אב ואם. וכך עולה חשבון אהי"ה אדנ"י וחשבון אלהי"ם לחשבון כנו"י, ובה גנוזים האב והאם. וזהו "הנסתרת ליה"ה אלהינ"ו", י"ה, ואלו הם נסתרים וגנוזים, והם סתרי תורה ממש. ומשום שהם נסתרים, צריך שלא לגלותם, וזהו סוד העריות, שנאמר בהם "ערות אביך וערות אמך לא תגלה", לא תגלה, ודאי מהכסוי שלהם.

בהגר"א: ב' תריין היכלין כו' - ר"ל, ב' של בראשית, וזה השם של { עא ע"ב } בי"ה, וז"ש כי בי"ה כו'. ואמרו עוה"ב ביו"ד, ועוה"ז בה' (&) וע"י התלכשות בהיכלין דב': והכי סליק כו' - שהן כינויין לי"ה, והן גימ' ג"כ אלקים: וב' גניזין - ר"ל, בתוך הכינויין ההיכלין הנ"ל, וחוזר כאן משום שר"ל, ודא איהו הנסתרות כו': ואינון סתרי כו' - שב' לבושין שמים וארץ הן בתורה, תורה שבכתב ובע"פ, ותריין עלמין סתימין, הן סודות של בכתב ובע"פ. ואותן הסודות עצמן הן מכוסין בכינויין, כמו שאנו מכניין אותן בצורת אדם ושאר דמיונות ושמות, והן ההיכלין הנ"ל וז"ש לא תגלה כו'. וענין הפסוק בראשית הוא, עם ראשית ברא את אלקים, ואלקים בתוך שמים וארץ. ועוד עם ב' וראשית, ברא האלקים את שמים וארץ, שע"י ראשית וב' הנ"ל, ברא בינה זו"נ כנ"ל:

וצ"ע למה הרב לא הביא תחילת התיקון ז"ל: בראשית ברא אלהי"ם (&) בראשית חד²⁷ איהו דלא אתגליא וברא תריין תריין אינון ואינון²⁸ ב' ואינון תריין עלמין סתימין ובמה ברא לון בנקודא חדא סתימא ראשית אתקרי ועלה אתמר כלם בחכמה עשית (תהלים קד כד) ותריין עלמין סתימין לא הוו אתגליין עד דעביד לון תריין לבושין ומאי נינהו

⁴⁸⁶ עי' ביאורים ח"א כ ע"ב שהוא שער הנ' הכולל כל המ"ט והוא נקרא כתר עליון, כמ"ש הרב בשער א"א פרק יג. עי' גר"א בס"י ד ע"א ז"ל: בחו"ב נברא העולם וכל היחוד הוא בכתר והתפשטותו למטה שהוא סוד הדעת, מזלא קדישא. ועי' לעיל **Error! Bookmark not defined.** ולכן נראה שכוונתו לזה שכל הג"ר נחשבים כחד - עי' ע"ח שער מטי ולא מטי פרק ב, דהג"ר הם כחד חשיבן.

⁴⁸⁷ עי' תז"ח ה ע"ד (לש"ו).

⁴⁸⁸ ז"ל: הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור

תרגום: כך עלת העלות עשה עשר ספירות וקרא לכתר מקור ובו אין סוף לנביעת אורו ולכן קרא לעצמו אין סוף ואין לו דמות וצורה ושם אין כלי לתפוס אותו לדעת בו ידיעה כלל ולכן אמרו בו במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור.

⁴⁸⁹ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

⁴⁹⁰ עי' חגיגה יא ע"ב: אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד.

מאיר העין ח"א

את השמים ואת הארץ את השמים לבושא לעלמא עלאה דאתברי בנקודה עלאה ואת הארץ לבושא לעלמא תתאה דאתברי באלהי"ם דאיהי אימא עלאה:

תרגום: "בראשית ברא אלהי"ם" "בראשית" הוא אחד שלא נתגלה, וברא שנים, שנים הם, והם ב', והם שני עולמות נסתרים, ובמה ברא אותם בנקודה נסתרת אחת שנקראת ראשית, ועליה נאמר "כולם בחכמה עשית", ושני עולמות נסתרים לא היו מתגלים עד שעשה להם שני לבושים, ומה הם "את השמים ואת הארץ". "את השמים" לבוש לעולם העליון, שנברא בנקודה העליונה. "ואת הארץ", לבוש לעולם התחתון, שנברא באלהי"ם, שהיא האם העליונה.

בהגר"א: תיקון כב *בראשית חד - ל"ג בראשית, דקאי אברא, ור"ל כתר: *תריץ אינון ב' - ול"ג ואינון, ור"ל ב' דבראשית, וכן הוא אלקים לשון רבים, וכמו שמפרש והולך ואינון תריץ כו', ור"ל חו"ב שבבינה וכמש"ל: וכמה ברא כו' - והוא יו"ד העצמי שבשם, ותריץ הנ"ל הן י"ה של ה' ראשונה⁴⁹¹: ראשית כו' - וז"ש בראשית, ר"ל עם ראשית, ברא הכתר את אלקים כנ"ל: ותריץ עלמין סתימין לא כו' - ור"ל ז"ש את השמים וג"כ ברא עם הראשית, אבל ואת הארץ ל"ק⁴⁹² רק אברא אבל לא בראשית, אלא אלקים ולכן ל"ק והארץ: לבושא לעלמא עלאה - יו"ד שבה"א, אבל יו"ד העצמי אינו מתלבש כלל, אור הראשון, כידוע: דאתברי כו' דאתברי כו' - קאי על הלבושין וכמ"ש למטה:

(לח) ע"י תיקו"ז קלד ע"ב: עמודא דאמצעייתא בדיוקנא דכתר ודא אדם דבריאה ואדם דיצירה צדיק בדיוקנא דחכמה ובנין דא וה' נתן חכמה לשלמה דאיהו צדיק ברית שלום שלם ה' ושכינתא תתאה אדם דעשיה תרגום: ועוד העמוד האמצעי בדמות הכתר וזה אדם של בריאה ואדם של יצירה צדיק בדמות של חכמה ולכן @ ויהו"ה נתן חכמה לשלמה שהוא צדיק ברית שלום שלם ה' ושכינה תחתונה אדם של עשיה.

(לט) ע"י זהר ח"ב קכג ע"ב: תא חזי אנא חזינא ליה בחלמא⁴⁹³ ושאלנא קמיה (דרבי שמעון) [י] הא אוליפנא קמיה דמר וי"ו דאיהי חכמה והכי הוא ודאי ה' אמאי ואיהו (איהו) בינה אמר ליה (ה) תא חזי הא כתיב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן⁴⁹⁴ מאן הוא נהר דיוצא מעדן דא בינה ובגין כך ההוא נהר (י) [יו"ד] סתים בגויה⁴⁹⁵ ויו"ד פשיט נהרא דא מכל סטרוי⁴⁹⁶ [ודא היא ה' בגין כך הוא י"ה לבתר] (ו) אפיקת בן תחות' דאיהו ו' כנוונא דא ה' לבתר אולידת ואפיקת האי בן ושוייה לקמה⁴⁹⁸ ובגין כך (י) ה"ו דהא ו' לקמה יתיב לינקא ליה⁴⁹⁹ ועל כך תנינן במתניתא דילן ה' ד' הות⁵⁰⁰ מדאתחברת) דכורא עמה אתעברת מחד בן ואקרי ה' לבתר אולידת ואפיקת ו' ההוא בן וקאים לקמה ועל האי כתיב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן מניה נפיק ודאי להשקות את הגן לינקא ליה:

תרגום: בא וראה, אני ראיתי אותו בחלום, ושאלתי לפני (נ"א רבי שמעון), שהרי למדנו לפני האדון, י' שהוא חכמה, וכך הוא ודאי. ה' למה הוא בינה. אמר לי, בא וראה, הרי נאמר "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", מי הוא נהר שיוצא

⁴⁹¹ ע"י ע"ח שער טו פרק ד: ונבאר ענין בינה ותבונה, ובו יתבאר מ"ש בס"י (פ"א מ"ד) הבן בחכמה וחכם בבינה. והענין כי הנה ב' אותיות ראשונות של הו"ה הם בחי' חו"ב, אבל באות יו"ד לבד שהוא חכמה שם יש בחי' בינה, וזהו ענין הבן בחכמה. ופי' הוא כי יו"ד במלואו, י' הוא חכמה, וב' אותיות יו"ד נעשית צורת ה', שהוא צורת יו"ד שבאות יו"ד, והיא נקרא בינה עלאה הנ"ל. ואמנם ה' ראשונה עצמה שבשם הו"ה זו היא תבונה ראשונה הנ"ל, וכבר הודעתך בדרוש תפילין בענין כתיבת שם הו"ה, שצריך לנאמר תחלה י' בקרן זוית של ה' הזאת, כזה $\overline{\text{ו}}$, ואות י' הוא בחי' חכמה של זאת התבונה ראשונה, וזו החכמה נקרא יש"ס, וז"ש וחכם בבינה. והרי נתבאר כי באות י' של הו"ה יש בחי' אר"א עלאין, ובאות ה' ראשונה של הו"ה יש בחי' יש"ס ותבונה שהם תתאין⁴⁹¹.

##*⁴⁹²

⁴⁹³ ב' אותיות י"ה הם בחו"ב והם מתחלקים כל א' לב' פרצופים או"א עילאין וישסו"ת בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה והם נרמזים ביו"ד ה"א, שמילוי יו"ד ו"ד הוא ציור ה' ד"ו כידוע, ומילוי ה"י הוא י' חכמה וכן בציור ה"א באלף הוא ג"כ יו"ד כזה \aleph (ב"י).

⁴⁹⁴ ידוע שזה מדבר באימא, ואמר יוצא תמיד שהם רעים דלא מתפרשן ולכן י' קשור בה' כמש"ו והוא יוצא להשקות את הגן ז"א בסוד כונן שמים בתבונה, ומשם יפרד והיה לד' ראשים כו' כי עד החזה יוצאים יסודות דאו"א בשוה ואח"כ בחזה מסתיים יסוד אימא ויסוד אבא מתשפט בכל הגוף עד יסוד ז"א (ב"י).

⁴⁹⁵ הוא בחי' יש"ס שמתחבר עם התבונה והוא י' שבראש הה' (ב"י).

⁴⁹⁶ ש"י הוא סתים ואין בו התפשטות קוין משא"כ ה' הוא ג' קוין של ה' בחי' חב"ד שהם שרשי כל ההנהגות הנמצאים בזו"נ (ב"י).

⁴⁹⁷ תחילה בהיות העובר בבטן אמו היה בסוד אות ח' ג' קוין סתומות בסוד ח' דחמץ ואח"כ בעת הלידה אז נפתח רחמה ונשבר הח' ונעשה ה' סוד ה' דמצה, ונפק ו' ז"א מגוה ונעשית בינה חופפת עליו והוא סוד ד' של ה' (ב"י).

⁴⁹⁸ אחר שנתגדל ז"א ונכנס בו הכתר אז בינה וז"א הם בסוד אות ל' שהגג הוא הכתר על ז"א וצורת הל' הוא השליש עליון דת"ת ורגל הל' הם נה"י החדשים דאימא שמתפשטת מאחוריו על פרצוף לאה ואז הוא עומד לצד אימא והיא מבטת בפנים שלה לפנים דז"א להשלימו ולהאירו בסוד ושמים לא זכו בעיני (ב"י).

⁴⁹⁹ הוא שציור ה' היא פתיחא לגבה ו' שמשם הוא מקבל שפעו ביניקה מסוד החלב דאימא ובגדלות מקבל ממנה המוחין (ב"י).

⁵⁰⁰ ד' הוא בסוד דלה ועניה קודם הזיווג דאז לית לה מגרמה כלום, והיא נשלמת ע"י הזווג שמקבל טיפת הולד וכו' ובשעת הזווג אז נכנס בגוה ו' דכורא והוא סוד ו' יסוד דכורא דעייל בה ולכן נותן לה טיפת הולד שהוא סוד ז"א ו' של השם ואז נשלמת בצורת ה' ד"ו (ב"י).

מאיר העין ח"א

מעדן, זה בינה, ולכן אותו הנהר, י' סתום בתוכו. וי' פושט את הנהר הזה מכל צדדיו, וזה הוא ה', לכן הוא י"ה. אחר כך הוציאה בן תחתיה שהוא ו', כדוגמת זה ה'. אחר כך הולידה והוציאה בן זה, ושמה אותו לפניה, ולכן ה"ו, שהרי ו' לפניה יושב להניק אותו, ועל זה שנינו במשנה שלנו (ספד"צ ל ע"א) ה' ד' היתה, משהתחבר הזכר עמה התעברה מבן אחד ונקראת ה'. ואחר כך הולידה והוציאה ו' אותו בן, ועומד לפניה, ועל זה נאמר "ונהר יוצא מעדן", ממנו יוצא ודאי, "להשקות את הגן", להניק לו.

סוף המלואים, והתחלת הערות סופיות

1 עי' רש"י מגילה כא ע"א: כביכול - נאמר בהקדוש ברוך הוא כבאדם, שיכול להאמר בו כן.
2 ז"ל: אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור וכל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם.
עי' ת"ח לא ע"ג שכל הקל' מכונים ערוה, ועי"ש בבהגר"א: עריות - ער הוא קליפה ער בכרוו רע בהיפוך אתונו חוה ערוה דמכסין ל"ה ערוה דמכסין ל"ה תעור אותיות ערות והן קליפין לד' אותיות:

ועי' ליקוטי ש"ס (שם): מעשה בראשית הם דרושי עולם התווה שזה ה' בבראשית קודם התיקון מעשה מרכבה הם דרושי התיקון והתלבשות הפרצופים זה בזה והרכבת פרקי אמא בבניה הז'ן זה הוא נקרא חדוש העולם והשינויים אשר יש מזמן לזמן בעניני סדרי התלבשות.
עי' בהגר"א בת"ח לא ע"ג: באלו הקליפות אסור ההתבוננות כמ"ש כל המסתכל מה לפנים כו' שהוא באלו הקליפין שבהן בונה עולמות ומחריבן כמ"ש בעמוד ד' תוהו היתה מקדמת דנא ור"ש לפנים מה דהוה הוה כו' משל לאדם שבונה פלטרין על האשפה אין רצונו להזכיר שם האשפה וזהו סוד דעולם התהו שאמר בא"ר דמלכין קדמאין מיתו כו' ור"ש וכל שלא חס על כבוד קונו כו' כבוד אלקים הסתר דבר ואמרו זה העובר בעירה בסתר ועבירה הוא נקרא בכל הגמ' עריות הרהור עבירה וכן בהרבה מקומות והן אלו העריות ואמרו זה המסתכל בקשת והוא כמ"ש בזהר דאסור לאסתכלא בקשת משום דמתכסא באלו קליפין שהן גוונין דקשת דלא נהירין ובזמנא דגונוני נהירין תצפי כו' כ"ל ולכן אסור בהן ההסתכלות כמ"ש כל המסתכל בעריות קשתו נערת כמ"ש וראה את ערותה והיא כו'.
ועי' לש"ו דע"ה ח"א עו ע"ג: עיקר ביאור הדברים הוא, שהמסתכל בעולם התהו צריך לשמור מאד שלא יסתכן, ובפרט כאשר מתבונן בעמקי הנוק' דתהום רבא, הרי הוא ראשית עולם העשיה אשר לוקחה מהבחי' האחרונות דעולם התהו, שכן עלול הדבר להביא לידי טעות וכפירה, ועיקר הפגם בהזכרתם הוא, שאז לא היו בבחי' עולם כלל, וכאשר נתקנו נהפכו לפנים חדשות.

3 עי' גר"א תיקו"ז כ ע"ב? שמחשבה היא חכמה והרהור היא בינה @.
4 בריאת הזמן היתה אחרי א"ס.
5 כוונתו לפועל ההאצלה ולא לשם העצם דעולם האצילות.

6 עי' זהר ח"א קפג ע"א: תא חזי כמה דרגין לדרגין עבד קב"ה וכלהו קיימי דא על דא דרגא על דרגא דא לעילא מן דא וכלהו ינקין אלין מן אלין כדקא חזי לון אלין מימינא ואלין משמאלא וכלהו אתמנן אלין על אלין כלא כדקא יאות.

תרגום: בא וראה כמה דרגות לדרגות עשה הקדוש ברוך הוא, כולם עומדים זה על זה, דרגה על דרגה, זו למעלה מזו, וכולן יונקות אלו מאלו כראוי להם, אלו מימין ואלו משמאל, וכולם ממונות אלו על אלו הכל כראוי.

7 עי' זהר ח"א טז ע"ב: נפק ריקיע דאפריש מחלוקת דתרין סטרין ונפקו ביה תמניא אתונו אחרנין כדן כ"ב דלגו שבע [אתונו] דהאי סטרא ושבע דהאי סטרא וכו'.
תרגום: יצא ריקיע שהפריד מחלוקת של שני צדדים, ויצאו בו שמונה אותיות אחרות, אז כ"ב. דלגו שבע אותיות של צד זה ושבע של צד זה וכו'.
8 עי' מלואים אות (ו).

9 ויהיה אז בחינת מדריגות בנאצלים זה עליון מזה וזה מקבל מזה כפי הצורך והראוי אליהם מה שאין כן אם היה אור האין סוף נמשך ונתפשט בנאצלים מכל הסביבות צדדי החלל הזה כי אז לא היה הפרש מדריגות בנאצלים שם זה עילה וזה עלול והכל היה השואה אחת ולא היתה זאת כוונתו בעת שהאצילים אלא שיהיו כלם בסוד עילה ועלול, והיותר קרוב אל ראשית הקו בקצהו העליון יהיה מקבל בראשונה והוא ישפיע לחבירו אשר למטה ממנו וכמו שנבאר בס"ד, עכ"ל (נוסף בשעה"ק).

10 עי' יהל אור ח"א ו' ע"ד, ז"ל, והענין שנקרא ספירות ע"ש המספר, לא על שם הדברים הנספרים כי ע"ס הן במחשבה לבד שלכן נק' עשר חכמות (ת"ח ב ע"ב), ונק' בלי מה (ס"י פ"א מ"ב), ואין דבר בעולם שיהיה במחשבה לבד רק המספר שאין ניכר בדברים עצמן, וידוע שדבר א' אינו נופל במספר שלכן א' אינו מספר ומתחיל מ"ב, וא' הוא כלל המספר, וכשיהיו שני דברים, מונין ג"כ א' וכו', הספירות הוא לשון מספר וכיון אותם בלשון מספר כי כל דבר שבעולם מובדל א' מחבירו בגבול ותכלית, אך המספר אין הבדל ניכר אלא במחשבה כן הם (דהיינו הספירות) בעלי תכלית בשכל ובמחשבה, אבל לא בגבול ותכלית, ועוד שכל דבר שבעולם יש לו גבול ותכלית, אבל המספר אין לו קץ ותכלית לעולם, נמצא המספר אין הבדל ניכר אלא במחשבה, שלזה קרא א' ולזה קרא ב'. המהות נבדל א' מחבירו דהיינו אותו דבר הנספר נבדל אחד מחבירו ור"ש עשר ספירות בלי מה פ' הם עשר מספרים אבל הם בלי מהות, כי המהות נבדל א' מחבירו אבל הם אינם נבדלים בעצם אלא הם מספרים בלבד שהבדלתן במחשבה ובשכל וכו', ספירות ע"ש שהמספר וכו' רק במחשבה, כי אף אם תספור אנשים וכו' כשיתפרדו אינו ניכר מי הוא א' ומי הוא ב' כי הוא אינו דבוק בעצם וכו', וא"כ כשיתפרדו איה המספר כי אינו.

11 ז"ל: אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב, פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, כנגד מי אמר שלמה מקרא זה. לא אמרו אלא כנגד דוד אביו, שדר בחמשה עולמים ואמר שירה. דר במעי אמו ואמר שירה, שנאמר, ברכי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה, שנאמר, ברכו ה' מלאכיו גברי כח עושי דברו לשמע בקול דברו ברכו ה' כל צבאו וגו'. ינק משדי אמו ונסתכל בדדיה ואמר שירה, שנאמר, ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי כל גמוליו. מאי כל גמוליו. אמר רבי אבהו, שעשה לה דדים במקום בינה. טעמא מאי. אמר רב יהודה, כדי שלא יסתכל במקום ערוה. רב מתנא אמר, כדי שלא יינק ממקום הטנופת. ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה, שנאמר, יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה. נסתכל ביום המיתה ואמר שירה, שנאמר, ברכי נפשי את ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת. מאי משמע דעל יום המיתה נאמר. אמר רבא בר רב שילא, מסיפא דעניינא, דכתיב, תסתיר פניך יבהלון תסף רוחם יגעון וגו'.

12 עי' זהר ח"א עט ע"א בסתרי אותיות. עי' בהגר"א בס"י ג ע"א: באדם הנשמה נעלמת מאד ועיקר חיותו של האדם הוא הרוח, והוא האדם המקבל שכר ועונש כידוע, והוא המרגיש, והוא כל כחותיו וחושיו, והנשמה הוא השכל המלמד לאדם דעת והוא מזלו של האדם ומלאכו כידוע, והיא בשמים רק ניצוצות מתנוצצים ממנו על האדם להנהיגו ולהשכילו. ולכן נשמה באדם נגד שמים בעולם, והתחלת אדם מרוח והוא עיקרו, ובצאת הרוח מאדם הוא מת, ונגדו בעולם האויר שממנו חי האדם, ואי אפשר להתקיים בלתי אפי' רגע אחד ונקרא ג"כ רוח, עי' ליקוטים בסוף מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ לו ע"ד וז"ל, כי הרוח באדם הוא האדם אבל הנפש הוא מדרגה למטה ממנו והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך. ועי' יהל אור ח"א כ"ח ע"ד, ז"ל, הענין של נ"ג, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם.

13 עיקר הפרצוף הוא הרוח והנפש [מ"ה וב"ן], והנשמה היא למעלה מהם, ואינה נכנסת לגוף כלל (ביאורים ח"א לא ע"ב). אם כן כשמזכיר הרב את "הנשמה השורה במוח" כוונתו לבחי' הנשמה הפרטית דרוח (ודהיינו החב"ד דנשמה דרוח - הערת המהדיר: לכאורה נראה שכוונתו לחב"ד דרוח שהוא הנשמה דרוח, שכן לא מצאנו בדברי הרב חב"ד דנשמה דרוח, והי"ע) (ביאורים ח"א לב ע"א). ועי' יהל אור ח"א יא ע"ד וז"ל, ג"ר אין מושגין כלל וכלל בכל עולם ועולם והתחלת העולם אינו אלא מז'נ והן נקראין עולם.

14 אין עיגולים באורות אח"ף, שכן הם כלולים בעולמות אח"ק, וממילא עיגולי אח"ק נחשבים כעיגולי אח"ף ג"כ (ביאורים ח"א טו ע"ד).

מאיר העין ח"א

15 עי' פת"ש עג"י יב שביאר, שהחצי התחתון דעיגולים ביחס ליושר הוא חשוב לחלק נסתר (בחי' לילה), לאפוקי מהחצי העליון שהוא החלק הנגלה (בחי' יום) שבו. והנה על אף שבעיגולים מצד עצם מציאותם אין בהם בחינות עליון ותחתון, אמנם מתחדשת בהם בחינה כזו מצד פנימיותם שהם מתקשרים ליושר. ע"כ תורף הדברים. והנה נביא כאן את לשונו הזהב בהמשך דבריו שם הנחוצים מאד למעיין ביסוד זה, ז"ל, נמצא שא"ק היושר שבו שכולל כל הנבראים בכל פרטיהם בכל חילוקי ד' עולמות אבי"ע, הוא פנימי לכולם, וסיבה לכולם, ופועל על ידם, ולכן הוא מתפשט בהם למטה, גם בחצי עיגולים התחתונים שהם נקראים בחינה אחרת לנגד בחינת חציו שלמעלה, אבל אין זה רק עד סוף אצילות דעיגולים דלצד מטה, שמאצילות ולמטה הוא בבחינת גבולים שנתנו למאורות להנהיגה כפי מדת התחתונים שיכולים לקבלו ולהתנהג ע"י שהוא בחינת הזמן שמשית אלפי שנים זהוה עלמא (סנהדרין צ"ז ע"א) אבל מה שלמעלה מזה שהוא בחינת א"ק עצמו אינו לפי הנהגת הזמן כלל, אלא לפי שלימות העליון שיהיה לע"ל, ובחינת יושר הוא רק לפי השלימות העליון המגיע לעבודה, ולכן אין נכנסים שם בחינת התלבשות יושר דא"ק, ולא נקראו עיגולים דא"ק רק מצד שהם נותנים שורש לנבראים בהנהגת הזמן, ולכן אין רגלי א"ק מסתיימים רק עד חצי עיגולי עתיק דאצילות של צד מטה לבד, (ודברים אלו עמוקים מאד ואין להרחיב הדיבור בהם ולא ניתנו לגלות בכתב, אך כדי להבין עומק דברי האריז"ל, הוצרכתי לדבר בו ברמז מעט, והוא רחום יכפר עון וגו' ודי בזה) שמה שהוא במדרגה יותר מאצילות, אין שייך בו חילוק בין מעלה ומטה כלל, שהוא לפי השלמות העליון שאינו לפי הנהגת הזמן ולפי העבודה, רק בבחינת קיבול שכר ואין הנהגת היושר למטה נוגע שם, כי אם היה נוגע למטה בחי' זו, היה מתבטל הנהגת הזמן והבחירה והיה חוזר הכל לאור א"ס העליון, כמו קודם הצמצום, שלכך נתעלם האור למטה כמ"ש בנתיב הצמצום (פתח יג) מזה, ולכן עד עיגולי עתיק שיש בזה שייכות להנהגת הזמן להיות נמשך אחריו, עד שם מתלבש בו יושר דא"ק שהוא הכוונה התכליתית בזה לפי העבודה ולא יותר, והבן מאד מאד, ע"ל.

ועי' ליקוטים בסוף בהג"א לח ע"ד ו"ל והקו ההוא לא המשיכו כו', הענין שהשגחה פרטית אינו אלא בעם סגולתו, שהוא אדם הפרטי בעולם, וכן בכל עולם, והוא אדם הישר שבעולם, אבל ממנו נמשך השגחה כללית לכל העולם, והוא בחי' העיגולים, ערום שאול נגדו כו', אבל באור פניו השגחה פרטית נקרא אבדון, שנאבד מנגד פניו שנאמר ומפניך אסתר, והוא בחי' חצי העיגול למטה מארץ ששם אינן סובבים את הקו, וכן בכל עולם חצי עליון מהעגול מאיר יותר והבן.

16 עי' זהר ח"א כב ע"ב, שמוזכר אבא ואמא, ועי' ח"ג קכט ע"א שמוזכר זעיר אנפין וארץ אנפין.

17 ז"ל בשלימות: רבי ייסא זוטא הוה שכיח קמיה דרבי שמעון א"ל האי דכתיב (משלי י) ברכות לראש צדיק לצדיק מבעי ליה מאי לראש צדיק [א"ל] (אלא) ראש צדיק דא היא עטרה וקדישא ואוקמהו תו ראש צדיק דא יעקב דאיהו נטיל ברכאן ונגיד לון לצדיק ומתמן אזדריקו לכל עיבר ומתברכן כלהו עלמין אבל הא אוקימנא ברכות לראש צדיק (ראש) צדיק אקרי ההוא אתר (רישא) דברית דמניה נפקין מבויעין לבר.

תרגום: רבי ייסא הקטן היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, זה שכתוב "ברכות לראש צדיק", היה צריך לכתוב לצדיק, מה זה "לראש צדיק". אמר לו, ראש צדיק זו היא העטרה הקדושה, ובאורה. עוד, ראש צדיק זה יעקב, שנטל את הברכות והשפיע אותם לצדיק, ומשם נזרקו לכל עבר, וכל העולמות מתברכים. אבל הנה בארנו, "ברכות לראש צדיק" (ראש) צדיק נקרא אותו המקום (ראש) של הברית, שממנו יוצאים מעיינות החוצה.

18 עי' מלואים אות (לד).

19 עי' מלואים אות (לה).

20 עי' מלואים אות (לו).

21 עי' מלואים אות (לז).

22 עי' מלואים אות (לח).

23 עי' זהר ח"ג רמח ע"ב: אסתכלותא דיל(י)ה לשית סטרין דכליל לון תפארת דאיהו ו' גדולה גבורה תפארת נצח והוד יסוד.

24 עי' תיקו"ז ז ע"א: ומקורין דכל שמהן אינון יה"ה י"ד ה"י ו"ו ה"י יה"ה י"ד ה"א ו"א ה"א עי' תיקו"ז ט ע"א, וכן תד"ח ה ע"ב, ודף יד ע"ג: פנימיים אליו י"ד ה"י ו"א ו"ו ה"י י"ד ה"י ו"ו ה"י יה"ה י"ד ה"א ו"א ה"א עי' תיקו"ז ט ע"א.

25 ז"ל: קם רבי שמעון ואמר סבא סבא והא שכינתא איהי יחודא דקודשא בריך הוא איך גליפין בה דיוקנין דלתתא דלאו אינון מציאותה אמר ליה רבי למלא דאיהו יתיב בהיכליה וכמה בני נשא עאלין למחזייה מנהון מסתכלין בלבושי ומנהון בגופי ומנהון מסתכלין בעובדי ובודאי [בלבושין לא אשתמודע מאן] (בעובדי אשתמודע מאי) ניהו מלאכ דלבושין איהו משתני בהון לכמה שנויין ולבושין דאיהו לביש בצפרא לא לביש ברמשא ולבושין דלביש יומא חדא לא לביש יומא תניינא והכי בכל יומא וירחא ושתא ושבתא ויומין טבין אשתני בלבושין:

קם רבי שמעון ואמר, זקן זקן, והרי השכינה היא היחוד של הקדוש ברוך הוא, איך חקוקים בה דמיות שלמטה שאינם מציאותה. אמר לו, רבי [משל] למלך שהוא יושב בהיכלו וכמה אנשים נכנסים לראותו, מהם מסתכלים בלבושו, ומהם בגופו, ומהם מסתכלים במעשיו. ובודאי שבמעשיו נודע מי הוא המלך, שבלבושים הוא משתנה בהם לכמה שנויים, ולבושים שהוא לבוש בבוקר לא לובש בערב, והלבושים שלובש יום אחד לא לובש יום שני, וכך בכל יום וחדש ושנה ושבתי וימים טובים משתנה בלבושים.

26 וכן הוא בעקודים ב'. והנה יעויין ביאורים ח"א כג ע"ד דהדברים צ"ע, שכן מרוב הדרושים משמע שפנימיות הכלי היא היותר גדולה ומעולה מחיצוניות הכלי, וכן נודע שכל חיצוניות הוא מסוד הצמצום, וכל העביות והדינים והקלי' מקומם באחוריים שאף הם חיצוניות, ועוד הרבה ראיות לזה. אלא בע"כ דאין כוונת הרב על צורת החיצוניות כמו שהיא עתה, אלא שיש בחי' אחת בחיצוניות שבה הוא יותר מעולה מהפנימיות, בכך שהחיצוניות הוא שורשו של בחינת הפנימיות, שהרי גידולו של כל דבר הוא ממטה למעלה, מחיצוניות לפנימיות.

אמנם אם כן עדיין יש לשאול, מדוע כל קיומה של הקומה תלויה בבחינה זו הגרועה, הלא מן הראוי היה שיהא קיומה תלוי בדבר השלם יותר ממנה. אלא עומק הענין הוא, שהאדם הוא תכלית הבריאה כנודע, וסוף כוונתו ית' בבריאה תלוי בהיות האדם בעולם הזה, שאז בידו לתקן את כל העולם עמו. לומר לך שכל התיקון השלם ה"ה תכלית השלימות (והוא כולו פנימיות) תלוי בחיצוניות. לומר לך שעיקר העבודה אינו אלא בנקודת החיצוניות. ובאמת עי' לקמן שער פנימיות וחיצוניות דרוש ד' ז"ל, בערך א' החיצוניות גדול מהפנימיות [שבו תלוי כל העבודה והתיקון] לכן שם ב"ן לעתיד יהיה גדול משם מ"ה.

27 בראשית חד ס נמתח צגר"א

28 נמתח צגר"א.